

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΜΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

ΑΚ	Αστικός Κώδικας
Α.Ν.	Αναγκαστικός Νόμος
Δ.Ε.Π.	Διδακτικό και Ερευνητικό Προσωπικό
Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
Εδ.	Εδάφιο
ΕΔΤΟ	Ειδικό Δελτίο Ταυτότητας Ομογενούς
ΕΣΔΔ	Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών
Η.Π.Α.	Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής
Κ.Ε.Ι.	Κώδικας Ελληνικής Ιθαγένειας
Ν.	Νόμος
Ν.Δ.	Νομοθετικό Διάταγμα
Ο.Τ.Α.	Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Παρ.	Παράγραφος
ΣυνθΕΚ	Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα
ΥΠΕΣΔΔΑ	Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	1
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	2
ABSTRACT	2
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	3
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ – ΒΑΣΙΚΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ.....	5
2. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΧΡΟΝΟ – ΘΕΩΡΙΕΣ ΠΕΡΙ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ.....	13
3. ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ – ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ	17
4. ΤΟ ΙΣΧΥΟΝ ΔΙΚΑΙΟ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ – Ο Ν. 3284/ 2004	21
4.1. ΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ (ΚΕΦ. Α’ Ν. 3284/ 2004).....	22
4.2. ΑΠΩΛΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ (ΚΕΦ. Β’ Ν. 3284/ 2004)	36
4.3 ΑΝΑΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ (ΚΕΦ. Γ’ Ν. 3284/ 2004).....	41
4.4. ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ ΕΠΙ ΘΕΜΑΤΩΝ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ (ΚΕΦ. Δ’ Ν. 3284/ 2004).....	42
4.5. ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ (ΚΕΦ. Ε’ Ν. 3284/2004).....	44
5. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ	47
5.1 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ Ο.Τ.Α. Α’ ΚΑΙ Β’ ΒΑΘΜΟΥ	48
5.2. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ.....	50
5.3. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ	51
5.4. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗΣ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ: ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ	53
6. ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗΣ (CASE-STUDIES).....	56
7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	58
8. ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ : ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΥΠΕΡΕΘΝΙΚΗ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ;.....	61
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	65
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	69

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εργασία έχει ως σκοπό την παρουσίαση του θεσμού της ιθαγένειας, όχι μόνο ως θεσμό αλλά και ως αντικείμενο φιλοσοφικών και θεωρητικών συζητήσεων. Από την εργασία δεν θα μπορούσε να λείπει η σύντομη ιστορική ανασκόπηση του δικαίου περί ιθαγένειας της χώρας μας, καθώς και η ανάλυση της κείμενης νομοθεσίας. Βάσει της νομοθεσίας αναλύεται και ο ρόλος τον οποίο καλείται να παίξει η Τοπική Αυτοδιοίκηση και η Περιφέρεια στη διαδικασία χορήγησης της ελληνικής ιθαγένειας, ενώ παρατίθεται και ο ρόλος των αντίστοιχων τοπικών διοικήσεων σε άλλες χώρες, ευρωπαϊκές και μη. Η εργασία ολοκληρώνεται με την μελέτη περιπτώσεων πολιτογράφησης και την εξαγωγή συμπερασμάτων βάσει αυτών, και κλείνει με την παρουσίαση του ενδεχομένου της επικράτησης μιας υπερεθνικής ιθαγένειας, αυτής της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ABSTRACT

This essay aims to present the concept of citizenship, not only as a legal one, but also as a philosophical and theoretical notion. It was considered necessary to include a brief historical outline of the Greek citizenship law, as well as a commentary description of the current legislation. The role of the Local Administration and of the Region is examined on the basis of this legislation and in contrast to the role of the respective local governments of different countries, European or not. The essay also includes case-studies and the resulting conclusions and closes with the possibility that a supranational citizenship might prevail: that of the European Union.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο κόσμος μας διαιρείται σε κράτη, τα οποία έχουν απόλυτη κυριαρχία όχι μόνο επί της εδαφικής τους επικράτειας, αλλά και επί του πληθυσμού τους, ο οποίος αποτελείται κυρίως από τους πολίτες τους. Σε μια εποχή, όμως, όπου η μετακίνηση πληθυσμών αποτελεί το βασικό της χαρακτηριστικό, είναι πλέον συνηθισμένο φαινόμενο ο πληθυσμός των κρατών να αλλάζει και η ζυγαριά να γέρνει υπέρ των «μη-πολιτών». Η ιθαγένεια μπορεί να μην αποτελεί ειδοποιό διαφορά στην καθημερινή ζωή των ατόμων, είναι ωστόσο ο βασικότερος θεσμός, ο οποίος υποδηλώνει το δεσμό κράτους-πολίτη και δίνει την αίσθηση του ανήκειν. Η διαδικασία χορήγησης της ιθαγένειας ρυθμίζεται από το κάθε κράτος χωριστά, το οποίο επιλέγει τους όρους υπό τους οποίους θα παραχωρηθεί αυτή στον ενδιαφερόμενο, χωρίς να δεσμεύεται από καμία διεθνή συνθήκη ως προς τους όρους και τη διαδικασία χορήγησης αυτής.

Η εργασία αυτή θα διαρθρωθεί ως ακολούθως. Στο Κεφάλαιο 1 επιχειρείται μια εισαγωγή στο θεσμό της ιθαγένειας εν γένει, διευκρινίζοντας βασικούς ορισμούς, όπως αυτόν του λαού, και τις διαφορές μεταξύ όρων, τους οποίους πιθανότατα συγχέουμε στην καθομιλουμένη. Στο Κεφάλαιο 2 γίνεται λόγος για το περιεχόμενο της ιθαγένειας ως φιλοσοφική και θεωρητική έννοια, η οποία απασχολεί τη διάνοηση από τους κλασικούς χρόνους έως και σήμερα.

Στο Κεφάλαιο 3 δίνεται μια σύντομη ιστορική διαδρομή του δικαίου ιθαγένειας για να γίνει αντιληπτός ο τρόπος με τον οποίο φτάσαμε στη σημερινή κείμενη νομοθεσία, η οποία παρουσιάζεται αναλυτικά στο Κεφάλαιο 4. Φυσικά, η ανάλυση δεν θα μπορούσε να περιοριστεί μόνο στην κτήση της ιθαγένειας, καθώς και οι υπόλοιπες διατάξεις περί απώλειας και ανάκτησης της ιθαγένειας αποδεικνύουν τον ισχυρότατο ρόλο του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης στα σχετικά θέματα, ώστε να γίνει και η τεκμηριωμένη ανάπτυξη του ρόλου της Περιφέρειας και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στα ζητήματα της ιθαγένειας στο Κεφάλαιο 5. Στο ίδιο Κεφάλαιο επίσης περιλαμβάνεται ενότητα αναφορικά με την αρμοδιότητα επί της ιθαγένειας της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε άλλες χώρες.

Το Κεφάλαιο 6 πραγματεύεται τις συνεντεύξεις, οι οποίες διεξήχθησαν στα πλαίσια της εργασίας και οι οποίες αποτέλεσαν τη βάση του Κεφαλαίου 7, στο οποίο παραθέτονται τα συμπεράσματα και οι προτάσεις της έρευνας. Τέλος, το Κεφάλαιο 8 επικαιροποιεί το ζήτημα της ιθαγένειας, καθώς αντιμετωπίζει το θέμα της υπερεθνικής ιθαγένειας στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Για μία περαιτέρω εμβάθυνση του θέματος, στο Παράρτημα της παρούσας εργασίας βρίσκονται στη διάθεση του αναγνώστη η σχετική νομοθεσία, καθώς και τα ερωτηματολόγια όπως απαντήθηκαν συνοδευόμενα από το υπόδειγμα.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ – ΒΑΣΙΚΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ

Οι άνθρωποι ανέκαθεν επιχειρούσαν να αναγνωριστούν ως μέλη μιας συγκεκριμένης ομάδας, δημιουργώντας σταδιακά κοινωνίες διακριτές μεταξύ τους. Οι κοινωνίες αυτές χαρακτηρίζονταν από την κοινή γλώσσα, την κοινή θρησκεία ή και την κοινή περιοχή στην οποία διέμεναν τα μέλη τους, οδηγώντας τον Αριστοτέλη να χαρακτηρίσει τον άνθρωπο ως *ζώον κατά φύσιν πολιτικόν* στο περίφημο έργο του *Πολιτικά*. Σε μία εποχή, όμως, όπου οι πολυπολιτισμικές κοινωνίες είναι ο κανόνας, πώς καθορίζεται η ιδιότητα του πολίτη ενός κράτους; Πώς μπορούμε να διακρίνουμε ποιοι είναι οι πολίτες-υπήκοοι αυτού;

Η ιθαγένεια αναλαμβάνει να διευκρινίσει ποιοι από τους κατοίκους μιας χώρας είναι οι πολίτες της, οι οποίοι απολαμβάνουν πολύ περισσότερα δικαιώματα, έχουν όμως και υποχρεώσεις απέναντι στο κράτος. Επιχειρώντας να ορίσουμε την ιθαγένεια, θα λέγαμε ότι είναι ένας θεσμός, ο οποίος συνδέει ένα πρόσωπο με ένα συγκεκριμένο κράτος. Ο ρόλος της είναι καθοριστικός για τη συνεπαγόμενη διάκριση των προσώπων σε αλλοδαπούς και ημεδαπούς και η σημασία της καταδεικνύεται από το γεγονός ότι συμπεριλήφθηκε ειδική διάταξη στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων (1948) του Ανθρώπου, η οποία κατοχυρώνει το δικαίωμα του καθενός σε μία ιθαγένεια.

Η ιθαγένεια συνδράμει στη διάκριση των πολιτών σε ημεδαπούς και αλλοδαπούς, ώστε να διαφαίνεται το εφαρμοστέο κατά περίπτωση δίκαιο. Ανάλογα λοιπόν με την περίπτωση, εφαρμόζεται το εσωτερικό ιδιωτικό δίκαιο ή το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο. Ποιος χαρακτηρίζεται ως αλλοδαπός πολίτης; Και εκτός αυτού, υπάρχει διαφορά με τον ομογενή; Στο Δίκαιο Ιθαγένειας χρησιμοποιούνται ορισμένες έννοιες πολύ βασικές για τη διάκριση των πολιτών.

Ας ξεκινήσουμε με το ζευγάρι των όρων *ημεδαπός* και *αλλοδαπός*. Ο ημεδαπός είναι το πρόσωπο, το οποίο συνδέεται με το δεσμό της ιθαγένειας προς ένα ορισμένο κράτος. Στην προκειμένη περίπτωση, ο ημεδαπός είναι αυτός, ο οποίος έχει την ελληνική ιθαγένεια, σε αντίθεση με τον αλλοδαπό, δηλαδή με αυτόν ο οποίος έχει την ιθαγένεια άλλου κράτους. Ως ημεδαποί θεωρούνται και τα πολυϊθαγενή άτομα, αρκεί να έχουν συγχρόνως με την αλλοδαπή ιθαγένεια και την ελληνική. Υπάρχει το ενδεχόμενο ο ημεδαπός να είναι αλλογενής, δηλαδή να είναι μεν αλλοδαπής εθνικότητας, αλλά να έχει την ελληνική ιθαγένεια. Αυτό συμβαίνει

όταν ένα άτομο αλλοδαπής καταγωγής πολιτογραφείται Έλληνας, και πλέον θεωρείται ημεδαπός πολίτης.

Σύμφωνα με το Ν. 2910/ 2001, ως αλλοδαπός ορίζεται κάθε φυσικό πρόσωπο, το οποίο δεν έχει την ελληνική ιθαγένεια ή δεν έχει καμία ιθαγένεια. Στην περίπτωση του αλλοδαπού, ανακύπτουν σχέσεις μεταξύ πολιτειών όταν πρόκειται για τη μεταχείριση αυτού. Για παράδειγμα, σε περίπτωση δίωξης αλλοδαπού πολίτη, αυτός διατηρεί το δικαίωμα διπλωματικής προστασίας από το κράτος του οποίου έχει την ιθαγένεια.

Βέβαια, αυτή η διαφορετική αντιμετώπιση εκ του νόμου δεν συνιστά διακριτική μεταχείριση, η οποία να θεωρείται ότι παραβιάζει τα ανθρώπινα δικαιώματα. Αντιθέτως, τονίζονται τα διαφορετικά δικαιώματα και υποχρεώσεις που απολαμβάνουν οι ημεδαποί και οι αλλοδαποί πολίτες. Πιο συγκεκριμένα, ο ημεδαπός πολίτης απολαμβάνει το δικαίωμα διαμονής και επομένως απαγορεύεται η έκδοση και η απέλασή του από τη χώρα του. Εκτός των αστικών δικαιωμάτων, ο ημεδαπός πολίτης απολαμβάνει και πολιτικά δικαιώματα.

Από την άλλη πλευρά, ο αλλοδαπός πολίτης δεν έχει de facto δικαίωμα εισόδου σε άλλο κράτος και δύναται να απελαθεί και να εκδοθεί. Απολαμβάνει τα ίδια αστικά δικαιώματα με τον ημεδαπό πολίτη, δεν έχει όμως πολιτικά δικαιώματα, τα οποία ουσιαστικά συνδέονται με την ιθαγένεια. Ως εκ τούτου, ο αλλοδαπός πολίτης απαλλάσσεται από τις υποχρεώσεις των ημεδαπών πολιτών, όπως είναι η στρατιωτική θητεία. Ταυτόχρονα, βάσει της εσωτερικής νομοθεσίας ορισμένων χωρών, ο αλλοδαπός πολίτης δεν δύναται να καταλάβει δημόσιο αξίωμα ή να ασκήσει ορισμένο επάγγελμα, όπως αυτό του ιατρού, του δικηγόρου και του φαρμακοποιού. Όλα αυτά πρέπει να συσχετιστούν με τις εξαιρέσεις που προβλέπονται από το κοινοτικό δίκαιο, καθώς και από τις διμερείς συμβάσεις μεταξύ κρατών, στις οποίες αναγνωρίζονται επαγγελματικά δικαιώματα υπέρ των πολιτών της αλλοδαπής.

Το Δίκαιο Καταστάσεως Αλλοδαπών αναλαμβάνει να καθορίσει τους κανόνες, οι οποίοι αφορούν τη νομική κατάσταση των αλλοδαπών. Θα πρέπει ωστόσο να διευκρινιστεί ότι δεν ισχύουν οι ίδιες ρυθμίσεις για όλους τους αλλοδαπούς. Αντίθετα, υπάρχουν κατηγορίες αλλοδαπών, οι οποίες απολαμβάνουν ευνοϊκότερες ρυθμίσεις από άλλες. Μία από αυτές τις κατηγορίες περιλαμβάνει τους υπηκόους των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε). Πληθώρα νόμων και Προεδρικών Διαταγμάτων, τα οποία έχουν εκδοθεί προς εφαρμογή Κοινοτικών Οδηγιών, έχει δημιουργήσει ένα ευνοϊκό καθεστώς για διαμονή και εργασία στη χώρα, στο πνεύμα της αρχής της μη διάκρισης των υπηκόων των κρατών-μελών λόγω ιθαγένειας, η οποία έχει κατοχυρωθεί με τις συνθήκες της Ε.Ε. Το νομικό καθεστώς των

υπηκόων αυτών εξαιρείται ρητά από τις ρυθμίσεις των Ν. 2910/2001, Ν. 3386/ 2005 και Ν. 3536/ 2007.

Οι ανιθαγενείς και οι πολιτικοί πρόσφυγες αποτελούν μία ειδική κατηγορία αλλοδαπών, το καθεστώς των οποίων ρυθμίζεται από ειδικές Διεθνείς Συμβάσεις. Επίσης, υπάρχει η περίπτωση των αλλοδαπών υπηκόων χωρών με τις οποίες η Ελλάδα έχει υπογράψει διμερείς συμφωνίες, οι οποίες προβλέπουν τη διαφορετική μεταχείρισή τους επί διαφόρων θεμάτων.

Οι *ομογενείς αλλοδαποί* είναι μια κατηγορία αλλοδαπών, η οποία απολαμβάνει ευνοϊκότερες ρυθμίσεις, σε σημείο που αυτοί να εξομοιώνονται πλήρως με τους ημεδαπούς πολίτες. Άλλωστε, το ίδιο το Σύνταγμα (άρθρο 108 εδ.1) προβλέπει την υποχρέωση του Κράτους να μεριμνά για τη ζωή του απόδημου ελληνισμού και τη διατήρηση των δεσμών με την πατρίδα. Ως *ομογενή* ορίζουμε ένα πρόσωπο, το οποίο δεν έχει μεν την ελληνική ιθαγένεια, έχει όμως ελληνική καταγωγή. Συνώνυμος όρος αποτελεί ο *ομοεθνής*. Ο ομογενής θεωρείται ότι συνδέεται με το ελληνικό έθνος κυρίως με την κοινή ελληνική εθνική συνείδηση, η οποία πρέπει να προκύπτει με σαφήνεια από τα στοιχεία, τα οποία θα συγκεντρώσει η αρμόδια προξενική αρχή για να μπορέσει να κριθεί κάποιος ως ομογενής. Ενδεικτικά αναφέρουμε τη συμμετοχή σε ελληνικούς συλλόγους του εξωτερικού και σε εκδηλώσεις εθνικής σημασίας.

Το ζευγάρι των όρων *ομογενής – αλλογενής* έχει αποτελέσει αντικείμενο πολλών θεωρητικών συζητήσεων, δημιουργώντας δύο βασικές τάσεις (Παπασιώπη-Πασιά, 2004) Η μία τάση θέλει η φυλετική καταγωγή και μόνο να καθορίζει εάν κάποιος άτομο είναι ομογενής, σε αντιδιαστολή με την άλλη τάση, η οποία υποστηρίζει ότι η φυλετική καταγωγή μπορεί να συμβάλλει μόνο επικουρικά για τον χαρακτηρισμό, γιατί διαφορετικά ο Έλληνας νομοθέτης θα χρησιμοποιούσε απλώς τον όρο «ελληνική καταγωγή» στις συγκεκριμένες ρυθμίσεις. Κατά συνέπεια, με βάση τη δεύτερη άποψη, ως ομογενής θα μπορούσε να οριστεί και ένα άτομο, το οποίο δεν κατάγεται από Έλληνες γονείς, ωστόσο έχει αφομοιωθεί από το ελληνικό έθνος σε σημείο που να αισθάνεται Έλληνας. Αυτό που ενδιαφέρει πάντως είναι ότι το Συμβούλιο της Ιθαγένειας πρακτικά εφαρμόζει τη δεύτερη τάση.

Ο ορισμός ενός αλλοδαπού ως ομογενή είναι κρίσιμης σημασίας κυρίως αναφορικά με τα θέματα κτήσης και απώλειας της ελληνικής ιθαγένειας. Όπως θα δούμε και σε επόμενο κεφάλαιο, για την πολιτογράφηση ομογενούς δεν απαιτείται η δεκαετής συνολική διαμονή στη χώρα πριν την υποβολή της αίτησης για πολιτογράφηση. Επιπλέον, δεν απαιτείται η

καταβολή του σημαντικά υψηλού παραβόλου για τη διεκπεραίωση της διαδικασίας, το οποίο έχει οριστεί στα 1467,33 ευρώ (Εγκύκλιος υπ' αριθμ. 6 με Φ.102744?2709?28.1.2005).

Προτού αναφερθούμε στην ελληνική κείμενη νομοθεσία περί ιθαγένειας, οφείλουμε να αναφερθούμε σε ορισμένες έννοιες του δικαίου ιθαγένειας. Καταρχάς, ο ίδιος ο όρος *ιθαγένεια* υποδηλώνει το δημοσίου δικαίου δεσμό ενός ατόμου προς την πολιτεία στο λαό της οποίας αυτός ανήκει (Παπασιώπη-Πασιά, 2004). Αυτός ο δεσμός δημιουργείται εφόσον υπάρχει το εν λόγω κράτος και εξαφανίζεται με την ταυτόχρονη έκλειψη του κράτους. Κατά συνέπεια, η ιθαγένεια χορηγείται από το κράτος και όχι από το έθνος, αφού ουσιαστικά σηματοδοτεί την ύπαρξη δεσμού μεταξύ κράτους και ατόμου.

Η ιθαγένεια ανήκει στο εσωτερικό δίκαιο κάθε κράτους, το οποίο θέτει τους όρους χορήγησης της ιθαγένειας, αλλά και τις αιτίες απώλειας αυτής, χωρίς αυτό όμως να σημαίνει ότι δεν λαμβάνονται υπόψη οι Διεθνείς Συμβάσεις και τα διεθνή έθιμα. Η ιθαγένεια αποδίδεται μόνο σε φυσικά πρόσωπα, ενώ για τα νομικά πρόσωπα η χρήση του όρου θεωρείται καταχρηστική (Παπασιώπη-Πασιά, 2004). Ο ακριβής όρος που χρησιμοποιείται για την περίπτωση των νομικών προσώπων είναι η *έδρα*, η οποία καθορίζει και το εφαρμοστέο δίκαιο για το εκάστοτε νομικό πρόσωπο.

Συστατικό στοιχείο της έννοιας της ιθαγένειας αποτελεί ο *λαός*. Σε αυτό το σημείο θα ήταν χρήσιμο να γίνουν ορισμένες διευκρινήσεις. Ο δεσμός της ιθαγένειας αφορά στη σχέση προσώπου – λαού. Επομένως, η έννοια *λαός* δεν περικλείει και την έννοια του *πληθυσμού*, καθώς ο πληθυσμός μιας χώρας μπορεί να αποτελείται από πολίτες άλλων χωρών, οι οποίοι είναι απλώς εγκατεστημένοι στη χώρα. Ο *λαός*, από την άλλη πλευρά, αναφέρεται στο σύνολο των προσώπων που πληρούν τις ανάλογες προϋποθέσεις για να υπόκεινται στη βούληση του συγκεκριμένου κράτους.

Ο *λαός* δεν διαφέρει εννοιολογικά μόνο από τον *πληθυσμό*, αλλά και από το *έθνος*, το οποίο ως έννοια εκφράζει έναν δεσμό περισσότερο ψυχοκοινωνικό. Το έθνος αποτελεί μία έννοια, η οποία δεν μπορεί να προσδιοριστεί με σαφήνεια λόγω της κοινωνιολογικής της σημασίας, καθώς λόγω του γεγονότος ότι δεν είναι εφικτό να προσδιοριστούν με σαφήνεια τα συστατικά του στοιχεία. Ως ορισμός έχει επικρατήσει αυτός που περιγράφει το έθνος ως το σύνολο των ανθρώπων, οι οποίοι συνδέονται με κοινή φυλετική καταγωγή, κοινές παραδόσεις, κοινή συνήθως γλώσσα και θρησκεία, καθώς και κοινή εθνική συνείδηση. Σύμφωνα με έναν άλλο ορισμό, το έθνος αποτελεί μια εδαφική οντότητα με την οποία ο λαός συνδέεται συναισθηματικά και την οποία αποδίδει μία ηθική έννοια (Oommen, 1997). Από τα

παραπάνω συμπεραίνουμε ότι το έθνος καθορίζεται μόνο ή κυρίως από συναισθηματικούς δεσμούς ή στα πλαίσια κάποιων απτών χαρακτηριστικών.

Κατ' επέκταση, η εθνικότητα είναι η συλλογική ταυτότητα, την οποία αποκτούν τα μέλη του έθνους μέσω της ταύτισης αυτών με το ίδιο το έθνος. Η γλώσσα θα μπορούσε να θεωρηθεί σημαντικό χαρακτηριστικό της εθνικότητας. Ωστόσο, για να υπάρχει ένα έθνος δεν αρκεί τα μέλη αυτού να χρησιμοποιούν την ίδια γλώσσα, καθώς είναι πλέον διαδεδομένη η χρήση μιας γλώσσας από άτομα, τα οποία δεν ανήκουν στο ίδιο έθνος. Ένα καλό παράδειγμα είναι η αγγλική γλώσσα, η οποία δεν ομιλείται μόνο από άτομα, τα οποία ανήκουν στο βρετανικό έθνος, αλλά και από άτομα διαφορετικής εθνικότητας.

Το έθνος δεν συμπίπτει σημασιολογικά με την έννοια του *κράτους*, κι αυτό επειδή το κράτος περιορίζεται από τα γεωγραφικά του όρια, ενώ το έθνος δεν διαθέτει γεωγραφικούς περιορισμούς. Το κράτος αποτελεί μία νομικά συντεταγμένη οντότητα, η οποία παρέχει στους κατοίκους του προστασία από την εσωτερική ανασφάλεια και την εξωτερική επιθετικότητα.

Παρατηρούμε λοιπόν ότι το κράτος και το έθνος διαθέτουν ένα κοινό σημείο, την εδαφική επικράτεια, δηλαδή ως προς το γεγονός ότι συνδέονται με μία συγκεκριμένη περιοχή. Παρόλα αυτά, υπάρχει μία κρίσιμη διαφορά μεταξύ της εδαφικής επικράτειας του έθνους και αυτής του κράτους. Η μεν πρώτη αποτελεί ηθική οντότητα, η δε δεύτερη νομική οντότητα. Σε περίπτωση που το έθνος συμπίπτει με το κράτος, τότε κάνουμε λόγο για ένα έθνος-κράτος. Σήμερα, βέβαια, η πλειοψηφία των κρατών είναι πολυεθνικά, δηλαδή αποτελούν ουσιαστικά κοινότητες πολιτών.

Η *εθνικότητα* χαρακτηρίζει αυτόν, ο οποίος ανήκει σε ένα δεδομένο έθνος, και δεν συμπίπτει εννοιολογικά με την *ιθαγένεια*. Η κύρια διαφοροποίησή τους έγκειται στο γεγονός ότι η εθνικότητα αφορά το δεσμό ενός ατόμου με ένα ορισμένο έθνος, ενώ η ιθαγένεια το δεσμό ενός ατόμου προς ένα ορισμένο κράτος. Η σύγχυση μεταξύ των δύο όρων είναι σύνηθες φαινόμενο, καθώς στην ξένη βιβλιογραφία –αγγλική και γαλλική– οι όροι *nationality* και *citizenship*, *nationalité* και *citoyenneté* χρησιμοποιούνται για να υποδηλώσουν και την ιθαγένεια και την υπηκοότητα. Η εθνικότητα διαφέρει από την ιθαγένεια και για έναν ακόμη λόγο. Εάν όντως οι έννοιες ήταν ταυτόσημες, τότε δεν θα υπήρχε καν το ενδεχόμενο αλλαγής της ιθαγένειας.

Από την άλλη πλευρά, η ιθαγένεια συμπίπτει με την υπηκοότητα, υπό την έννοια ότι ο υπήκοος είναι αυτός που υπόκειται στην εξουσία του κράτους και ανήκει σε αυτό (άρθρο 4). Ενώ συχνά κάνουμε λόγο περί ιθαγένειας, δύσκολα θα εντοπίσουμε συγγράμματα, τα οποία να αναφέρονται σε «ιθαγενείς» και αυτό επειδή ο όρος «ιθαγενής» μας παραπέμπει στον αυτόχθονα. Ο όρος «υπήκοος» αποτελεί έννοια περισσότερο ξεκάθαρη από αυτήν του ιθαγενή και χρησιμοποιείται εναλλακτικά με τον όρο «πολίτης» στα νομικά κείμενα και στα κείμενα της Διοίκησης. Ο όρος «υπηκοότητα» σε σχέση με την ιθαγένεια διαθέτει αρνητική χροιά, ως προς το γεγονός ότι η προέλευσή του οφείλεται στις μοναρχίες και στις ηγεμονίες, οι οποίες είχαν σχηματιστεί στην Ευρώπη. Η Παπασιώπη – Πασιά (2004) υποστηρίζει ότι ενώ η υπηκοότητα αποτελεί έναν ενωτικό δεσμό, ο οποίος λειτουργεί κάθετα, με το κράτος να απαιτεί την ολοκλήρωση ορισμένων υποχρεώσεων από τους πολίτες του με αντάλλαγμα τη διπλωματική προστασία αυτών σε έδαφος άλλων κρατών, η ιθαγένεια υποδηλώνει έναν ενωτικό δεσμό, ο οποίος λειτουργεί οριζόντια και αναδεικνύει τον πολίτη σε μέλος μιας κοινωνίας με όλα τα δικαιώματα που αυτή του επιφυλάσσει και τα οποία δικαιώματα δεν απονέμονται στους αλλοδαπούς πολίτες. Βέβαια, όπως και η ίδια η συγγραφέας παραδέχεται, αυτή η διαφορά μεταξύ ιθαγένειας και υπηκοότητας είναι περισσότερο εύκολο να τη δαισθανθεί κανείς παρά να την εκφράσει.

Το έθνος δεν θα πρέπει να συγχέεται με την έννοια της εθνότητας. Η εθνότητα διαφέρει από το έθνος στο γεγονός ότι συνιστά μία πολιτισμική συλλογική οντότητα, η οποία διαβιώνει εκτός της προγονικής εδαφικής περιοχής της, είτε αυτή είναι πραγματική, όπως ισχύει για τους Ευρωπαίους Εβραίους, είτε φαινομενική, όπως ισχύει για τους αθίγγανους (Oommen, 1997).

Σύμφωνα με τον T.K. Oommen (1997), οι δεσμοί, οι οποίοι ενυπάρχουν μεταξύ των εννοιών της υπηκοότητας, της εθνικότητας και της εθνότητας, οδηγούν στην ακόλουθη τυπολογία κρατών:

- i. Ένα έθνος, ένα κράτος, του οποίου στόχος είναι η συγχώνευση της υπηκοότητας με την εθνική ταυτότητα, όπως είναι για παράδειγμα τα κράτη της Δυτικής Ευρώπης.
- ii. Ένα κράτος, πολλές ομάδες (έθνη, φυλές), όπως είναι τα κράτη της Αφρικής.
- iii. Ένα έθνος χωρισμένο σε δύο ή περισσότερα κράτη, όπως ήταν η Γερμανία πριν την πτώση του Τείχους, και η Βόρεια και η Νότια Κορέα.
- iv. Ένα κράτος με πολλές εθνοτικές και φυλετικές ομάδες, όπως είναι η περίπτωση του Νέου Κόσμου.

- v. Τμήματα διαφορετικών εθνών, τα οποία συμπράττουν για τη δημιουργία ενός κράτους, όπως είναι το Βέλγιο και η Ελβετία, και, τέλος,
- vi. Τμήμα ενός έθνους να αποτελεί ένα κράτος, ενώ το υπόλοιπο να έχει προσαρτηθεί από ή να έχει ενωθεί με άλλο κράτος, για παράδειγμα το Μπαγκλαντές και η Δυτική Βεγγάλη στην Ινδία.

Βέβαια, σύμφωνα πάντα με τον ίδιο συγγραφέα (Oommen, 1997), οι σχέσεις μεταξύ ιθαγένειας, εθνικότητας και εθνότητας δεν έχουν ακόμα ξεκαθαριστεί πλήρως στη Δυτική Ευρώπη. Καταρχάς, η συσχέτιση των εννοιών της ιθαγένειας και της εθνικότητας παραμένει ανέφικτη, καθώς υπάρχουν διαφορετικές προσεγγίσεις ως προς τη σύνδεση της ιθαγένειας με την εθνικότητα. Για παράδειγμα, η Γερμανία και η Ιταλία επιλέγουν την προσέγγιση με βάση την κοινή καταγωγή, το Ηνωμένο Βασίλειο την κοινή εδαφική επικράτεια του κράτους, ενώ η Γαλλία την κοινή γλώσσα.

Κατά δεύτερο λόγο, η ένταση, η οποία επικρατεί για τη σχέση των εννοιών της ιθαγένειας και της εθνικότητας είναι ιδιαίτερα εμφανής σε αρκετά κράτη της Δυτικής Ευρώπης, όπως είναι το Βέλγιο και η Γαλλία. Τρίτον, τα φαινόμενα εθνικισμού και ρατσισμού έχουν αυξηθεί κατακόρυφα λόγω της αύξησης του αριθμού των μεταναστών, οι οποίοι προέρχονται από διαφορετικούς πολιτισμούς. Τέλος, ακόμα και οι ίδιοι οι πολίτες των κρατών-μελών της Ε.Ε. όταν περνούν τα σύνορα της χώρας τους αντιμετωπίζουν διακριτική μεταχείριση εις βάρος τους ή μειονεκτούν λόγω της πολιτισμικής ανεπάρκειας.

Αναφορικά με την πρώτη κατηγορία κράτους της ανάλυσης του T. K. Oommen, πρέπει να σημειωθεί ότι η ίδρυση του έθνους-κράτους δεν έχει ακόμη επιτευχθεί. Τα κράτη της Δυτικής Ευρώπης προσπαθούν να χαρακτηριστούν ως έθνη-κράτη, όχι όμως με ιδιαίτερη επιτυχία, καθώς στο έδαφος πολλών ευρωπαϊκών κρατών-μελών διαμένουν άτομα διαφορετικής εθνικότητας λόγω της αύξησης του φαινομένου της μετανάστευσης, αλλά και λόγω των προϋπάρχουσων εθνικών μειονοτήτων, όπως είναι για παράδειγμα οι Βάσκοι στην Ισπανία.

Μέχρι σήμερα, θεωρούνταν ιδανικό ο λαός ενός κράτους να αποτελείται από άτομα της ίδιας εθνικότητας και συνεπώς να υπάρχει η αρχή της εθνικότητας (Παπασιώπη-Πασιά, 2004). Αυτό, ωστόσο, συνιστά μία ουτοπία, μιας και στη σημερινή εποχή δεν υπάρχει κράτος, το οποίο να μην έχει έστω και σε μικρό ποσοστό άτομα διαφορετικής εθνικής καταγωγής. Η συγχώνευση της έννοιας της ιθαγένειας με αυτήν της εθνικότητας, η οποία επιχειρήθηκε από τα κράτη της Δυτικής Ευρώπης και η οποία έχει ως αποτέλεσμα τη

δημιουργία του έθνους-κράτους, ουσιαστικά δεν είναι εφικτή.

2. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΧΡΟΝΟ – ΘΕΩΡΙΕΣ **ΠΕΡΙ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ**

Η ιθαγένεια θεωρείται σύμφυτη με την ύπαρξη του κράτους, υπό την έννοια ότι απουσία συγκεκριμένου κράτους δεν μπορεί να υφίσταται και άρα δεν είναι αυθύπαρκτη. Βασικός λόγος ύπαρξης της έννοιας της ιθαγένειας αποτελεί το γεγονός ότι ο κόσμος διαιρείται σε κράτη. Φυσικά, η ιθαγένεια δεν είναι μια καινοτόμος έννοια – αντίθετα, υπήρξε αντικείμενο φιλοσοφικής ενασχόλησης από τα αρχαία χρόνια για να αποτελέσει στη συνέχεια και αντικείμενο διαμάχης στον αγώνα για την καθιέρωση των πολιτικών δικαιωμάτων όλων των ανθρώπων.

Η έννοια της ιθαγένειας, ή αλλιώς υπηκοότητας, ήρθε στο προσκήνιο στους κλασικούς χρόνους. Καθώς οι άνθρωποι οργανώνονταν αρχικά σε φυλές, κατόπιν σε ηγεμονίες, στην πορεία προέκυψαν οι πόλεις-κράτη στη διακυβέρνηση των οποίων άρχισαν να συμμετέχουν όλοι οι κάτοικοί τους. Κρίθηκε επομένως απαραίτητο να τεθούν οι κανόνες βάσει των οποίων καθορίζονταν τα πρόσωπα που είχαν δικαίωμα να συμμετάσχουν, καθώς και τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις τους. Αυτή ήταν και η αρχή της έννοιας της ιθαγένειας. Βέβαια, δεν συμμετείχαν όλες οι ομάδες του πληθυσμού σε αυτή τη διαδικασία. Για παράδειγμα, στην Αθήνα αποκλείονταν από τη συμμετοχή στις υποθέσεις της πόλης-κράτους, και άρα και από την έννοια της υπηκοότητας, οι γυναίκες, οι σκλάβοι και οι κάτοικοι που δεν ήταν Αθηναίοι στην καταγωγή.

Από την άλλη πλευρά, την ίδια περίπου περίοδο, η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία ολοένα και επέκτεινε τα σύνορά της με αποτέλεσμα ο θεσμός της υπηκοότητας να χρειάζεται αναμόρφωση ώστε να μην διατηρείται αποκλειστικά για τους λίγους. Η ρωμαϊκή υπηκοότητα απονεμόταν πλέον σε όλους τους λαούς που κατακτούνταν από τη Ρώμη, ενώ ταυτόχρονα δημιουργήθηκαν δύο κατηγορίες υπηκόων, οι Ρωμαίοι πολίτες και οι *civitas sine suffragio*, δηλαδή οι πολίτες με δικαιοπρακτική ικανότητα νομικά αλλά με στέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων (δικαίωμα ψήφου).

Η έννοια της υπηκοότητας αποτέλεσε πηγή θεωρητικών και φιλοσοφικών διχασμών πολλών συγγραφέων των κλασικών χρόνων, όπως ήταν ο Αριστοτέλης και ο Κικέρωνας, οι οποίοι έκαναν λόγο για την αρετή του πολίτη. Η ιδέα περί αρετής του πολίτη αναβίωσε την

περίοδο του Διαφωτισμού, χάρη στον Μοντεσκιέ (1759), ο οποίος την ανέδειξε ως βασικό πυλώνα σταθερότητας ενός κράτους στο βιβλίο του *Το Πνεύμα των Νόμων*.

Οι πολιτικές ανακατατάξεις που ακολούθησαν, λόγω των Αγγλικού Εμφυλίου Πολέμου, της Γαλλικής Επανάστασης αλλά και της Αμερικανικής, έδωσαν νέα ώθηση στο θεσμό της υπηκοότητας. Ο Αγγλικός Εμφύλιος Πόλεμος (1670) είχε ως αποτέλεσμα την ισότητα έναντι του νόμου και τη διεύρυνση του δικαιώματος ψήφου, το οποίο εξακολουθούσε να αποτελεί θέμα διαμάχης. Από την άλλη πλευρά, η Γαλλική Επανάσταση είχε πιο ριζικά αποτελέσματα με την κατάργηση των αριστοκρατικών τίτλων. Δεν αρκέστηκε όμως σ' αυτό. Χάρη στη Γαλλική Επανάσταση καταρτίστηκε η *Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη*, στην οποία απαριθμούνταν τα αστικά και πολιτικά δικαιώματα των Γάλλων πολιτών, ενώ το Σύνταγμα του 1791 απένειμε το δικαίωμα ψήφου σε πολύ μεγαλύτερο ποσοστό του ανδρικού πληθυσμού.

Καθ' όλη τη διάρκεια του 19^{ου} αιώνα επικρατούσε διαμάχη αναφορικά με τη διεύρυνση του δικαιώματος ψήφου σε όλους τους πολίτες. Ένας από τους βασικούς θεωρητικούς επί του θέματος ήταν ο Άγγλος John Stuart Mill (1861), ο οποίος ήταν υπέρμαχος της ελεύθερης συμμετοχής όλων στα κοινά, ωστόσο διατηρούσε τις αμφιβολίες του για τη διεύρυνση του δικαιώματος ψήφου σε ομάδες ανθρώπων, όπως οι αναλφάβητοι, επιχειρηματολογώντας ότι η αύξηση της πολιτικής επιρροής τέτοιων ομάδων θα είχε ως συνέπεια τη μη σοφή διακυβέρνηση. Ωστόσο, το δικαίωμα ψήφου απονεμήθηκε σε όλους τους πολίτες και συνδέθηκε άρρηκτα με την υπηκοότητα στη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα, όταν απαλείφθηκαν όλοι οι περιορισμοί λόγω φύλου, περιουσίας και ηλικίας χάρη στους πολιτικούς αγώνες και την πίεση που ασκήθηκε από πολλές ομάδες πολιτών.

Βέβαια, η έννοια της ιθαγένειας δεν περικλείει απλώς δικαιώματα και υποχρεώσεις, αλλά και μία πολιτική ταυτότητα και την αίσθηση πίστης προς κάτι συγκεκριμένο, δηλαδή το κράτος. Για αυτό το λόγο, από το 19^ο αιώνα η ιθαγένεια συνδέθηκε με την έννοια της εθνικότητας.

Στη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα, η συζήτηση για την έννοια της ιθαγένειας αναθερμάνθηκε. Ένας από τους σημαντικότερους θεωρητικούς υπήρξε ο Βρετανός κοινωνιολόγος T. H. Marshall (1950), ο οποίος ασχολήθηκε με την εξέλιξη της υπηκοότητας στη Βρετανία σε συνάρτηση με τις κοινωνικές δυνάμεις του καπιταλισμού. Η ανάλυσή του ανέδειξε ότι τα αστικά και πολιτικά δικαιώματα δεν είχαν καμία αξία χωρίς τα κοινωνικά δικαιώματα. Ο ίδιος υποστήριξε ότι ο θεσμός της υπηκοότητας ουσιαστικά περικλείει την

απολαβή τριών κατηγοριών δικαιωμάτων, τα οποία όμως υφίστανται μόνο με τη δημιουργία κατάλληλων θεσμών.

Η πρώτη κατηγορία είναι τα αστικά δικαιώματα, όπως η προσωπική ελευθερία και η δικαιοσύνη, οι οποίες διασφαλίζονται από θεσμούς όπως τα δικαστήρια και το σώμα των ενόρκων. Η δεύτερη κατηγορία είναι τα πολιτικά δικαιώματα, και πιο συγκεκριμένα το δικαίωμα ψήφου και η δυνατότητα συμμετοχής στα πολιτικά δρώμενα και στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Τέλος, τα κοινωνικά δικαιώματα αποτελούν την τρίτη κατηγορία και περιλαμβάνουν τη διασφάλιση ενός ικανοποιητικού επιπέδου ζωής μέσω των κοινωνικών, εκπαιδευτικών και προνοιακών υπηρεσιών του ίδιου του κράτους.

Βέβαια, η θεωρία του Marshall επικρίθηκε από αρκετούς σύγχρονους του θεωρητικούς, κατά κύριο λόγο επειδή στερείται ευρείας εφαρμοσιμότητας. Στο επίκεντρό της διατήρησε το κράτος πρόνοιας που τότε ιδρύοταν στην Αγγλία, χωρίς να αναφέρεται στις σχέσεις και τις συγκρούσεις μεταξύ της Αγγλίας και των γειτονικών Κελτών, ενώ δεν διαπραγματεύτηκε καθόλου την ύπαρξη και την επίδραση διαφορετικών παραδόσεων επί της υπηκοότητας, οι οποίες ίσως να προϋπήρχαν από προηγούμενους αιώνες ή από άλλα κράτη.

Στη θεωρία του Marshall βασίστηκε και ο Heater, την οποία ανέπτυξε περισσότερο σε σχήμα πλέγματος (Oliver and Heater, 1994). Η θεωρία αυτή επικεντρώνεται στο γεγονός ότι η έννοια της υπηκοότητας περιλαμβάνει πέντε θεμελιώδη στοιχεία, και πιο συγκεκριμένα, το τρίπτυχο του Marshall αστικά – πολιτικά – κοινωνικά δικαιώματα, καθώς και την αρετή του πολίτη και την ταυτότητα. Η απεικόνιση αυτών των θεμελιωδών στοιχείων της υπηκοότητας σε πλέγμα αποδεικνύει την αλληλοσύνδεση μεταξύ τους. Το τρίπτυχο του Marshall απορρέει από την υπηκοότητα ως ιδιότητα και περιλαμβάνει εκτός από δικαιώματα και υποχρεώσεις. Από την άλλη πλευρά, η αρετή του πολίτη αναφέρεται στην συμπεριφορά και την υπευθυνότητα του πολίτη απέναντι στο κράτος και στην κοινότητα στην οποία ανήκει, η οποία θα μπορούσε να θεωρηθεί και πίστη. Το πέμπτο στοιχείο, η ταυτότητα έχει διπλή σημασία, αφού περικλείει την έννοια της υπηκοότητας ως η ιδιότητα, η οποία καθορίζει την υπηκοότητα με βάση την εθνικότητα, ενώ ταυτόχρονα διατηρεί την έννοια της υπηκοότητας ως ψυχοκοινωνικό συναίσθημα, το οποίο αντλεί την δύναμή του από την ανάγκη του ανθρώπου να ανήκει σε κάποια κοινωνική ομάδα.

Ο Alfonso Alfonsi (Oommen, 1997) υποστηρίζει ότι το περιεχόμενο της έννοιας της ιθαγένειας έχει πλέον ξεπεράσει το συμβατικό τρίπτυχο της θεωρίας του Marshall. Σύμφωνα με τον Alfonsi, η ιθαγένεια συνιστά πια ένα διάχυτο φαινόμενο, το οποίο έχει περιβληθεί μία

καινούργια κοινωνιολογική σημασία και το οποίο δίνει στους ανθρώπους την ικανότητα να συμμετέχουν στα κοινωνικά δράματα. Το καινούργιο αυτό περιεχόμενο του όρου οφείλεται, μεταξύ άλλων, και στην αδυναμία των κρατών να ικανοποιήσουν τις ανάγκες των πολιτών τους. Αυτή η κοινωνική πλευρά της ιθαγένειας τείνει να αποσχιστεί εντελώς από την έννοια της εθνικότητας.

Θα πρέπει να τονιστεί ότι καμία από τις θεωρίες, όπως αυτές εμφανίστηκαν στο πέρασμα του χρόνου, δεν έγινε πλήρως αποδεκτή από όλους τους θεωρητικούς. Το σίγουρο είναι πάντως ότι η έννοια της υπηκοότητας δεν έχει πάψει να απασχολεί την επιστημονική κοινότητα ακόμα και σήμερα, πράγμα το οποίο διαφαίνεται από το μέγεθος της βιβλιογραφίας και αρθρογραφίας επί του θέματος.

3. ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ – ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

Κάθε κράτος καθορίζει μέσω του δικαίου που θεσπίζει, τους όρους και τις προϋποθέσεις για την κτήση, την απώλεια και την ανάκτηση της ιθαγένειας αυτού. Όπως είναι φυσικό, ο θεσμός της ιθαγένειας διήλθε ουσιαστικών μεταβολών μετά τους δύο παγκόσμιους πολέμους και την ανάδυση πολλών νέων κρατών. Αρκεί να υπενθυμίσουμε τα πρόσφατα παραδείγματα διάσπασης κρατών, όπως η Τσεχοσλοβακία και η Γιουγκοσλαβία.

Είναι γνωστό ότι η ιθαγένεια προσδίδεται από το κράτος στο πρόσωπο. Κατά συνέπεια, είναι λογικό η διάλυση του κράτους να επιφέρει και την ταυτόχρονη εξαφάνιση της ιθαγένειας. Επομένως, σε αντιστοιχία με το προηγούμενο παράδειγμα, πλέον δεν κάνουμε λόγο για Τσεχοσλοβάκους και Γιουγκοσλάβους πολίτες, αλλά για Τσέχους, Σλοβάκους, Σέρβους, Κοσσοβάρους και ούτω ο καθεξής. Ωστόσο, δεν είναι λίγες οι φορές που η διάλυση ενός κράτους έχει ως συνέπεια τη δημιουργία ανιθαγενών προσώπων, παρά τις προσπάθειες σε διεθνές επίπεδο για τον περιορισμό αυτού του φαινομένου. Η Διεθνής Σύμβαση για το Καθεστώς των Ανιθαγενών του 1954, η οποία ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με τον Ν. 139/ 1975, έχει ως στόχο την βελτίωση της θέσης των ανιθαγενών, δίνοντάς τους το δικαίωμα να αποκτήσουν την υπηκοότητα της χώρας στην οποία γεννήθηκαν ή την υπηκοότητα ενός εκ των δύο γονιών, η οποία υπήρχε κατά το χρόνο γέννησης.

Όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενο κεφάλαιο, η ιθαγένεια απέκτησε τη σημερινή της έννοια μετά το 16^ο αιώνα και κυρίως κατά το 18^ο-19^ο αιώνα, όταν άρχισαν οι σημαντικότερες πολιτικές ανακατατάξεις, όπως για παράδειγμα η Γαλλική Επανάσταση, οι οποίες κατέδειξαν την ανάγκη ορισμού του πολίτη-υπηκόου. Την εποχή του έθνους-κράτους, ιδίως από το 18^ο αιώνα και έπειτα, τα εθνικά συντάγματα και ειδικοί νόμοι καθόριζαν επακριβώς τα κριτήρια για να αποκτήσει ένα πρόσωπο την ιθαγένεια του εν λόγω κράτους. Μέχρι σήμερα χρησιμοποιούνται δύο διαφορετικά κριτήρια για την απονομή της ιθαγένειας. Το *jus sanguinis* (το δίκαιο του αίματος) και το *jus solis* (το δίκαιο του εδάφους). Με βάση το πρώτο, η υπηκοότητα αποδίδεται εφόσον το πρόσωπο είναι απόγονος υπηκόου του εν λόγω κράτους, ενώ σύμφωνα με το δεύτερο, η υπηκοότητα απονέμεται σε οποιονδήποτε γεννηθεί εντός της εδαφικής επικράτειας του εν λόγω κράτους.

Οι αποικιακές κτήσεις των ευρωπαϊκών αυτοκρατοριών περιέπλεξαν το ζήτημα της υπηκοότητας. Η καθεμιά από αυτές μεταχειριζόταν τους κατοίκους των αποικιών της με εντελώς διαφορετικό τρόπο. Για παράδειγμα, η Πορτογαλία ακολουθούσε μία πολιτική αποκλεισμού από το δικαίωμα στην υπηκοότητά της, επιτρέποντας σε πολύ λίγους να την αποκτήσουν. Στον αντίποδα, η Γαλλία προσπαθούσε να διατηρήσει μία πολιτική με βασικό άξονα την αρχή ότι όλοι είναι πολίτες της, επιτρέποντας ταυτόχρονα όμως σε πολύ μικρό αριθμό κατοίκων της Αφρικής και των Δυτικών Ινδιών να έχουν πρόσβαση σε δικαιώματα συγκρίσιμα με αυτά που απολάμβαναν οι πολίτες που ζούσαν στην ίδια τη Γαλλία. Η Βρετανία δεν επεχείρησε να εφαρμόσει μια συνεκτική πολιτική για να αντιμετωπίσει το ίδιο θέμα, ίσως επειδή δεν απέκτησε ποτέ έναν συγκεκριμένο ορισμό της υπηκοότητας για τους ίδιους τους Βρετανούς υπηκόους.

Η διαδικασία της αποαποικιοποίησης έφερε στο φως δύο πολύ σημαντικά προβλήματα. Από τη μια πλευρά, ανέκυψε η ανάγκη των αναδυόμενων και πλέον ανεξάρτητων κρατών να θέσουν τους δικούς τους κανόνες και προϋποθέσεις για την απονομή της ιθαγένειας και να δώσουν το δικό τους περιεχόμενο στο θεσμό. Από την άλλη, οι μητροπολιτικές χώρες όφειλαν να καθορίσουν τα δικαιώματα των κατοίκων των πρώην αποικιών τους, δηλαδή εάν είχαν τη δυνατότητα να διατηρήσουν την υπηκοότητα της ευρωπαϊκής χώρας στην οποία ανήκαν μέχρι πρότινος.

Η Γαλλία αποτέλεσε την πρώτη χώρα, η οποία θεσμοθέτησε κανόνες κτήσεως και αποβολής της ιθαγένειας στα συντάγματα του 1791 και 1793. Το παράδειγμά της ακολούθησαν σταδιακά όλες οι υπόλοιπες χώρες. Όμως, ο πρώτος ειδικός αυτοτελής νόμος περί ιθαγένειας σε παγκόσμιο επίπεδο αποτελεί ο ελληνικός νόμος της 15/27 Μαΐου 1835 περί ελληνικής ιθαγένειας. Τα θέματα περί ιθαγένειας αποτελούν αντικείμενο και διαφόρων διεθνών συμβάσεων, με σημαντικότερη τη Σύμβαση της Χάγης περί θεμάτων σύγκρουσης των νομοθεσιών ιθαγένειας της 12^{ης} Απριλίου 1930.

Σε προηγούμενο κεφάλαιο αναφέρθηκε ότι βάσει του διεθνούς δικαίου τα κράτη δεν μπορούν να απελαύνουν τους πολίτες τους, ενώ οφείλουν να τους δέχονται σε περίπτωση που κάποιο άλλο κράτος τους απελάσει. Αυτό το δικαίωμα διαμονής έχει ενισχυθεί από την κατοχύρωσή του σε διάφορες διακηρύξεις και συμφωνίες διεθνούς επιπέδου. Δύο από αυτές είναι η Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (1950) και το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (1966).

Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι το δικαίωμα διαμονής στο κράτος υπηκοότητας δεν προέκυψε από το γεγονός ότι τα κράτη το όφειλαν στους υπηκόους τους. Το εθιμικό διεθνές δίκαιο αναγνωρίζει το δικαίωμα και όχι την υποχρέωση του κράτους να προστατέψει τους υπηκόους του. Αντίθετα, το καθήκον κάθε κράτους να επιτρέπει στους υπηκόους του να διαμένουν στην επικράτειά του οφείλεται αρχικά στα άλλα κράτη, τα οποία δεν ήθελαν να επιβαρύνονται με πληθυσμούς που εκτοπίζονταν από γειτονικά κράτη.

Η Ελλάδα χαρακτηρίζεται από την πολυνομία σε κάθε τομέα δικαίου, και ο τομέας της ιθαγένειας δεν αποτελεί εξαίρεση. Μέχρι το 1955, τα θέματα ιθαγένειας ρυθμιζόνταν αρχικά από τις διατάξεις των άρθρων 14-28 του Α.Ν. ΤΑ΄ του έτους 1856. Τα κενά της νομοθεσίας ήρθαν να συμπληρώσουν νεότεροι νόμοι, οι οποίοι –όπως ήταν λογικό– οδήγησαν σε πληθώρα διατάξεων, η οποία στερούνταν της αναγκαίας ενότητας. Οι δύο παγκόσμιοι πόλεμοι, αλλά και οι επακόλουθοι εμφύλιοι πόλεμοι, οδήγησαν σε σημαντικές ανακατατάξεις σε γεωπολιτικό επίπεδο, με αποτέλεσμα να ανακύψει η ανάγκη να θεσπιστεί νέα νομοθεσία περισσότερο συνεκτική και περιεκτική. Ο εκσυγχρονισμός των διατάξεων κρίθηκε απαραίτητος και σε αυτό το πνεύμα εκδόθηκε το Ν.Δ. 3370/ 1955 «Περί Κυρώσεως του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας».

Ο Κώδικας Ελληνικής Ιθαγένειας (Κ.Ε.Ι.) συμπληρώθηκε και τροποποιήθηκε με πληθώρα νόμων (Παπασιώπη-Πασιά, 2004), αρχικά με τον Α.Ν. 481/ 1968 «περί τροποποίησης και συμπλήρωσεως του Κ.Ε.Ι.». Στη συνέχεια, ο Ν. 1438/ 1984 «περί τροποποίησης των διατάξεων του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας και του νόμου περί ληξιαρχικών πράξεων» ενσωμάτωσε διατάξεις περί ισότητας των δύο φύλων και για τον πολιτικό γάμο στον αρχικό Κ.Ε.Ι.. Ακολούθησε ο Ν. 1832/ 1989 με συμπληρώσεις στη νομοθεσία για την ελληνική ιθαγένεια και ο Ν. 2130/ 1993, ο οποίος είχε ως στόχο την εναρμόνιση των διατάξεων του Κ.Ε.Ι. περί πολιτογράφησης με τις διεθνείς πρακτικές αναφορικά με το χρόνο παραμονής που απαιτείται για να αποκτήσουν οι αλλογενείς αλλοδαποί την ελληνική ιθαγένεια. Ο ίδιος νόμος καθιέρωσε τη δυνατότητα για τους ομογενείς να αποκτούν την ελληνική ιθαγένεια χωρίς να επιβάλλεται η παραμονή τους στην χώρα.

Στη συνέχεια, οι Ν. 2503/ 1997 και Ν. 2623/ 1998 επέφεραν ουσιαστικές τροποποιήσεις των διατάξεων του Κ.Ε.Ι. Με τον πρώτο νόμο δόθηκε η δυνατότητα στους αλλοδαπούς συζύγους ελλήνων υπηκόων να πολιτογραφούνται με μεγαλύτερη ευκολία και χωρίς τους προηγούμενους χρονικούς περιορισμούς, υπό την προϋπόθεση ότι υπάρχει τέκνο,

το οποίο γεννήθηκε από αυτόν τον μικτό γάμο. Ο δεύτερος νόμος είχε ως στόχο την κατάργηση της διάταξης, η οποία οδηγούσε στην απώλεια της ελληνικής ιθαγένειας αλλογενούς, ο οποίος εγκατέλειπε το ελληνικό έδαφος χωρίς πρόθεση παλιννόστησης.

Ο Ν. 2790/2000 αποτέλεσε σταθμό για τις σχέσεις της χώρας με τους ομογενείς, καθώς θέσπισε ειδικές διαδικασίες χορήγησης της ιθαγένειας σε ομογενείς, οι οποίοι προέρχονταν από τις Δημοκρατίες που προέκυψαν από τη διάσπαση της πρώην Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών (ΕΣΣΔ) και αντιμετώπιζαν δυσκολία στην απόκτηση της ιθαγένειας βάσει των Συνθηκών της Λωζάννης (24/7/1923) ή της Άγκυρας (10/6/1930). Ο νόμος αυτός τροποποιήθηκε από τους Ν. 2910/2001 και Ν. 3013/ 2002 και αποτελεί ξεχωριστό νομοθέτημα πέραν του Κ.Ε.Ι., ο οποίος ρυθμίζει όχι μόνο την χορήγηση της ιθαγένειας των ομογενών αυτών, αλλά και την αποκατάσταση και την ένταξή τους στην ελληνική κοινωνία. Οι Ν. 3146/ 2003 και Ν. 3207/ 2003 είναι συμπληρωματικής φύσης, με το δεύτερο νόμο να ρυθμίζει με ευνοϊκό τρόπο την πολιτογράφηση αθλητών, οι οποίοι αγωνίζονται σε ολυμπιακά αθλήματα.

Ο πλέον πρόσφατος νόμος, ο Ν. 3284/ 2004, αποτελεί και τον εφαρμόσιμο Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας. Η ανάλυσή μας θα επεκταθεί κυρίως στη διαδικασία πολιτογράφησης αλλοδαπού, και πολύ συνοπτικά στην κτήση και την απώλεια της ελληνικής ιθαγένειας εν γένει.

4. ΤΟ ΙΣΧΥΟΝ ΔΙΚΑΙΟ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ – Ο Ν. 3284/ 2004

Ο Ν. 3284/ 2004 «περί του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας» δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης την 10^η Νοεμβρίου 2004 και περιλαμβάνει 35 άρθρα, τα οποία ρυθμίζουν θέματα κτήσης, απώλειας και ανάκτησης της ελληνικής ιθαγένειας, καθώς και τις αρμόδιες επί των θεμάτων αυτών υπηρεσίες.

Ειδικότερα, στο Κεφάλαιο Α' του νόμου (άρθρα 1-15), περιλαμβάνονται οι τρόποι κτήσεως της ελληνικής ιθαγένειας. Αυτό μπορεί να γίνει με τη γέννηση, την αναγνώριση, την υιοθεσία, την κατάταξη στις ένοπλες δυνάμεις, την πολιτογράφηση και την αναγνώριση της ιθαγένειας σε ομογενείς που διαμένουν στο εξωτερικό.

Το Κεφάλαιο Β' (άρθρα 16-21) περικλείει όλες εκείνες τις διατάξεις, οι οποίες ρυθμίζουν την απώλεια ή την έκπτωση από την ελληνική ιθαγένεια. Η απώλεια ή η έκπτωση αποτελεί θέμα που χρήζει ιδιαίτερα προσεκτικής μεταχείρισης, επειδή είναι πολύ εύκολο να παρατηρηθεί κατάχρηση της εξουσίας, η οποία παρέχεται από τις διατάξεις. Συγκεκριμένα, η απόφαση έγκειται κυρίως στη διακριτική ευχέρεια του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης (ΥΠΕΣΔΔΑ), καθώς δεν δεσμεύεται από τη γνωμοδότηση του Συμβουλίου Ιθαγένειας.

Η δυνατότητα ανάκτησης της ελληνικής ιθαγένειας περιγράφεται στα άρθρα 22-24 του Κεφαλαίου Γ', τα οποία συνάδουν με την αρχή της ίσης μεταχείρισης, η οποία είναι κατοχυρωμένη στο Σύνταγμα (άρθρο 4 του Συντάγματος), καθώς η προηγούμενη νομοθεσία είχε δημιουργήσει περιπτώσεις όπου η μεταχείριση ήταν διαφορετική.

Το Κεφάλαιο Δ' (άρθρα 25-28) καθορίζει τις αρμόδιες επί θεμάτων ιθαγένειας αρχές, οι οποίες αναλαμβάνουν να εκδώσουν αποφάσεις και γνωμοδοτήσεις. Ο Υπουργός ΕΣΔΔΑ είναι ο καθ' ύλην αρμόδιος για να αποφασίσει για κάθε θέμα που αφορά την κτήση ή μη της ελληνικής ιθαγένειας, ενώ ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας έχει αρμοδιότητα να αποφασίσει επί του καθορισμού της ιθαγένειας. Στο ίδιο κεφάλαιο προβλέπεται η σύνθεση και η γνωμοδοτική αρμοδιότητα του Συμβουλίου Ιθαγένειας.

Τέλος, υπό το Κεφάλαιο Ε' (άρθρο 29-35) βρίσκονται οι μεταβατικές και τελικές διατάξεις του παρόντος νόμου, όπου γίνονται ορισμένες διευκρινήσεις σχετικά με όρους που

χρησιμοποιούνται στο κείμενο του νόμου, καθώς και οι καταργούμενες και οι διατηρητέες διατάξεις της προϊσχύουσας νομοθεσίας.

4.1. ΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ (ΚΕΦ. Α' Ν. 3284/ 2004)

4.1.1. Κτήση της ιθαγένειας με τη γέννηση (άρθρο 1)

Η κτήση της ιθαγένειας με τη γέννηση είναι ο τρόπος με τον οποίο το μεγαλύτερο ποσοστό των ελλήνων πολιτών αποκτά την ιθαγένεια. Με βάση το άρθρο 1 παρ. 1 του οικείου νόμου, η ιθαγένεια απονέμεται στα τέκνα Έλληνα ή Ελληνίδας από τη γέννηση, σε εφαρμογή της συνταγματικής επιταγής περί ισότητας των δύο φύλων, καθώς παλαιότερα η καταγωγή από ελληνίδα μητέρα δεν λαμβανόταν υπόψη. Παρατηρούμε λοιπόν ότι εφαρμόζεται η αρχή του *jus sanguinis*, χωρίς ωστόσο να ενδιαφέρει ο τρόπος με τον οποίο ο γονέας απέκτησε την ελληνική ιθαγένεια. Ο νόμος απονέμει την ελληνική ιθαγένεια στο παιδί ανεξάρτητα από το εάν ο Έλληνας γονιός ζει κατά το χρόνο γέννησης και ανεξάρτητα από το εάν οι γονείς είναι διαζευγμένοι. Δεν υπάρχει διάταξη, η οποία να απαγορεύει τη συνύπαρξη της ελληνικής ιθαγένειας με άλλη, αρκεί να επιτρέπεται από τη χώρα προέλευσης του αλλοδαπού γονέα.

Με την παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου ο νομοθέτης επιχειρεί, λαμβάνοντας υπόψη τις διεθνείς συμβάσεις, να αποτρέψει τη δημιουργία ανιθαγενών ατόμων. Συνεπώς, τα άδηλης ιθαγένειας ή ανιθαγενή τέκνα αποκτούν το δικαίωμα κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας με τη γέννησή τους επί ελληνικού εδάφους κατ' εφαρμογή στην περίπτωσή τους της αρχής του *jus solis*. Η έννοια της άδηλης ιθαγένειας συμπεριλαμβάνει όχι μόνο τα τέκνα των οποίων οι γονείς είναι άγνωστοι, λ.χ. τα έκθετα, αλλά και τα τέκνα, τα οποία δεν μπορούν να αποκτήσουν την ιθαγένεια των γονιών τους λόγω του δικαίου ιθαγένειας της χώρας καταγωγής, το οποίο εφαρμόζει την αρχή του *jus solis*.

Με τη θέσπιση της εφαρμογής της αρχής του *jus solis* θα έπρεπε να καθορίζεται και η έννοια του ελληνικού εδάφους, εντός του οποίου θα πρέπει να έχει γεννηθεί το άτομο για να αποκτήσει την ελληνική υπηκοότητα. Ο ίδιος ο νόμος δεν περιλαμβάνει σχετικές διευκρινιστικές διατάξεις. Ο καθορισμός γίνεται από τους σχετικούς κανόνες του διεθνούς δικαίου και τους σχετικούς ελληνικούς νόμους. Από αυτούς ορίζεται, λοιπόν, ότι το ελληνικό έδαφος περιλαμβάνει τη χωρική θάλασσα και την αιγιαλίτιδα ζώνη, καθώς και τα ελληνικά εμπορικά πλοία και αεροσκάφη, τα οποία βρίσκονται στην ανοικτή θάλασσα ή υπερίπτανται αυτής.

Από την άλλη πλευρά, τα άτομα, τα οποία γεννιούνται σε ελληνικά μεν πλοία η αεροσκάφη, τα οποία όμως κατά το χρόνο γέννησης βρίσκονταν σε ξένο λιμάνι ή αερολιμένα, θεωρούνται ότι γεννήθηκαν σε ξένο έδαφος. Επίσης, τα άτομα, τα οποία γεννήθηκαν σε κτίριο ελληνικής πρεσβείας δεν θεωρείται ότι γεννήθηκαν επί ελληνικού εδάφους, αλλά στο έδαφος του κράτους στο οποίο βρίσκεται η πρεσβεία. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι, βάσει νομολογίας, τα αλλοδαπά πλοία θεωρούνται ελληνικό έδαφος εφόσον βρίσκονται ελλιμενισμένα σε ελληνικό λιμάνι.

4.1.2. Κτήση της ιθαγένειας με αναγνώριση (άρθρο 2)

Το άρθρο 2 του νόμου ορίζει τη δυνατότητα κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας με αναγνώριση για τον αλλοδαπό, ο οποίος γεννήθηκε χωρίς τον γάμο των γονέων του και αναγνωρίστηκε ως γνήσιο τέκνο Έλληνα. Οι βασικές προϋποθέσεις είναι κατά το χρόνο της αναγνώρισης το τέκνο να είναι ανήλικο και η αναγνώριση να είναι έγκυρη κατά τους ελληνικούς νόμους.

Με το άρθρο 20 Αστικού Κώδικα (ΑΚ), οι σχέσεις πάτερα – τέκνου εκτός γάμου ρυθμίζονται κατά σειρά βάσει του δικαίου της τελευταίας κοινής ιθαγένειάς τους, του δικαίου της τελευταίας κοινής συνήθους διαμονής τους και του δικαίου ιθαγένειας του πατέρα. Σύμφωνα με το άρθρο 1479 ΑΚ η μητέρα αλλά και το τέκνο διατηρούν το δικαίωμα να ζητήσει με αγωγή την αναγνώριση της πατρότητας του τέκνου, το οποίο γεννήθηκε χωρίς γάμο με τον πατέρα.

Το άρθρο του Κ.Ε.Ι. αναφέρεται στην αναγνώριση του τέκνου μόνο από τον Έλληνα πατέρα, διότι μόνο από τον πατέρα δύναται να προσδοθεί η ιθαγένεια με αναγνώριση. Το εκτός γάμου γεννημένο τέκνο από ελληνίδα μητέρα αποκτά την ελληνική ιθαγένεια βάσει του άρθρου 1 του ιδίου νόμου, δηλαδή με τη γέννησή του.

Ένα άλλο βασικό στοιχείο του άρθρου είναι το γεγονός ότι κατά το χρόνο αναγνώρισης ο πατέρας του τέκνου πρέπει να έχει την ελληνική ιθαγένεια. Δεν μας αφορά εάν ο πατέρας νωρίτερα είχε διαφορετική ιθαγένεια ή εάν μετά την αναγνώριση απέβαλε την ελληνική ιθαγένεια. Η μετέπειτα μεταβολή ιθαγένειας του πατρός δεν επηρεάζει την ισχύ της ελληνικής ιθαγένειας του τέκνου.

4.1.3. Κτήση της ιθαγένειας με υιοθεσία (άρθρο 3)

Στο συγκεκριμένο άρθρο ορίζεται ότι το αλλοδαπό τέκνο, το οποίο υιοθετήθηκε από Έλληνα ή Ελληνίδα, αποκτά αυτοδικαίως την ελληνική ιθαγένεια από την ημέρα της τελεσίδικης απόφασης περί υιοθεσίας. Για να έχει κύρος η υιοθεσία, θα πρέπει να γίνει σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 23 ΑΚ, το οποίο ορίζει ότι οι ουσιαστικές προϋποθέσεις της υιοθεσίας ρυθμίζονται από το δίκαιο της ιθαγένειας του κάθε μέρους. Συνεπώς, το δίκαιο ιθαγένειας του θετού γονέα θα εφαρμοστεί για να ρυθμίσει τις προϋποθέσεις και τους όρους, οι οποίοι απαιτούνται για την έγκυρη τέλεση της υιοθεσίας όσον αφορά το πρόσωπο του υιοθετούντος, ενώ το δίκαιο ιθαγένειας του θετού τέκνου για να ρυθμίσει τους αντίστοιχους όρους και προϋποθέσεις, οι οποίες καλύπτουν το πρόσωπο του τέκνου.

Το εν λόγω άρθρο δεν αναφέρεται στην περίπτωση που ο θετός γονέας μεταβάλλει την ιθαγένεια του κατά το χρόνο της ανηλικότητας του υιοθετημένου τέκνου. Ούτε γίνεται καμία πρόβλεψη για την περίπτωση λύσης της υιοθεσίας. Κρίνεται ότι και στις δύο περιπτώσεις, το τέκνο θα πρέπει να διατηρεί την ελληνική ιθαγένεια ανεξάρτητα από τυχόν μεταβολή της ιθαγένειας των γονέων του.

4.1.4. Κτήση της ιθαγένειας με κατάταξη στις ένοπλες δυνάμεις (άρθρο 4)

Το άρθρο 4 παρ. 1 του οικείου νόμου δίνει τη δυνατότητα σε ομογενείς αλλοδαπούς να αποκτήσουν αυτοδίκαια την ελληνική ιθαγένεια με την εισαγωγή τους στις στρατιωτικές σχολές αξιωματικών ή υπαξιωματικών ή με την εθελοντική τους κατάταξη στις ένοπλες δυνάμεις. Όπως παρατηρούμε, η δυνατότητα αυτή παρέχεται αποκλειστικά σε ομογενείς αλλοδαπούς.

Η παρ. 2 του ίδιου άρθρου προβλέπει την χορήγηση της ελληνικής ιθαγένειας και σε όσους ομογενείς αλλοδαπούς καταταχθούν εθελοντικά στις ένοπλες δυνάμεις εν καιρώ πολέμου ή επιστράτευσης. Η βασική διαφορά με την περίπτωση της παραγράφου 1 είναι το γεγονός ότι όσοι εμπίπτουν στην πρώτη περίπτωση αποκτούν αυτοδίκαια την ελληνική ιθαγένεια χωρίς άλλη διατύπωση, με τη δόση του στρατιωτικού όρκου να είναι το μοναδικό

απαιτούμενο. Αντίθετα, όσοι εμπíπτουν στη δεύτερη περίπτωση απαιτείται να καταθέσουν αίτηση στον Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας.

Η παρ. 3 ορίζει ότι με την απόκτηση βαθμού αξιωματικού ή υπαξιωματικού, μόνιμου ή εφέδρου, από οποιονδήποτε εκ των προαναφερομένων συντελεί στην αυτοδίκαιη απόκτηση της ελληνικής ιθαγένειας από την ημέρα κατά την οποία απέκτησαν το βαθμό και χωρίς άλλη διατύπωση.

Η παρ. 4 αναφέρει ότι ο στρατιωτικός όρκος αναπληρώνει τον όρκο του Έλληνα πολίτη για τις περιπτώσεις των παραγράφων 1, 2 και 3. Η παρ. 5 θεσμοθετεί το δικαίωμα των τέκνων των ομογενών, οι οποίοι ανήκουν στις περιπτώσεις των παραγράφων 1, 2 και 3, να αποκτήσουν την ελληνική ιθαγένεια το ίδιο χρονικό διάστημα με τους γονείς τους με αίτηση του γονέα στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας. Η μόνη προϋπόθεση είναι τα τέκνα να είναι ανήλικα και άγαμα κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης.

Το συγκεκριμένο άρθρο αναφέρεται αποκλειστικά στη δυνατότητα ομογενών αλλοδαπών να αποκτήσουν την ελληνική ιθαγένεια με κατάταξη στις ένοπλες δυνάμεις. Σε αντίθεση με την πρακτική άλλων χωρών, όπως είναι για παράδειγμα οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής (Η.Π.Α.), το ελληνικό κράτος δεν δίνει την ίδια δυνατότητα σε αλλογενείς αλλοδαπούς να κατατάσσονται στις ένοπλες δυνάμεις και να αποκτούν, λόγω αυτής της πράξης, την ιθαγένεια κατόπιν αίτησης.

4.1.5. Πολιτογράφηση ομογενών που διαμένουν στο εξωτερικό (άρθρο 10)

Το άρθρο 10 αναφέρεται στη διαδικασία πολιτογράφησης ομογενών, οι οποίοι διαμένουν στην αλλοδαπή. Πρόκειται για περίπτωση αναγνώρισης της ιθαγένειας των ομογενών και όχι για χορήγηση ιθαγένειας. Ο/ η ομογενής υποβάλλει την αίτηση πολιτογράφησης στον Έλληνα Πρόξενο του τόπου κατοικίας, επισυνάπτοντας στην αίτηση:

- i. τη δήλωση πολιτογράφησης, η οποία γίνεται ενώπιον του Προξένου και παρουσία δύο Ελλήνων πολιτών ως μαρτύρων,
- ii. το αντίγραφο διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου,
- iii. το πιστοποιητικό γέννησης, ή σε περίπτωση ανυπαρξίας αυτού, το πιστοποιητικό βάπτισης και
- iv. το πιστοποιητικό ποινικού μητρώου των αλλοδαπών αρχών.

Τα πιστοποιητικά πρέπει να είναι πρωτότυπα και να έχουν επικυρωθεί από την προξενική αρχή ή από το Ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών, όπως προβλέπει η Εγκύκλιος υπ' αριθμ. 6 με Φ. 102744/2709/28.1.2005. Τα πιστοποιητικά θα πρέπει επίσης να είναι μεταφρασμένα είτε από την ίδια την προξενική αρχή είτε από το Ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών είτε από έλληνα δικηγόρο είτε, τέλος, από πτυχιούχο μεταφραστή του Τμήματος Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας του Ιονίου Πανεπιστημίου. Πάντως σε καμία περίπτωση από μεταφραστικά γραφεία.

Μετά το σχηματισμό φακέλου, ο πρόξενος το διαβιβάζει στο ΥΠΕΣΔΔΑ, συνοδευόμενο από έκθεσή του στην οποία εκφέρει την προσωπική του κρίση και περιλαμβάνει στοιχεία, τα οποία τεκμηριώνουν την ιδιότητα του αιτούντος ως ομογενούς. Η υπ' αριθμ. 102744/ 2709/ 28.1.2005 ερμηνευτική εγκύκλιος του ΥΠΕΣΔΔΑ ορίζει τα κριτήρια για την ιδιότητα του ομογενούς ως εξής:

- ✓ η ελληνική εθνική συνείδηση, η οποία αποτελεί το βασικό κριτήριο,
- ✓ η εγγραφή του αιτούντος ή προγόνων του σε προξενικά μητρώα,
- ✓ η συμμετοχή του αιτούντος σε εθνικές εκδηλώσεις στην αλλοδαπή υπέρ της Ελλάδος ή σε γενικότερου εθνικού ενδιαφέροντος θέματα,
- ✓ ο βαθμός γνώσης της ελληνικής γλώσσας,
- ✓ η επαφή του με την Ελλάδα (επισκέψεις),
- ✓ η εγγραφή προγόνων σε Δήμο/ Κοινότητα του ελληνικού κράτους

Στη συνέχεια, η αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΣΔΔΑ, κατόπιν εξετάσεως των στοιχείων του φακέλου και τη γνώμη του υπουργείου Δημοσίας Τάξεως για θέματα που αφορούν τη δημόσια τάξη και ασφάλεια, εισηγείται στον Υπουργό ΕΣΔΔΑ την αποδοχή ή μη του αιτήματος πολιτογράφησης. Κατόπιν αποδοχής του αιτήματος, η απόφαση πολιτογράφησης δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης και εντός ενός έτους ο ενδιαφερόμενος καλείται σε ορκωμοσία ενώπιον προξένου. Σε περίπτωση που ο ενδιαφερόμενος δεν προσέλθει στην ορκωμοσία, η απόφαση πολιτογράφησης ανακαλείται.

Μετά την ορκωμοσία συντάσσεται το πρωτόκολλο ορκωμοσίας, το οποίο υπογράφεται από τα δύο μέρη και αποστέλλεται στο ΥΠΕΣΔΔΑ.

4.1.6. Κτήση της Ελληνικής Ιθαγένειας από τέκνα πολιτογραφημένου (άρθρο 11)

Το άρθρο 11 αναφέρεται στην κτήση της ελληνικής ιθαγένειας από τα τέκνα αλλοδαπού ή αλλοδαπής, ο/ η οποίος/ α πολιτογραφείται Έλληνας/ Ελληνίδα, εφόσον τα τέκνα αυτά είναι ανήλικα και άγαμα κατά το χρόνο δόσεως του όρκου. Δεν καθορίζεται όμως εάν το άρθρο αφορά τα τέκνα ομογενούς ή αλλογενούς αλλοδαπού. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα άγαμα και ανήλικα τέκνα του αλλογενούς αλλοδαπού δεν εξομοιώνονται νομικά με τα άγαμα και ανήλικα τέκνα του ομογενούς αλλοδαπού (Εγκύκλιος υπ' αριθμ. 6 με Φ. 102744/2709/28.1.2005) Το άρθρο 19 του οικείου νόμου, το οποίο θα αναλυθεί σε επόμενη ενότητα, κάνει ειδική αναφορά σε αυτά.

4.1.7. Τιμητική πολιτογράφηση (άρθρο 13)

Στο άρθρο 13 ορίζεται η δυνατότητα απονομής της ελληνικής ιθαγένειας σε αλλοδαπό, ο οποίος προσέφερε στην Ελλάδα εξαιρετικές υπηρεσίες ή του οποίου η πολιτογράφηση μπορεί να εξυπηρετήσει εξαιρετικό συμφέρον της χώρας. Η τιμητική πολιτογράφηση αποτελεί μία ιδιόμορφη κατηγορία, καθώς –όπως ορίζει το ίδιο άρθρο- δεν είναι απαραίτητο να συντρέχουν οι προϋποθέσεις των άρθρων 5, 6, 7 και 8, τα οποία αναφέρονται στο χρόνο παραμονής στη χώρα και στα δικαιολογητικά. Αυτό συμβαίνει λόγω του ότι η ελληνική πολιτεία αναγνωρίζει την προσφορά του αλλοδαπού και επιχειρεί να ανταποδώσει για τις υπηρεσίες.

Η τιμητική πολιτογράφηση δεν περιορίζεται από το γεγονός ότι ο αλλοδαπός είναι ομογενής ή αλλογενής. Κατόπιν αιτιολογημένης πρότασης του Υπουργού ΕΣΔΔΑ, ο οποίος θα πρέπει να έχει και την εισήγηση ή τη σύμφωνη γνώμη ενός φορέως της ελληνικής κοινωνίας, εκδίδεται Προεδρικό Διάταγμα, το οποίο απονέμει την ελληνική ιθαγένεια στον αλλοδαπό (Εγκύκλιος υπ' αριθμ. 6 με Φ. 102744/2709/28.1.2005).

4.1.8. Ειδικές περιπτώσεις κτήσης ιθαγένειας (άρθρα 14-15)

Στο άρθρο 14 παρ. 1 καθορίζεται ότι τα τέκνα, τα οποία γεννήθηκαν πριν την 8.5.1984 από Ελληνίδα μητέρα, μπορούν να λάβουν την ελληνική ιθαγένεια με δήλωσή τους στο Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας ή στην ελληνική Προξενική Αρχή του τόπου κατοικίας του ή διαμονής του χωρίς να τίθεται χρονικός περιορισμός για την υποβολή της αίτησης. Στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου ορίζεται ότι ισχύει το ίδιο και για τα τέκνα, τα οποία

γεννήθηκαν από Έλληνα πατέρα και αλλοδαπή μητέρα πριν την 16.7.1982, εφόσον όμως αυτά θεωρούνται γνήσια με βάση το άρθρο 7 παρ. 3 του Ν. 1250/ 1982

Η κτήση της ελληνικής ιθαγένειας διαπιστώνεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας. Επιπλέον, τα τέκνα των πολιτογραφηθέντων με αυτόν τον τρόπο αποκτούν την ελληνική ιθαγένεια χωρίς καμία άλλη διατύπωση, με την μόνη προϋπόθεση να είναι ανήλικα και άγαμα κατά την ημερομηνία της αίτησης για πολιτογράφηση.

Βάσει του άρθρου 15 παρ. 1, η ελληνική ιθαγένεια χορηγείται σε ομογενείς, οι οποίοι κατοικούν σε χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, κατόπιν σχετικής αιτήσεως στην Ελληνική Προξενική Αρχή του τόπου κατοικίας τους και εφόσον είναι ενήλικοι και δεν μπορεί να διαπιστωθεί η ελληνική ιθαγένειά τους σύμφωνα με τις Συνθήκες της Αγκυρας και της Λωζάννης. Η συγκεκριμένη διάταξη αποτελεί ορόσημο στην αποκατάσταση των ομογενών.

Στην παρ. 2 του άρθρου 15 ορίζονται ως προϋπόθεση απόκτησης της ιθαγένειας να μην έχει καταδικαστεί ο ενδιαφερόμενος για τα αδικήματα που περιγράφονται στο άρθρο 5 παρ. 1 του Κ.Ε.Ι. Για να αποδειχθεί ότι ο ενδιαφερόμενος είναι ομογενής, γνωμοδοτεί τριμελής επιτροπή, η οποία αποτελείται από τον Έλληνα Πρόξενο ως πρόεδρο και δύο μέλη. Η επιτροπή αυτή καλεί τον ενδιαφερόμενο σε συνέντευξη και συνεκτιμά οποιαδήποτε στοιχεία προσκομίσει ο τελευταίος.

Η αίτηση με τα υποβληθέντα στοιχεία και την γνωμοδότηση της επιτροπής διαβιβάζονται στην οικεία περιφέρεια ώστε να εκδοθεί η απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας. Προτού όμως εκδοθεί αυτή η απόφαση, ο φάκελος της υπόθεσης πρέπει να εξεταστεί και από άλλες επιτροπές, οι οποίες συγκροτούνται ειδικά για αυτόν τον λόγο και εκδίδουν κοινή απόφαση. Οι επιτροπές αυτές ανήκουν στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, το ΥΠΕΣΔΔΑ, το Υπουργείο Εξωτερικών και το Υπουργείο Δημοσίας Τάξεως. Οι παραπάνω επιτροπές αναλαμβάνουν να εκδώσουν επιπρόσθετη γνωμοδότηση χωρίς να καλούν σε νέα συνέντευξη τον ενδιαφερόμενο

Το σύνολο των γνωμοδοτήσεων διαβιβάζεται στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, ο οποίος εκδίδει την απόφαση πολιτογράφησης, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Ο όρκος δίδεται ενώπιον του Έλληνα Προξένου ή του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας εντός ενός έτους από τη δημοσίευση. Κατόπιν της δόσεως του

όρκου, τα ανήλικα και άγαμα τέκνα του ενδιαφερομένου αποκτούν την ελληνική ιθαγένεια την ίδια στιγμή που την αποκτά ο γονέας τους.

4.1.9. Κτήση της ιθαγένειας με πολιτογράφηση (άρθρα 5-9, 12)

Τα άρθρα 5-9 και 12 ορίζουν τη διαδικασία, η οποία ακολουθείται ώστε ένας αλλοδαπός να πολιτογραφηθεί Έλληνας. Πολιτογράφηση είναι η πρόσδοση της ιθαγένειας από μία πολιτεία με ατομική κρατική πράξη κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερομένου. Θα πρέπει να υπογραμμιστεί το στοιχείο της βούλησης και των δύο μερών, το οποίο ενυπάρχει στη σχέση. Από τη μία πλευρά, ο ενδιαφερόμενος δηλώνει με αίτησή του τη βούλησή του να υπαχθεί σε μία πολιτεία. Από την άλλη, η πολιτεία εκφράζει τη βούλησή της με την αποδοχή ή απόρριψη του αιτήματος.

Σύμφωνα με το άρθρο 5, ο ενδιαφερόμενος αλλοδαπός θα πρέπει να έχει συμπληρώσει το 18^ο έτος ηλικίας κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης, καθώς και να μην έχει καταδικαστεί τελεσίδικα για μια σειρά αδικημάτων, τα οποία απαριθμούνται στην παράγραφο 1β του ίδιου άρθρου, καθώς και να μην εκκρεμεί απόφαση απέλασης εις βάρος του.

Σε περίπτωση που ο αλλοδαπός είναι αλλογενής, η παρ. 2 του ίδιου άρθρου ορίζει ότι αυτός θα πρέπει να διαμένει μόνιμα στην Ελλάδα επί δέκα χρόνια κατά την τελευταία δωδεκαετία πριν από την υποβολή της πολιτογράφησης. Σε περίπτωση που ο αλλοδαπός είναι ανιθαγενής ή αναγνωρισμένος πρόσφυγας, ο χρόνος διαμονής μειώνεται στον μισό από αυτόν που ισχύει για τον αλλογενή, δηλαδή αρκεί η διαμονή πέντε ετών. Στους παραπάνω απαιτούμενους χρόνους δεν προσμετρείται ο χρόνος, τον οποίο διάνυσε ο αλλοδαπός στην Ελλάδα ως διπλωματικός ή διοικητικός υπάλληλος ξένης χώρας. Όσοι είναι σύζυγοι Ελλήνων ή Ελληνίδων, διαμένουν τουλάχιστον τρία χρόνια στην Ελλάδα και έχουν αποκτήσει τέκνο δεν απαιτείται η προϋπόθεση της δεκαετούς διαμονής. Το ίδιο ισχύει και για αυτόν που έχει γεννηθεί και κατοικεί συνεχώς στην Ελλάδα.

Αναφορικά με τους συζύγους Ελλήνων διπλωματικών υπαλλήλων που έχουν συμπληρώσει ένα έτος διαμονής στην Ελλάδα, ο χρόνος παραμονής τους στο εξωτερικό λόγω της υπηρεσίας των Ελλήνων συζύγων τους προσμετρείται για τη συμπλήρωση του απαιτούμενου χρόνου. Όλοι οι αλλογενείς αλλοδαποί οφείλουν να έχουν επαρκή γνώση της ελληνικής γλώσσας, της ελληνικής ιστορίας και του ελληνικού πολιτισμού εν γένει. Τα

ανωτέρω ελέγχονται από την Επιτροπή Πολιτογράφησης του άρθρου 12 του ίδιου νόμου, την οποία θα εξετάσουμε παρακάτω.

Η παρ. 3 του άρθρου 5 αναφέρει τη δυνατότητα πολιτογράφησης των αθλητών Ολυμπιακών αθλημάτων, οι οποίοι έχουν συμπληρώσει πενταετή νόμιμη παραμονή στη χώρα κατά την τελευταία δωδεκαετία, υπό τον όρο ότι αυτοί διατηρούν το δικαίωμα να αγωνιστούν στην αντίστοιχη ελληνική ομάδα βάσει των διεθνών κανονισμών και ύστερα από εισήγηση της ελληνικής ομοσπονδίας και τη σύμφωνη γνώμη της Ελληνικής Ολυμπιακής Επιτροπής.

Στο άρθρο 6 περιγράφονται τα δικαιολογητικά, τα οποία καλείται να προσκομίσει ο αλλοδαπός. Ο ενδιαφερόμενος καταθέτει στο Δήμο ή την Κοινότητα κατοικίας του αίτηση πολιτογράφησης, η οποία απευθύνεται στον Υπουργό ΕΣΔΔΑ. Η αίτηση θα πρέπει να συνοδεύεται από (Εγκύκλιος υπ' αριθμ. 6 με Φ. 102744/2709/28.1.2005):

- i. Μία δήλωση πολιτογράφησης, η οποία γίνεται ενώπιον του Δημάρχου ή του Προέδρου της Κοινότητας και παρουσία δύο Ελλήνων πολιτών ως μαρτύρων. Οι δύο μάρτυρες παρουσιάζονται με τις ταυτότητές τους και υπογράφουν ότι γνωρίζουν τον ενδιαφερόμενο. Η δήλωση καταχωρείται και πρωτοκολλείται, ενώ αντίγραφο αυτής επισυνάπτεται στην αίτηση του ενδιαφερομένου.
- ii. Το παράβολο ύψους 1467,33 ευρώ, το οποίο προμηθεύεται από το Δημόσιο Ταμείο. Σημειώνεται ότι σε περίπτωση επανάληψης της υποβολής αιτήσεως κατόπιν απορρίψεως, το ύψος του παραβόλου ανέρχεται στα 733,67 ευρώ. Οι ομογενείς εξαιρούνται από την υποχρέωση καταβολής παραβόλου.
- iii. Αντίγραφο διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου, τα οποία θα πρέπει να είναι επίσημα μεταφρασμένα εάν δεν φέρουν λατινικούς χαρακτήρες.
- iv. Επικυρωμένο αντίγραφο ισχύουσας άδειας διαμονής ή άλλου αποδεικτικού εγγράφου νόμιμης διαμονής στην Ελλάδα, όπως είναι για παράδειγμα το Ειδικό Δελτίο Ταυτότητας Ομογενούς, το δελτίο ταυτότητας ανιθαγενούς ή το δελτίο ταυτότητας πολιτικού πρόσφυγα.
- v. Το πιστοποιητικό γεννήσεως του ενδιαφερομένου ή το πιστοποιητικό βάπτισης. Σε περίπτωση που ο αλλοδαπός είναι πρόσφυγας και δεν είναι σε θέση να προσκομίσει πιστοποιητικό γεννήσεως, τότε αρκεί να επισυνάψει την απόφαση χορήγησης πολιτικού ασύλου. Τα πιστοποιητικά θα πρέπει να είναι επικυρωμένα και επίσημα μεταφρασμένα.

- vi. Επικυρωμένο αντίγραφο εκκαθαριστικού σημειώματος ή αντίγραφο δήλωσης φορολογίας εισοδήματος του τελευταίου οικονομικού έτους. Εάν ο αιτών δεν υποβάλλει δήλωση φορολογίας εισοδήματος, υποχρεούται να προσκομίσει τη δήλωση του/ της συζύγου ή του γονέα του. Εάν δεν υπάρχουν ούτε αυτές, τότε ο ενδιαφερόμενος θα πρέπει να υποβάλλει την υπεύθυνη δήλωση του Ν. 1599/ 86, στην οποία δηλώνει υπεύθυνα ότι δεν υποβάλλει δήλωση.

Θα πρέπει να υπογραμμιστεί η σημασία της παρουσίας αντιγράφου του διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου, καθώς αποτελεί το βασικό αποδεικτικό στοιχείο του χρόνου παραμονής του ενδιαφερομένου στη χώρα. Εάν αυτά έχουν χαθεί ή καταστραφεί, ο ενδιαφερόμενος οφείλει να προσκομίσει τα βιβλιάρια ενσήμων ή βεβαίωση του οικείου ασφαλιστικού φορέα, όπου φαίνεται ο χρόνος απασχόλησης, και κατά συνέπεια ο χρόνος παραμονής, στη χώρα. Βέβαια, υπάρχει και το ενδεχόμενο ο ενδιαφερόμενος να έχει εξαγοράσει τα ένσημα (Καραγιάννης, 2005).

Όλα τα παραπάνω δικαιολογητικά που υποβάλλονται συγκεντρώνονται σε φάκελο στην αρμόδια υπηρεσία του Δήμου ή της Κοινότητας, εξετάζεται η πληρότητα και η εγκυρότητά τους και στη συνέχεια, εφόσον ο φάκελος είναι πλήρης, διαβιβάζονται στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης προκειμένου να διερευνηθεί η προσωπικότητα του αιτούντος. Ο συνήθης χρόνος περατώσεως των ερευνών και λήψεως αποφάσεως από τον αρμόδιο Υπουργό είναι ένα έτος (Καραγιάννης, 2005).

Το άρθρο 7 περιγράφει τη διαδικασία πολιτογράφησης. Σύμφωνα λοιπόν με αυτό, η διαδικασία δομείται σε τρία στάδια:

- I. Κατάθεση και εξέταση των δικαιολογητικών από το Δήμο ή την Κοινότητα του τόπου διαμονής
- II. Έλεγχος από την αρμόδια διεύθυνση της Περιφέρειας για την εκπλήρωση των προϋποθέσεων των παρ. 1 εδ. α', παρ. 2 εδ. α' του άρθρου 5.
- III. Εξέταση του αιτήματος από το Τμήμα Ιθαγένειας του ΥΠΕΣΔΔΑ και απόφαση από τον Υπουργό ΕΣΔΔΑ.

Το πρώτο στάδιο περιγράφηκε παραπάνω με την υποβολή των δικαιολογητικών, τα οποία προβλέπονται στο άρθρο 6 του ίδιου νόμου, στο Δήμο ή την Κοινότητα. Ο Δήμος ή η Κοινότητα εξετάζει την πληρότητα των δικαιολογητικών και διαβιβάζει τον φάκελο της υπόθεσης στην αρμόδια για θέματα ιθαγένειας υπηρεσία της οικείας Περιφέρειας.

Κατά το δεύτερο στάδιο, η αρμόδια υπηρεσία της Περιφέρειας αναλαμβάνει να ελέγξει εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις των παρ. 1 εδ. α', παρ. 2 εδ. α' του άρθρου 5, ώστε να προωθηθεί ο φάκελος στον Υπουργό ΕΣΔΔΑ.

Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι εάν ο ενδιαφερόμενος γεννήθηκε στην Ελλάδα, ζητούνται βεβαιώσεις φοίτησης σε σχολεία της χώρας όλων των βαθμίδων. Ζητούνται επίσης να προσκομιστούν βεβαιώσεις εργοδότη και ασφαλιστικού φορέα. Εάν ο αιτών/ αιτούσα είναι σύζυγος Έλληνα/ Ελληνίδας και έχει αποκτήσει τέκνο, ζητείται η ληξιαρχική πράξη γάμου, το πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης και το έγγραφο αναγνώρισης του τέκνου σε περίπτωση που αυτό γεννήθηκε προ τελέσεως του γάμου. Για τους συζύγους διπλωματικών υπαλλήλων απαιτείται –εκτός από τα παραπάνω- και βεβαίωση από το Υπουργείο Εξωτερικών περί της διπλωματικής ιδιότητας του/ της συζύγου και του χρονικού διαστήματος που υπηρετεί ως διπλωματικός υπάλληλος στην αλλοδαπή (Εγκύκλιος υπ' αριθμ. 6 με Φ. 102744/2709/28.1.2005).

Σημειώνεται ότι ο ενδιαφερόμενος, ο οποίος εμπίπτει στις ρυθμίσεις της παρ. 3 του άρθρου 5 του ίδιου νόμου, δηλαδή στις διατάξεις περί αθλητών Ολυμπιακών αθλημάτων, οφείλει να προσκομίσει τα εξής έγγραφα (Εγκύκλιος υπ' αριθμ. 6 με Φ. 102744/2709/28.1.2005):

- ❖ Βεβαίωση της εθνικής ομοσπονδίας του οικείου αθλήματος ότι έχει το δικαίωμα να αγωνιστεί στην αντίστοιχη εθνική ομάδα σύμφωνα με τους διεθνείς κανονισμούς,
- ❖ Εισήγηση της οικείας εθνικής ομοσπονδίας και
- ❖ Σύμφωνη γνώμη της Ελληνικής Ολυμπιακής Επιτροπής.

Αναφορικά με τους αλλοδαπούς, οι οποίοι είναι υπήκοοι κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, λόγω αυτής τους της ιδιότητας, τα διαβατήριά τους δεν σφραγίζονται με την άφιξή τους στη χώρα. Κατά συνέπεια είναι αδύνατον για τις αρμόδιες αρχές να καταμετρήσουν το χρόνο παραμονής τους. Απαιτείται λοιπόν από τον ενδιαφερόμενο να υποβάλλει υπεύθυνη δήλωση του Ν. 1599/ 86 στην οποία καλείται να δηλώσει τις χρονικές περιόδους κατά τις οποίες απουσίαζε (Εγκύκλιος υπ' αριθμ. 6 με Φ. 102744/2709/28.1.2005).

Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας είναι αρμόδιος για να κρίνει τον φάκελο της υπόθεσης. Εάν διαπιστωθεί ότι οι ανωτέρω προϋποθέσεις δεν πληρούνται, απορρίπτει την αίτηση. Στο ενδεχόμενο που η αίτηση απορριφθεί λόγω έλλειψης τυπικών προϋποθέσεων, η εκ νέου υποβολή αιτήσεως δεν συνεπάγεται υποχρέωση καταβολής παραβόλου εκ νέου. Εάν

όμως ο ίδιος ο ενδιαφερόμενος αιτηθεί την ακύρωση της αιτήσεως για προσωπικούς λόγους, η Περιφέρεια υποχρεούται να επιστρέψει τα προσκομισθέντα έγγραφα, αλλά όχι το παράβολο, καθώς αυτό αποτελεί αναγκαία τυπική προϋπόθεση για την υποβολή της αιτήσεως (Εγκύκλιος υπ' αριθμ. 6 με Φ. 102744/2709/28.1.2005).

Από την άλλη πλευρά, εάν κριθεί ότι πληρούνται οι απαραίτητες εκ του νόμου προϋποθέσεις, η αρμόδια υπηρεσία της Περιφέρειας απευθύνει ερώτηση στην οικεία αστυνομική αρχή, ώστε αυτή να γνωμοδοτήσει περί της προσωπικότητας του αιτούντος. Μετά τη λήψη απάντησης από την αρμόδια αστυνομική αρχή, ανεξαρτήτως του εάν αυτή είναι αρνητική ή θετική, η υπηρεσία της Περιφέρειας καλεί τον ενδιαφερόμενο όπως αυτός προσκομίσει πιστοποιητικό ποινικού μητρώου για δικαστική χρήση, το οποίο εκδίδεται από την Εισαγγελία Πρωτοδικών του τόπου γεννήσεως, εφόσον αυτός γεννήθηκε στην Ελλάδα ή από το ελληνικό Υπουργείο Δικαιοσύνης, εφόσον αυτός γεννήθηκε στην αλλοδαπή (Εγκύκλιος υπ' αριθμ. 6 με Φ. 102744/2709/28.1.2005).

Εκτός από το πιστοποιητικό ποινικού μητρώου, ο αιτών καλείται να καταθέσει και πιστοποιητικό μη απέλασης, το οποίο εκδίδεται από την Υπηρεσία Αλλοδαπών του τόπου κατοικίας του, καθώς και επιπλέον στοιχεία, τα οποία θεωρεί η ίδια η υπηρεσία της Περιφέρειας ή ο ενδιαφερόμενος χρήσιμα για τη διαμόρφωση άποψης για τη γνώση της ελληνικής γλώσσας, ιστορίας και του ελληνικού πολιτισμού, αλλά και για το ήθος και την προσωπικότητα του αιτούντα (Εγκύκλιος υπ' αριθμ. 6 με Φ. 102744/2709/28.1.2005).

Με την ολοκλήρωση του δεύτερου σταδίου, και δεδομένου η αίτηση έχει εξεταστεί και γίνει δεκτή από το Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, ο φάκελος της υπόθεσης διαβιβάζεται στην αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΣΔΔΑ, δηλαδή στο Τμήμα Ιθαγένειας της Διεύθυνσης Αστικής και Δημοτικής Κατάστασης. Η υπηρεσία αυτή εξετάζει το αίτημα και καλεί τον ενδιαφερόμενο σε συνέντευξη ενώπιον της επιτροπής του άρθρου 12 του παρόντος νόμου.

Η Επιτροπή Πολιτογράφησης (άρθρο 12) είναι πενταμελής και συνίσταται από:

1. Τον προϊστάμενο της Γενικής Διεύθυνσης Διοικητικής Υποστήριξης του ΥΠΕΣΔΔΑ ως πρόεδρο,
2. Ένα μέλος του Δ.Ε.Π. με γνωστικό αντικείμενο την Κοινωνιολογία, Ανωτάτου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος, που προτείνεται από τον Πρόεδρο του οικείου Τμήματος, με τον αναπληρωτή του,

3. Ένα μέλος Δ.Ε.Π. με γνωστικό αντικείμενο την Ψυχολογία, Ανωτάτου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος, που προτείνεται από τον Πρόεδρο του οικείου Τμήματος, με τον αναπληρωτή του,
4. Τον προϊστάμενο της Διεύθυνσης Αστικής και Δημοτικής Κατάστασης του ΥΠΕΣΔΔΑ και
5. Τον προϊστάμενο του οικείου Τμήματος Ιθαγένειας του ΥΠΕΣΔΔΑ.

Η Επιτροπή Πολιτογράφησης αναλαμβάνει να διατυπώσει γνώμη προς τον Υπουργό ΕΣΔΔΑ περί της επαρκούς γνώσης της ελληνικής γλώσσας, ιστορίας και του ελληνικού πολιτισμού του ενδιαφερόμενου, καθώς και περί του ήθους και της προσωπικότητας αυτού. Τονίζεται ότι η κλήση προς συνέντευξη γίνεται επί αποδείξει και η μη εμφάνιση του ενδιαφερόμενου στη συνέντευξη δικαιολογείται μόνο για λόγους ανωτέρας βίας. Σε αντίθετη περίπτωση, η αίτηση πολιτογράφησης απορρίπτεται από τον Υπουργό.

Με την ολοκλήρωση της συνέντευξης του ενδιαφερόμενου, ο φάκελος διαβιβάζεται στον Γενικό Γραμματέα ΥΠΕΣΔΔΑ, ο οποίος εκφέρει άποψη επί του θέματος χωρίς ωστόσο αυτή να είναι δεσμευτική. Στη συνέχεια, ο φάκελος αποστέλλεται στον αρμόδιο Υφυπουργό, ο οποίος υπογράφει με εντολή του Υπουργού την αποδοχή ή την απόρριψη του αιτήματος (Εγκύκλιος υπ' αριθμ. 6 με Φ. 102744/2709/28.1.2005).

Το άρθρο 8 ορίζει ότι η απορριπτική απόφαση επί του αιτήματος πολιτογράφησης δεν χρήζει αιτιολόγησης και ότι ο ενδιαφερόμενος δύναται να υποβάλλει εκ νέου αίτηση μετά την παρέλευση ενός έτους από την απορριπτική απόφαση και καταβάλλοντας το μισό αντίτιμο του παραβόλου. Επίσης, βάσει της ίδιας διάταξης, ορίζεται ότι η απόφαση πολιτογράφησης δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Μετά τη δημοσίευση της απόφασης, ο ενδιαφερόμενος καλείται σε ορκωμοσία εντός ενός έτους από τη δημοσίευση της απόφασης (άρθρο 9). Εάν ο όρκος δεν δοθεί εντός της ετήσιας προθεσμίας, η απόφαση πολιτογράφησης ανακαλείται. Ο όρκος δίδεται ενώπιον του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας ή ενώπιον άλλου οργάνου, το οποίο ορίζεται με απόφαση του Υπουργού ΕΣΔΔΑ.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η απόφαση του Υπουργού ΕΣΔΔΑ, είτε θετική είτε αρνητική, είναι υποχρεωτική εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος. Σε περίπτωση που δεν αποφανθεί, η άρνησή του προσβάλλεται μόνο με αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, αφού η απόφαση του εν γένει δεν ελέγχεται από τα δικαστήρια (Καραγιάννης, 2005).

Επίσης, αναφορικά με τις προθεσμίες απάντησης, οφείλουμε να έχουμε υπόψη το άρθρο 31 του παρόντος νόμου, το οποίο διευκρινίζει ότι οι προθεσμίες του Ν. 2690/ 1999 δεν ισχύουν για υποθέσεις που αφορούν κτήση, αναγνώριση, απώλεια και ανάκτηση της Ελληνικής Ιθαγένειας.

4.2. ΑΠΩΛΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ (ΚΕΦ. Β' Ν. 3284/ 2004)

Το δίκαιο ιθαγένειας περιλαμβάνει διατάξεις, οι οποίες δίνουν τη δυνατότητα σε κάθε άνθρωπο να αποβάλει την ιθαγένειά του είτε για να αποκτήσει νέα ιθαγένεια είτε για να παύσει να έχει διπλή ιθαγένεια. Βέβαια, για να γίνει αυτό, θα πρέπει να πληρούνται ορισμένες αυστηρές προϋποθέσεις, χωρίς να αρκεί απλά και μόνο η βούληση του ενδιαφερόμενου. Αντίθετα, για να είναι δυνατή η αποβολή της ιθαγένειας, θα πρέπει να ακολουθηθεί η διαδικασία που προβλέπεται τόσο από το δίκαιο της αρχικής ιθαγένειας του εν λόγω προσώπου όσο και από το δίκαιο της ιθαγένειας του κράτους του οποίου την ιθαγένεια θέλει να αποκτήσει.

Συνεπώς, ταυτόχρονα με την έκφραση της βούλησης του ατόμου υφίσταται και η αξίωση του κράτους να έχει το ίδιο τον πρώτο λόγο αναφορικά με την αποβολή της ιθαγένειας. Το κράτος με πράξη του είτε αυτεπάγγελτη είτε κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερομένου προχωρά στην αφαίρεση της ιθαγένειας από το εν λόγω άτομο. Βέβαια, η απώλεια της ιθαγένειας δεν θα πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ανιθαγενών προσώπων και για αυτό το λόγο συνήθως βασική προϋπόθεση για την αποβολή της ιθαγένειας ενός κράτους είναι η κτήση ή η διατήρηση της ιθαγένειας άλλου κράτους.

Το Κεφάλαιο Β' του Κ.Ε.Ι. περιλαμβάνει τις διατάξεις, οι οποίες επιλαμβάνονται του ζητήματος της απώλειας της ελληνικής ιθαγένειας (άρθρα 16-21). Οι βασικοί λόγοι απώλειας της ελληνικής ιθαγένειας είναι:

- i. Κτήση αλλοδαπής ιθαγένειας (άρθρο 16)
- ii. Έκπτωση (άρθρο 17)
- iii. Δήλωση αποποίησης (άρθρο 18)
- iv. Υιοθεσία από αλλοδαπό (άρθρο 20)
- v. Δήλωση λόγω γάμου με Έλληνα (άρθρο 21)

4.2.1. Απώλεια της ελληνικής ιθαγένειας λόγω κτήσης αλλοδαπής (άρθρο 16)

Η κτήση αλλοδαπής ιθαγένειας συντελεί στην απώλεια της ελληνικής ιθαγένειας, όπως ορίζεται στο άρθρο 16 του οικείου νόμου. Μετά από άδεια του Υπουργού ΕΣΔΔΑ, όποιος

απέκτησε με τη βούλησή του αλλοδαπή ιθαγένεια ή ανέλαβε δημόσια υπηρεσία σε αλλοδαπό κράτος, η οποία συνεπάγεται τη κτήση της ιθαγένειας αυτού του κράτους, αποβάλλει την ελληνική ιθαγένεια. Σύμφωνα με την ανάλυση του Καραγιάννη Τριαντάφυλλου, για να μπορέσει να αποβάλλει την ελληνική ιθαγένεια, θα πρέπει ο ενδιαφερόμενος, ο οποίος ανέλαβε δημόσια υπηρεσία στο αλλοδαπό κράτος, να πληροί τις εξής προϋποθέσεις (Εγκύκλιος υπ' αριθμ. 6 με Φ. 102744/2709/28.1.2005):

1. Με την αποδοχή της υπηρεσίας να απέκτησε και την αλλοδαπή ιθαγένεια.
2. Η δημόσια υπηρεσία να είναι σε μη διεθνή οργανισμό.
3. Η θέση που καταλαμβάνεται να θεωρείται θέση σε δημόσια υπηρεσία από το δίκαιο του αλλοδαπού κράτους.
4. Η αλλοδαπή ιθαγένεια να αποκτάται αυτοδίκαια με κατάληψη της θέσεως και όχι κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερομένου.
5. Ο Υπουργός ΕΣΔΔΑ θα πρέπει να δώσει άδεια με σχετική πράξη του αφού διαπιστωθεί η ύπαρξη ζωτικής ανάγκης. Τα αποτελέσματα της αποβολής της ελληνικής ιθαγένειας επέρχονται από τη δημοσίευση της άδειας στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.
6. Η άδεια του Υπουργού ΕΣΔΔΑ έπεται της γνωμοδότησης του Συμβουλίου Ιθαγένειας, η οποία ωστόσο δεν είναι δεσμευτική. Επομένως, η απόφαση έγκειται στη διακριτική ευχέρεια του αρμόδιου Υπουργού.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η απώλεια της ελληνικής ιθαγένειας με την ανάληψη δημόσιας υπηρεσίας σε αλλοδαπό κράτος δεν επηρεάζει την ιθαγένεια των τέκνων του εν λόγω ατόμου.

Η διαδικασία για την αποβολή της ιθαγένειας λόγω κτήσης άλλης είναι η ακόλουθη (Εγκύκλιος υπ' αριθμ. 6 με Φ. 102744/2709/28.1.2005). Ο ενδιαφερόμενος καταθέτει αίτηση προς τον Υπουργό ΕΣΔΔΑ ή τον Πρόξενο στο κράτος όπου αναλήφθηκε η εργασία, στην οποία αίτηση περιγράφονται οι λόγοι που καθιστούν απολύτως αναγκαία τη χορήγηση της άδειας. Με την αίτηση κατατίθεται και παράβολο. Αφού η αίτηση περιέλθει στον αρμόδιο Υπουργό, αυτός διατάσσει διαπιστωτική έρευνα ώστε να τεκμηριωθεί η σοβαρότητα των λόγων, τους οποίους επικαλείται στην αίτησή του ο ενδιαφερόμενος. Αφού διαπιστωθεί η σοβαρότητα των λόγων, χορηγείται η άδεια. Εάν η αίτηση απευθύνεται στην Προξενική Αρχή, τότε αυτή υποχρεούται να συντάξει έκθεση και να την αποστείλει εντός εύλογου χρονικού διαστήματος στον αρμόδιο Υπουργό ώστε να εκδοθεί η απόφαση.

Η παρ. 2 του άρθρου 16 του ίδιου νόμου καθορίζει τις προϋποθέσεις αποβολής της ελληνικής ιθαγένειας από άτομο με διπλή υπηκοότητα. Για να αποβάλλει λοιπόν την ελληνική ιθαγένεια, θα πρέπει ο ενδιαφερόμενος να υποβάλλει αίτηση στον Υπουργό ΕΣΔΔΑ ή στον Έλληνα Πρόξενο του τόπου κατοικίας, στην οποία αναφέρει τους λόγους για τους οποίους επιθυμεί την αποβολή της ελληνικής ιθαγένειας. Η απόφαση του Υπουργού εκδίδεται –και σε αυτήν την περίπτωση– κατόπιν της γνωμοδότησεως του Συμβουλίου Ιθαγένειας, η οποία δεν έχει δεσμευτικό χαρακτήρα.

Στο ίδιο άρθρο, η παρ. 3 διευκρινίζει ότι δεν είναι δυνατόν να παρασχεθεί η άδεια ή να γίνει δεκτή η αίτηση του ενδιαφερόμενου εάν αυτός δεν έχει εκπληρώσει τις στρατιωτικές του υποχρεώσεις ή διώκεται για κακούργημα ή πλημμέλημα.

4.2.2. Απόλεια της ελληνικής ιθαγένειας λόγω εκπτώσεως (άρθρο 17)

Η απόφαση έκπτωσης αποτελεί μονομερή πράξη του κράτους κατά του πολίτη του ως ποινικό μέτρο για συγκεκριμένα παραπτώματα. Ειδικότερα, το άρθρο 17 του Ν. 3284/ 2004 προβλέπει ότι οποιοσδήποτε αναλαμβάνει δημόσια υπηρεσία σε αλλοδαπό κράτος αντίθετη προς τα συμφέροντα της χώρας και από την οποία δεν απόσχει κατόπιν προσκλήσεως του Υπουργού ΕΣΔΔΑ, τότε κηρύσσεται έκπτωτος και του αφαιρείται η ελληνική ιθαγένεια. Το ίδιο ισχύει και για όποιον κατά τη διαμονή του σε αλλοδαπό κράτος προέβη σε πράξεις ασυμβίβαστες προς την ιδιότητα του Έλληνα και αντίθετες προς τα συμφέροντα της Ελλάδας.

Η παρ. 2 του ίδιου άρθρου καθορίζει ότι επί του θέματος αποφασίζει ο Υπουργός ΕΣΔΔΑ κατόπιν αιτιολογημένης σύμφωνης γνώμης του Συμβουλίου της Ιθαγένειας. Η απόλεια της ιθαγένειας επέρχεται από τη δημοσίευση της απόφασης του Υπουργού στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Ωστόσο, η απόλεια της ελληνικής ιθαγένειας του γονέα δεν επηρεάζει σε καμία περίπτωση αυτήν των τέκνων του, είτε αυτά είναι ανήλικα είτε ενήλικα, ούτε όμως και του/ της συζύγου του/ της.

Επί του θέματος της εκπτώσεως, οι αρμόδιοι θα πρέπει να διατηρούν μια στάση ιδιαίτερα προσεκτική, καθώς υπάρχει κίνδυνος κατάχρησης, όπως είχε γίνει στο παρελθόν (Καραγιάννης, 2005). Ο Υπουργός ΕΣΔΔΑ δεν είναι υποχρεωμένος να κηρύξει την έκπτωση Έλληνα πολίτη, ακόμα κι αν το Συμβούλιο της Ιθαγένειας έχει γνωμοδοτήσει θετικά. Από την άλλη πλευρά, ο Υπουργός ΕΣΔΔΑ δεν μπορεί να κηρύξει έκπτωτο Έλληνα πολίτη μετά από αρνητική γνωμοδότηση του Συμβουλίου Ιθαγένειας.

4.2.3. Απώλεια της ελληνικής ιθαγένειας λόγω δήλωσης αποποίησης (άρθρο 18)

Το άρθρο 18 διασφαλίζει το δικαίωμα Έλληνα πολίτη να αποποιηθεί την ελληνική ιθαγένεια υπό ορισμένες προϋποθέσεις:

- Να είναι ενήλικος
- Να διαμένει μόνιμα σε αλλοδαπό κράτος
- Να δηλώσει ότι έχει παύσει να υφίσταται πλέον γνήσιος δεσμός μεταξύ αυτού και της Ελλάδος.

Η δήλωση υποβάλλεται στον Έλληνα πρόξενο του τόπου κατοικίας και η αίτηση απευθύνεται στον Υπουργό ΕΣΔΔΑ, με την οποία ο ενδιαφερόμενος δηλώνει την αποποίηση της ελληνικής ιθαγένειας. Ο πρόξενος καταρτίζει έκθεση, την οποία διαβιβάζει μαζί με την αίτηση στον Υπουργό ΕΣΔΔΑ (Εγκύκλιος υπ' αριθμ. 6 με Φ. 102744/2709/28.1.2005). Επί της αιτήσεως γνωμοδοτεί πρώτα το Συμβούλιο Ιθαγένειας και, μετά από σύμφωνη γνώμη αυτού, η αίτηση γίνεται δεκτή από τον αρμόδιο Υπουργό. Η απόφαση της αίτησης δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, η απώλεια όμως ανατρέχει στο χρόνο αποδοχής και όχι δημοσίευσης της αιτήσεως.

4.2.4. Απώλεια της ελληνικής ιθαγένειας λόγω υιοθεσίας από αλλοδαπό (άρθρο 20)

Δεδομένου ότι ο ΑΚ εξομοιώνει το θετό τέκνο με αυτό που γεννήθηκε με γάμο, ο θετός γονέας έχει το δικαίωμα να ζητήσει από τον Υπουργό ΕΣΔΔΑ την απώλεια της ελληνικής ιθαγένειας του τέκνου, εφόσον με την υιοθεσία το τέκνο αποκτά την ιθαγένεια του θετού γονέα, ώστε μην μείνει ανιθαγενές. Το άρθρο διευκρινίζει ότι κάτι τέτοιο είναι δυνατό μόνο εάν ο υιοθετηθείς δεν έχει στρατιωτικές υποχρεώσεις ή δεν διώκεται για κακούργημα ή πλημμέλημα.

Κατά συνέπεια, το θετό τέκνο θα πρέπει να είναι κάτω των 15 ετών, αλλιώς η αίτηση απορρίπτεται, καθώς το τέκνο υπέχει στρατιωτική υποχρέωση. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση που διώκεται για κακούργημα ή πλημμέλημα.

Ο Υπουργός ΕΣΔΔΑ είναι αρμόδιος επί του θέματος και εκδίδει την απόφασή του ύστερα από γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Ιθαγένειας, η οποία είναι μη δεσμευτική. Ο

Υπουργός συνεκτιμά τις ειδικές συνθήκες και τη γνωμοδότηση του Συμβουλίου και στη συνέχεια αποφασίζει ανάλογα.

4.2.5. Απώλεια της ελληνικής ιθαγένειας με δήλωση λόγω γάμου με Έλληνα (άρθρο 21)

Το άρθρο 21 αναφέρεται στην περίπτωση της αλλοδαπής συζύγου, η οποία έχασε την υπηκοότητά της λόγω γάμου της με Έλληνα (Εγκύκλιος υπ' αριθμ. 6 με Φ. 102744/2709/28.1.2005). Η εν λόγω σύζυγος έχει τη δυνατότητα να αποβάλλει την ελληνική ιθαγένεια με σχετική δήλωσή της στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας ή στον Έλληνα Πρόξενο του τόπου κατοικίας. Ανεξάρτητα από το σε ποιον θα υποβληθεί η δήλωση, η διαπιστωτική απόφαση εκδίδεται από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας.

4.2.6. Απώλεια της ελληνικής ιθαγένειας τέκνων πολιτογραφηθέντων Ελλήνων (άρθρο 19)

Όσα τέκνα πολιτογραφηθέντων Ελλήνων έγιναν Έλληνες υπό το άρθρο 11 δύνανται να αποβάλλουν την ελληνική ιθαγένεια εφόσον:

- ✓ Είναι αλλογενή
- ✓ Διατηρούν την ιθαγένεια που είχαν κατά την πολιτογράφηση του γονέα τους και
- ✓ Δηλώσουν τη θέλησή τους για αποβολή της ελληνικής ιθαγένειας στο Δήμαρχο ή στον Πρόεδρο της Κοινότητας ή στον Έλληνα Πρόξενο του τόπου κατοικίας τους εντός ενός έτους από την ενηλικίωσή τους.

Όπως παρατηρούμε, υπάρχει και εδώ η πρόβλεψη της διπλής ή πολλαπλής ιθαγένειας, ώστε να μην καθίστανται τα τέκνα ανιθαγενή. Οι ανωτέρω αρχές υποβάλλουν αντίγραφο της δήλωσης στον Υπουργό ΕΣΔΔΑ, ο οποίος είναι αρμόδιος να εκδώσει απόφαση, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

4.3 ΑΝΑΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ (ΚΕΦ. Γ' Ν. 3284/ 2004)

Το Κεφάλαιο Γ' του Ν. 3284/ 2004 περιλαμβάνει τις διατάξεις υπό τις οποίες γίνεται η ανάκτηση της ελληνικής ιθαγένειας (άρθρα 22-24). Οι κατηγορίες στις οποίες αναφέρονται τα άρθρα αφορούν τις Ελληνίδες, οι οποίες απέβαλαν την ελληνική ιθαγένεια λόγω γάμου με αλλοδαπό (άρθρο 22), και για τα τέκνα, τα οποία γεννήθηκαν από Ελληνίδα μητέρα και αλλοδαπό πατέρα και απέκτησαν την αλλοδαπή εθνικότητα (άρθρο 23).

Ειδικότερα, το άρθρο 22 θεσπίζει για τις Ελληνίδες, οι οποίες απέβαλαν την ελληνική ιθαγένεια λόγω γάμου με αλλοδαπό, τη δυνατότητα ανάκτησης αυτής κατόπιν δηλώσεως της σχετικής βούλησής τους στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας ή στον Έλληνα Πρόξενο του τόπου κατοικίας τους, χωρίς να ορίζεται προθεσμία. Η θέσπιση της εν λόγω διάταξης είναι απόλυτα σύμφωνη με το πνεύμα του άρθρου 4 παρ. 1 και 2 του Συντάγματος, το οποίο κατοχυρώνει την ισότητα των Ελλήνων ενώπιον του νόμου και την ισότητα δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, καθώς βάσει του άρθρου 16 παρ. 1 του προϊσχύοντος Κ.Ε.Ι. (Ν.Δ. 3370/ 1955) όσες Ελληνίδες τελούσαν γάμο με αλλοδαπό απέβαλαν την ελληνική ιθαγένεια εάν αποκτούσαν λόγω γάμου την ιθαγένεια του αλλοδαπού συζύγου.

Το άρθρο 23 γίνεται πρόβλεψη για τα τέκνα, τα οποία γεννήθηκαν από Ελληνίδα μητέρα και αλλοδαπό πατέρα και απώλεσαν την ελληνική ιθαγένεια, ώστε να επανακτούν την ελληνική ιθαγένεια με δήλωση της σχετικής βούλησής τους στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας ή στον Έλληνα Πρόξενο του τόπου κατοικίας. Το άρθρο ορίζει επίσης την αυτόματη κτήση της ιθαγένειας από τα ανήλικα και άγαμα τέκνα όσων εμπίπτουν στην κατηγορία αυτή. Η διάταξη αυτή έρχεται να εξαλείψει τη διαφορετική μεταχείριση, η οποία υποστηριζόταν με το προϊσχύον δίκαιο (άρθρο 18 του Ν.Δ. 3370/ 1955), βάσει του οποίου προβλεπόταν ότι τα τέκνα ελληνίδας μητέρας και αλλοδαπού πατέρα που γεννήθηκαν πριν την ισχύ του Ν. 1438/ 1984, έχαναν την ελληνική ιθαγένεια (Εγκύκλιος υπ' αριθμ. 6 με Φ. 102744/2709/28.1.2005).

Τέλος, βάσει του άρθρου 24 του παρόντος νόμου, η δήλωση βούλησης για την ανάκτηση της ιθαγένειας, είτε αυτή υποβάλλεται στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας είτε στον Έλληνα Πρόξενο του τόπου κατοικίας, η διαπιστωτική απόφαση αποτελεί αρμοδιότητα του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας.

4.4. ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ ΕΠΙ ΘΕΜΑΤΩΝ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΛΕΙΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ (ΚΕΦ. Δ' Ν. 3284/ 2004)

Το Κεφάλαιο Δ' αναφέρεται στα θέματα αρμοδιότητας, τα οποία προκύπτουν από τις προηγούμενες διατάξεις του νόμου. Ειδικότερα, το άρθρο 25 καθορίζει ότι όλα τα θέματα της ιθαγένειας υπάγονται στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Υπουργού ΕΣΔΔΑ (παρ. 1), ενώ το θέμα καθορισμού της ιθαγένειας εμπίπτει στο πεδίο αρμοδιότητας του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας (παρ. 2). Οι διατάξεις αυτές είναι σύμφωνες όχι μόνο με προϊσχύουσες διατάξεις, αλλά και με διεθνείς διατάξεις. Οι διατάξεις, όπως αυτές περιγράφονται στην Εγκύκλιο υπ' αριθμ.6 Φ. 102744/ 2709/ 28.1.2005 , είναι οι εξής:

1. Η κυρωθείσα δια του Ν.Δ. 53/ 1974 περί κυρώσεως της Συμβάσεως της Ρώμης της 4.11.1950 και του Πρωτοκόλλου των Παρισίων της 20.3.1952, περί της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών.
2. Ο Ν. 2610/ 1998, ο οποίος κυρώνει το 6^ο Πρωτόκολλο στη Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών σχετικά με την κατάργηση της θανατικής ποινής.
3. Ο Ν. 1705/ 1987, ο οποίος κυρώνει το Πρωτόκολλο υπ' αριθμόν 7 της Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών.
4. Ο Ν. 2400/ 1996, ο οποίος κυρώνει το Πρωτόκολλο υπα' αριθμόν 11 της Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, στο πλαίσιο της αναμόρφωσης του μηχανισμού ελέγχου που θεσπίστηκε από τη Σύμβαση.
5. Ο Ν. 2462/ 1997, ο οποίος κυρώνει το Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, του προαιρετικού Πρωτοκόλλου στο Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα και του δεύτερου προαιρετικού Πρωτοκόλλου στο Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα σχετικού με την κατάργηση της θανατικής ποινής.

Στη συνέχεια, το άρθρο 26 καθορίζει την αποκλειστική αρμοδιότητα του Υπουργού ΕΣΔΔΑ επί των αποφάσεων για αμφισβήτηση ιθαγένειας, η οποία εκδίδεται ύστερα από αιτιολογημένη σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου της Ιθαγένειας. Η απόφαση δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης και κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο. Η αμφισβήτηση της ιθαγένειας αναφέρεται στις περιπτώσεις όπου υπάρχει αμφιβολία για το εάν ένα πρόσωπο

έχει ή όχι την ελληνική ιθαγένεια ή όταν το άτομο έχει αλλοδαπή ιθαγένεια ή είναι ανιθαγενές (Εγκύκλιος υπ' αριθμ. 6 με Φ. 102744/2709/28.1.2005).

Το βασικό στοιχείο απόδειξης της ελληνικής ιθαγένειας αποτελούν τα πιστοποιητικά ελληνικής ιθαγένειας. Τα πιστοποιητικά εκδίδονται από το Δήμο του τόπου κατοικίας και βασίζονται στα μητρώα αρρένων και στα δημοτολόγια, στα οποία είναι εγγεγραμμένοι όλοι οι Έλληνες πολίτες. Το πιστοποιητικό είναι ατομικό ή οικογενειακό και αναφέρει τη νομική βάση απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας, δηλαδή η σχετική διάταξη σύμφωνα με την οποία το άτομο απέκτησε την ελληνική ιθαγένεια. Θα πρέπει ωστόσο να σημειωθεί ότι τα πιστοποιητικά αυτά αποτελούν μαχητό κριτήριο κτήσης της ιθαγένειας μέχρι αποδείξεως του αντιθέτου, καθώς έχουν κατά καιρούς παρατηρηθεί λανθασμένες καταχωρήσεις (Καραγιάννης, 2005).

Το άρθρο 28 αναφέρεται στο Συμβούλιο Ιθαγένειας, το οποίο γνωμοδοτεί για θέματα επί της ιθαγένειας, όπως ορίζουν οι κείμενες διατάξεις. Το Συμβούλιο Ιθαγένειας αποτελεί συλλογικό όργανο, το οποίο είναι αρμόδιο να γνωμοδοτεί για θέματα απώλειας, ανάκτησης και αμφισβήτησης της ελληνικής ιθαγένειας. Η γνωμοδότηση του Συμβουλίου είναι απλή – και κατά συνέπεια μη δεσμευτική- για τις περιπτώσεις που ρυθμίζονται από τα άρθρα 16 και 20 του οικείου νόμου, και ειδικότερα για τις περιπτώσεις απώλειας της ελληνικής ιθαγένειας λόγω κτήσης αλλοδαπής ιθαγένειας (άρθρο 16) και λόγω υιοθεσίας από αλλοδαπό (άρθρο 20). Αντίθετα, απαιτείται σύμφωνη –και άρα δεσμευτική- γνώμη για τις περιπτώσεις των άρθρων 17, 18 και 26 του ίδιου νόμου, οι οποίες ρυθμίζουν τις περιπτώσεις απώλειας λόγω έκπτωσης (άρθρο 17) και λόγω δήλωσης αποποίησης (άρθρο 18, αλλά και τις περιπτώσεις αμφισβήτησης ιθαγένειας (άρθρο 26).

Η σύνθεση του Συμβουλίου Ιθαγένειας είναι η ακόλουθη:

1. Ο Γενικός Γραμματέας του ΥΠΕΣΔΔΑ, ως Πρόεδρος.
2. Ένας Νομικός Σύμβουλος του Κράτους.
3. Ένας καθηγητής ή αναπληρωτής καθηγητής του Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου, καθώς και ένας καθηγητής ή αναπληρωτής καθηγητής του Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου, ημεδαπού πανεπιστημίου.
4. Ο αρμόδιος Γενικός Διευθυντής του ΥΠΕΣΔΔΑ και
5. Ο Προϊστάμενος της Διεύθυνσης Αστικής και Δημοτικής Κατάστασης του Υπουργείου ΕΣΔΔΑ.

4.5. ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ (ΚΕΦ. Ε' Ν. 3284/2004)

Το τελευταίο κεφάλαιο του νόμου περιλαμβάνει τις μεταβατικές και τελικές διατάξεις, οι οποίες παρέχουν διευκρινήσεις και καθορίζουν τις καταργούμενες και τις διατηρούμενες διατάξεις προηγούμενων νόμων (άρθρα 29-35).

Ειδικότερα, στο άρθρο 29 διευκρινίζεται ότι η χρήση του όρου «αλλοδαπός» στο κείμενο του νόμου περιλαμβάνει και τον ανιθαγενή. Θα πρέπει ωστόσο να υπενθυμίσουμε ότι αυτό δεν συνεπάγεται και την εξίσωση των ανιθαγενών με τους με τους πολίτες αλλοδαπής ιθαγένειας, καθώς ισχύουν διαφορετικές προϋποθέσεις για τους ανιθαγενείς αναφορικά με την κτήση της ελληνικής ιθαγένειας.

Το άρθρο 30 καθιστά προφανές το γεγονός ότι ο γάμος δεν έχει ως συνέπεια την κτήση ή την απώλεια της ελληνικής ιθαγένειας. Αυτό ουσιαστικά σημαίνει ότι η κτήση ή η απώλεια δεν γίνεται αυτόματα. Η αλλοδαπή σύζυγος Έλληνα πολίτη οφείλει να ακολουθήσει την προβλεπόμενη διαδικασία πολιτογράφησης, η οποία περιγράφεται στο άρθρο 5 του παρόντος νόμου. Το άρθρο αυτό συνάδει με την αρχή της ισότητας, η οποία είναι συνταγματικά κατοχυρωμένη, υποστηρίζοντας με αυτόν τον τρόπο τη διατήρηση της ελληνικής ιθαγένειας από Ελληνίδα, η οποία τελεί γάμο με αλλοδαπό.

Αναφορικά με τις προθεσμίες απάντησης της Διοίκησης σε αιτήματα κτήσης, απώλειας και ανάκτησης της ιθαγένειας, στο άρθρο 31 τονίζεται ότι οι αρμόδιες υπηρεσίες δεν δεσμεύονται από το άρθρο 4 του Ν. 2690/ 1999, κατά το οποίο θεσπίζεται ως εύλογο χρονικό διάστημα για την απάντηση της Διοίκησης οι 90 ημέρες, εφόσον δεν τάσσεται εκ του νόμου άλλη προθεσμία. Η συγκεκριμένη διάταξη έχει προκαλέσει αρκετές προστριβές μεταξύ πολιτών και Διοίκησης, καθώς έχει παρατηρηθεί ότι ο χρόνος απάντησης συνήθως αγγίζει τα δέκα χρόνια για μια αίτηση πολιτογράφησης από αλλογενή αλλοδαπό.

Βάσει του άρθρου 32 του παρόντος Κ.Ε.Ι., τα σχετικά με την απόδειξη των λόγων έκπτωσης της Ελληνικής Ιθαγένειας κατά τις διατάξεις του άρθρου 17 του ίδιου νόμου και η αντίστοιχη διαδικασία καθορίζονται με Προεδρικά Διατάγματα. Το αυτό ισχύει και για κάθε αναγκαία για την εκτέλεση του παρόντος νόμου λεπτομέρεια. Η παρ.2 του άρθρου 32 υπενθυμίζει τη διατήρηση σε ισχύ προϋπαρχόντων Προεδρικών Διαταγμάτων μέχρι την έκδοση των Διαταγμάτων της παρ. 1 του ίδιου άρθρου, υπό τον όρο ότι δεν έχουν περιεχόμενο αντίθετο προς τις διατάξεις του παρόντος Κ.Ε.Ι.

Η έναρξη ισχύος του παρόντος Κώδικα δεν επηρεάζει τις εκκρεμείς αιτήσεις πολιτογράφησης, οι οποίες θα κριθούν σύμφωνα με τις προϊσχύουσες διατάξεις (άρθρο 33 του ιδίου νόμου). Η διάταξη αυτή περιλήφθηκε ώστε να τηρηθεί η αρχή της προστατευομένης εμπιστοσύνης του διοικουμένου.

Με το άρθρο 34 καταργείται το Ν.Δ 3370/55 όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε μεταγενέστερα, καθώς και κάθε άλλη διάταξη της ισχύουσας νομοθεσίας, η οποία είτε είναι αντίθετη με τις διατάξεις του Κώδικα αυτού, είτε αφορά σε θέμα που ρυθμίζεται από αυτόν.

Στο νέο Κώδικα δεν συμπεριλαμβάνονται τα εξής άρθρα του Ν.Δ 3370/55 (Εγκύκλιος υπ' αριθμ. 6 με Φ. 102744/2709/28.1.2005):

- i. «Το άρθρο 28 του Ν.Δ 3370/55. Το άρθρο αυτό που αφορούσε στην ισχύ των περί Ιθαγένειας διατάξεων των Διεθνών Συμβάσεων κρίθηκε περιττό, δεδομένου ότι το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος, προβλέπει ρητά ότι οι Διεθνείς Συμβάσεις, από την επικύρωσή τους με νόμο, υπερισχύουν κάθε άλλης αντίθετης διάταξης νόμου.
- ii. Το άρθρο 29 του Ν.Δ 3370/55, που αναφέρεται στην ανάκτηση της Ελληνικής Ιθαγένειας από ομογενείς που την απώλεσαν με το άρθρο 23 του Αστικού Νόμου, έτους 1856 (πριν το έτος 1914), κρίθηκε επίσης περιττό, αφού είναι αδύνατον να βρίσκονται σε ζωή ομογενείς, που απώλεσαν την Ελληνική Ιθαγένεια πριν 90 και πλέον έτη.
- iii. Το άρθρο 32 δις του Ν.Δ 3370/55 με το οποίο αναγνωρίζονταν ως έλληνες πολίτες οι εγγεγραμμένοι στα Προξενικά μητρώα της Τουρκίας και της Ενωμένης Αραβικής Δημοκρατίας, μέχρι του έτους 1947 ως Έλληνες πολίτες και αναγνωρίζονταν με αυτή τους την ιδιότητα από τις εκεί Αρχές, μέχρι τις 4-8-1968. Το άρθρο αυτό, είχε προστεθεί στο Ν.Δ 3370/55 με το άρθρο 11 του Α.Ν 481/68.»

Τέλος, με το άρθρο 35 του ιδίου νόμου διατηρούνται σε ισχύ οι εξής διατάξεις (Εγκύκλιος υπ' αριθμ. 6 με Φ. 102744/2709/28.1.2005):

1. «Το άρθρο 40 του Ν. 1832/1989, με το οποίο υπήρξε πρόβλεψη για τα παιδιά που γεννήθηκαν από γάμο Έλληνα με αλλοδαπή ο οποίος κατέστη υποστατός με την παρ. 1 του άρθρου 7 του Ν. 1250/82. Τα παιδιά αυτά εφόσον είχαν γραφτεί σε μητρώα αρρένων και δημοτολόγια, το μεσοδιάστημα 16-7-1982 έως 8-5-1984, με νομική βάση κτήσης της Ελληνικής Ιθαγένειας το άρθρο 1 εδ. α του ΚΕΙ ή το άρθρο 14 εδ. α του Αστικού Νόμου, έτους 1856 (λόγω γέννησης από υποστατό γάμο Έλληνα πατέρα)

θεωρήθηκαν ότι απέκτησαν την Ελληνική Ιθαγένεια, από την ημερομηνία εγγραφής τους σε μητρώα αρρένων και δημοτολόγια. Με το αυτό άρθρο, υπήρξε πρόβλεψη και για τις συζύγους Ελλήνων υπηκόων, οι οποίοι τέλεσαν γάμο που κατέστη υποστατός με τις διατάξεις του άρθρου 7 του Ν. 1250/82 και οι οποίες γράφτηκαν σε δημοτολόγια το μεσοδιάστημα 16-7-1982 έως 8-5-1984, με νομική βάση κτήσης της Ελληνικής τους Ιθαγένειας το άρθρο 4 του ΚΕΙ ή το άρθρο 21 Αστικού Νόμου έτους 1856, (λόγω γάμου με Έλληνα υπήκοο). Τα άτομα αυτά θεωρούνται ότι απέκτησαν την Ελληνική Ιθαγένεια, από την ημερομηνία εγγραφής τους στα δημοτολόγια.

2. Η διάταξη της παρ. 11 του άρθρου 1 του Ν. 2790/2000 το οποίο αφορά στην απόκτηση Ελληνικής Ιθαγένειας από ομογενείς προερχόμενους από χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, κατοίκους των χωρών αυτών ή της Ελλάδας, και οι οποίοι είναι ήδη κάτοχοι Ειδικού Δελτίου Ταυτότητας Ομογενούς (ΕΔΤΟ). Σημειώνεται ότι τα πρόσωπα αυτής της κατηγορίας εφόσον κατέχουν Ειδικό Δελτίο Ταυτότητας Ομογενούς, έχουν κριθεί δηλαδή ως ομογενείς, κατά την προβλεπόμενη από τον νόμο διαδικασία και υποβάλλουν μεταγενέστερα αίτημα κτήσης της Ελληνικής Ιθαγένειας, τότε στη περίπτωση αυτή η σχετική απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας εκδίδεται χωρίς να προηγηθεί εκ νέου κρίση της Ειδικής Επιτροπής η οποία και έχει ήδη αποφανθεί για την ομογενειακή τους ιδιότητα κατά τη διαδικασία χορήγησης σ' αυτούς του ΕΔΤΟ. Η απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας εκδίδεται εφόσον φυσικά δεν συντρέχει η προϋπόθεση του εδαφ. β' της παραγρ. 1 του άρθρου 5 του παρόντος κώδικα. Αυτονόητο είναι ότι η ως άνω απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας πρέπει να κοινοποιείται στην αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης προκειμένου αυτή να μεριμνήσει για την άμεση ανάκληση της σχετικής απόφασης «περί χορήγησης ΕΔΤΟ»
3. Οι διατάξεις των άρθρων 59 παρ. 1 περίπτωση β' του Ν. 2910/2001 και 8 παρ. 5 του Ν. 3146/2003 που αφορούν στον προσδιορισμό του ύψους του παραβόλου για την πολιτογράφηση.
4. Η διάταξη της παρ. 6 του άρθρου 76 του Ν. 2910/2001 η οποία αφορά στην απόκτηση της Ελληνικής Ιθαγένειας, ή του ΕΔΤΟ από ομογενείς προερχόμενους από την πρώην ΕΣΣΔ οι οποίοι έχουν αφιχθεί στην Χώρα μας, πριν τις 2-5-2001 καθώς και από γονείς ή τέκνα ομογενών που έχουν ήδη αποκτήσει Ελληνική Ιθαγένεια ή ΕΔΤΟ και οι οποίοι έρχονται οποτεδήποτε στην χώρα μας.»

5. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ

Η ανάλυση της νομοθεσίας στις προηγούμενες ενότητες (4.1-4.5) παρείχε μία ολοκληρωμένη εικόνα του επιμερισμού των αρμοδιοτήτων στις βαθμίδες της Δημόσιας Διοίκησης. Αυτό που παρατηρείται είναι ο έντονος συγκεντρωτισμός της εξουσίας στα ανώτερα επίπεδα της Δημόσιας Διοίκησης, και πιο συγκεκριμένα στα χέρια του Υπουργού ΕΣΔΔΑ.

Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι το κράτος είναι αρμόδιο να καθορίσει ποιοι είναι οι πολίτες του. Το ζήτημα της υπηκοότητας είναι πολύ σημαντικό και βάσει του άρθρου 25 παρ. 1 του Κ.Ε.Ι. : «Όλα τα θέματα της ιθαγένειας υπάγονται στην αρμοδιότητα του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης». Με αυτό το άρθρο, ο Υπουργός καθίσταται αποκλειστικά αρμόδιος για τη κτήση ή μη της ελληνικής ιθαγένειας.

Από τη στιγμή που ο Υπουργός παίρνει την τελική απόφαση, ποιον ρόλο καλούνται να παίξουν οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) Α' και Β' Βαθμού και η Περιφέρεια στην κτήση, απώλεια και επανάκτηση της ιθαγένειας;

5.1 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ Ο.Τ.Α. Α' ΚΑΙ Β' ΒΑΘΜΟΥ

Όπως εμφανίζεται και από την παραπάνω ανάλυση, οι Δήμοι και οι Κοινότητες δεν έχουν καμία αποφασιστική αρμοδιότητα επί των θεμάτων της ιθαγένειας. Ο Υπουργός ΕΣΔΔΑ είναι ο καθ' ύλην αρμόδιος να αποφανθεί επ' αυτών, όχι μόνο επειδή καθορίζεται στο άρθρο 25 του Ν. 3284/ 2004. Ένας άλλος βασικός λόγος είναι το γεγονός ότι ο Υπουργός ασκεί εποπτεία στους Ο.Τ.Α. Α' Βαθμού.

Οι Ο.Τ.Α. Α' Βαθμού είναι υπεύθυνοι για την τήρηση των Μητρώων Αρρένων και των Δημοτολογίων, στα οποία εγγράφονται μόνο οι Έλληνες πολίτες. Το γεγονός αυτό αποδεικνύει ότι οι Δήμοι και οι Κοινότητες μπορεί να μην παίζουν αποφασιστικό ρόλο στα θέματα ιθαγένειας, η τήρηση όμως αυτών των μητρώων είναι το βασικό αποδεικτικό στοιχείο για να έχει νομική βάση μια αίτηση κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας με καθορισμό. Ο καθ' ύλην αρμόδιος για την έκδοση των πιστοποιητικών ιθαγένειας είναι ο Δήμαρχος ή ο Πρόεδρος της Κοινότητας (άρθρο 27 Ν. 3284/ 2004). Τα πιστοποιητικά αυτά έχουν αυξημένη αποδεικτική δύναμη, καθώς αποδεικνύουν την ελληνική ιθαγένεια μέχρι αποδείξεως του εναντίου. Κατά συνέπεια, ο Δήμαρχος ή ο Πρόεδρος της Κοινότητας ελέγχει εάν το υπό κρίση άτομο είναι εγγεγραμμένο στο δημοτολόγιο ή στο μητρώο αρρένων του Δήμου ή της Κοινότητας αντίστοιχα.

Εκτός από την έκδοση αυτών των πιστοποιητικών, οι Ο.Τ.Α. Α' Βαθμού είναι αυτοί που δέχονται τα αιτήματα πολιτογράφησης. Το άρθρο 6 ορίζει ότι η υποβολή αιτήματος πραγματοποιείται στον οικείο Ο.Τ.Α. Α' Βαθμού. Στη συνέχεια, η αρμόδια υπηρεσία του Δήμου/ Κοινότητας αναλαμβάνει να ελέγξει την πληρότητα των δικαιολογητικών και να προωθήσει τον φάκελο στην αρμόδια υπηρεσία της Περιφέρειας. Ο ρόλος λοιπόν του Δήμου/ Κοινότητας έχει χαρακτήρα προελέγχου.

Τέλος, στο Δήμο/ Κοινότητα καταθέτεται η δήλωση θέλησης αποβολής της ελληνικής ιθαγένειας από τέκνα πολιτογραφηθέντων Ελλήνων, αντίγραφο της οποίας υποβάλλεται αμέσως στο Υπουργείο ΕΣΔΔΑ για να εκδοθεί η απόφαση. Παρατηρούμε, λοιπόν, ότι ο ρόλος των Ο.Τ.Α. Α' Βαθμού είναι αποκλειστικά διεκπεραιωτικός, χωρίς ιδιαίτερη βαρύτητα στη διαδικασία της απόφασης. Τουλάχιστον όμως συμβάλλει στη διαδικασία και δεν έχει αποκλειστεί εντελώς, όπως ισχύει στην περίπτωση της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α. Β' Βαθμού). Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση δεν παίζει πλέον κανένα ρόλο στα θέματα της

ιθαγένειας, καθώς όλες οι αρμοδιότητες που της είχαν μεταφερθεί από το Υπουργείο ΕΣΔΔΑ, ανατέθηκαν με το Ν. 2647/ 1998 στην Περιφέρεια.

5.2. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

Η Περιφέρεια, σε αντίθεση με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, αναλαμβάνει έναν σαφώς πιο ενεργό ρόλο. Σύμφωνα, λοιπόν, με την κείμενη νομοθεσία, ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας έχει αρμοδιότητα επί της έκδοσης απόφασης στις περιπτώσεις καθορισμού της ιθαγένειας (άρθρο 25 παρ. 2). Οι περιπτώσεις αυτές ορίζονται στα άρθρα 14 και 15 του Κ.Ε.Ι., δηλαδή στις ειδικές περιπτώσεις κτήσης ιθαγένειας, αλλά και στις περιπτώσεις ανάκτησης της ιθαγένειας των άρθρων 22 και 23 του ίδιου Κώδικα. Παρατηρούμε συνεπώς ότι τα θέματα ιθαγένειας των ομογενών ανήκουν πλέον στο πεδίο αρμοδιότητας του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας.

Πέρα από την έκδοση διαπιστωτικών πράξεων καθορισμού της ελληνικής ιθαγένειας, οι Περιφέρειες αναλαμβάνουν την έρευνα των δικαιολογητικών και στοιχείων όσων καταθέτουν αίτηση πολιτογράφησης. Το άρθρο 7 του Κ.Ε.Ι. δίνει το δικαίωμα στην αρμόδια υπηρεσία της Περιφέρειας να ζητήσει πιστοποιητικά, όπως αυτό του ποινικού μητρώου. Κατόπιν, αφού συγκεντρωθούν τα απαραίτητα έγγραφα, η Περιφέρεια προωθεί την αίτηση στην αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΣΔΔΑ. Μετά την έκδοση της απόφασης πολιτογράφησης, ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας καλεί σε ορκωμοσία τον ενδιαφερόμενο (άρθρο 9). Ο Γενικός Γραμματέας αναλαμβάνει επίσης την ορκωμοσία των ομογενών που διαμένουν στο εξωτερικό (άρθρο 10).

Θα πρέπει να υπενθυμιστεί ότι ο Γενικός Γραμματέας εκδίδει απόφαση πολιτογράφησης μόνο στην περίπτωση του άρθρου 4 παρ. 5, και συγκεκριμένα στα τέκνα των ομογενών, οι οποίοι κατατάχθηκαν στις ελληνικές ένοπλες δυνάμεις. Τέλος, ο Γενικός Γραμματέας εκδίδει διαπιστωτική απόφαση για την απώλεια της ελληνικής ιθαγένειας μόνο στην περίπτωση που ορίζεται υπό το άρθρο 21, για την αλλοδαπή σύζυγο Έλληνα. Επομένως, η Περιφέρεια παίζει σαφώς ενεργότερο ρόλο από τους Ο.Τ.Α., με σημαντικότερη διάσταση αυτού του ρόλου την έκδοση διαπιστωτικών πράξεων καθορισμού ιθαγένειας και πράξεων ανάκτησης, κατά την οποία ο Γενικός Γραμματέας δεν οφείλει να συμβουλευτεί το ΥΠΕΣΔΔΑ. Η κυριαρχία, όμως, του ΥΠΕΣΔΔΑ στα θέματα ιθαγένειας παραμένει εμφανής.

5.3. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Η ανάλυση μέχρι τώρα έχει αποδείξει τον ισχυρό ρόλο του Υπουργού ΕΣΔΔΑ όχι μόνο στο πεδίο κτήσης της ιθαγένειας, αλλά και σε αυτό της απώλειας και της αμφισβήτησης της ιθαγένειας. Υπενθυμίζουμε τη διάταξη του άρθρου 25 παρ. 1 του Κ.Ε.Ι. περί της συνολικής αρμοδιότητας του Υπουργείου ΕΣΔΔΑ.

Αναφορικά με την κτήση της ιθαγένειας, ο Υπουργός είναι αυτός που θα αποφασίσει σε τελικό στάδιο την απονομή της ιθαγένειας (άρθρο 8). Στο άρθρο 7 παρ. 3 του Κ.Ε.Ι., το Τμήμα Ιθαγένειας της Διεύθυνσης Αστικής και Δημοτικής Κατάστασης του ΥΠΕΣΔΔΑ καλεί τον αλλοδαπό σε συνέντευξη ενώπιον της Επιτροπής Πολιτογράφησης, ώστε αυτή να γνωμοδοτήσει στον Υπουργό ΕΣΔΔΑ. Βέβαια, η γνωμοδότηση της Επιτροπής είναι απλή και σε καμία περίπτωση δεσμευτική, διευρύνοντας κατά αυτόν τον τρόπο τη διακριτική ευχέρεια του Υπουργού. Η αρνητική απόφαση του Υπουργού δεν χρήζει αιτιολόγησης (άρθρο 8 παρ. 2), γεγονός που προκαλεί ερωτήματα αναφορικά με το κύρος της διαδικασίας. Ο Υπουργός αποφασίζει για την πολιτογράφηση ομογενών που κατοικούν στο εξωτερικό, αφού λάβει την εισήγηση της αρμόδιας υπηρεσίας του ΥΠΕΣΔΔΑ, η οποία και πάλι δεν χαρακτηρίζεται ως δεσμευτική (άρθρο 10).

Τα θέματα απώλειας ρυθμίζονται εξίσου με απόφαση του Υπουργού. Η απώλεια της ελληνικής ιθαγένειας λόγω κτήσης αλλοδαπής επέρχεται με απόφαση του Υπουργού, ύστερα από γνωμοδότηση του Συμβουλίου Ιθαγένειας, η οποία δεν είναι δεσμευτική (άρθρο 16). Διαφορετική είναι η περίπτωση κήρυξης έκπτωσης της ελληνικής ιθαγένειας, καθώς ο Υπουργός καλείται να αποφασίσει μετά από αιτιολογημένη σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου Ιθαγένειας. Αυτό ουσιαστικά σημαίνει ότι ο Υπουργός από τη μια πλευρά δεν δεσμεύεται να κηρύξει έκπτωση, ακόμα κι αν το Συμβούλιο Ιθαγένειας είναι υπέρ αυτής. Από την άλλη, δεν δύναται να εκδώσει απόφαση έκπτωσης εάν το Συμβούλιο έχει αποφασίσει κατά αυτής. Σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου απαιτείται και για την αποποίηση της ιθαγένειας (άρθρο 18).

Όσον αφορά την περίπτωση απώλειας της ιθαγένειας λόγω υιοθεσίας από αλλοδαπό, ο Υπουργός ΕΣΔΔΑ αποφασίζει κατόπιν γνωμοδότησεως του Συμβουλίου χωρίς όμως να δεσμεύεται από αυτό, όπως ακριβώς ισχύει για την απώλεια της ιθαγένειας βάσει του άρθρου 16 (άρθρο 20). Τέλος, ο Υπουργός μόνος του αποφασίζει για τη λύση της σχέσης υπακοής

στους νόμους της ελληνικής πολιτείας των τέκνων αλλοδαπών που πολιτογραφήθηκαν Έλληνες υπό το άρθρο 11 (άρθρο 19). Επομένως, συνοπτικά διαπιστώνουμε ότι ο αποφασιστικός ρόλος του Υπουργού είναι βαρύνουσας σημασίας, ιδίως κατά την κτήση και την απώλεια της ιθαγένειας, η διακριτική του ευχέρεια όμως περιορίζεται, τουλάχιστον σε ορισμένες περιπτώσεις.

5.4. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗΣ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ: ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ

Μέχρι αυτό το σημείο αναλύθηκε η κείμενη νομοθεσία για τα θέματα ιθαγένειας, καθώς και η αρμοδιότητα των επιμέρους επιπέδων της Δημόσιας Διοίκησης. Διαπιστώθηκε ότι κατά τη διαδικασία πολιτογράφησης οι Ο.Τ.Α. Α' Βαθμού δέχονται τα αιτήματα πολιτογράφησης μαζί με τα απαραίτητα δικαιολογητικά, τα οποία και διαβιβάζουν στην Περιφέρεια. Η Περιφέρεια εξετάζει την πλήρωση των προϋποθέσεων και ζητά επιπλέον δικαιολογητικά. Κατόπιν, ο φάκελος αποστέλλεται στην αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΣΔΔΑ, η οποία καλεί τον ενδιαφερόμενο σε συνέντευξη ενώπιον της Επιτροπής Πολιτογράφησης. Τη γνωμοδότηση της Επιτροπής ακολουθεί η απόφαση του Υπουργού ΕΣΔΔΑ, θετική ή αρνητική, η οποία και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Η διαδικασία που εφαρμόζεται στην Ελλάδα έχει ορισμένες ομοιότητες με την αντίστοιχη στη Γαλλία. Εκεί ο ενδιαφερόμενος καταθέτει την αίτηση με επισυναπτόμενα όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά στη νομαρχία του τόπου κατοικίας του. Ο νομάρχης προωθεί τον φάκελο μαζί με την αιτιολογημένη γνώμη του στον αρμόδιο επί των πολιτογραφήσεων Υπουργό, ο οποίος και εκδίδει την τελική απόφαση (<http://sos-net.eu.org>). Η βασική ομοιότητα μεταξύ Ελλάδας και Γαλλίας συνίσταται στο γεγονός ότι και οι δύο χώρες παρέχουν τη δυνατότητα και σε άλλα επίπεδα της Διοίκησης να λάβουν ενεργό ρόλο στη διαδικασία της ιθαγένειας.

Στο Βέλγιο, ο ενδιαφερόμενος οφείλει να καταθέσει την αίτηση και τα απαιτούμενα δικαιολογητικά στην αρμόδια υπηρεσία του Δήμου κατοικίας. Ο φάκελος της υπόθεσης υπόκειται σε επεξεργασία από την βελγική Υπηρεσία Πολιτογράφησης (Service des Naturalisations) και κατόπιν αξιολογείται από το εθνικό Κοινοβούλιο (Chambre des Représentants). Η απόφαση εκδίδεται υπό μορφή βασιλικού διατάγματος (www.justlanded.com).

Το Λουξεμβούργο εφαρμόζει παρόμοια διαδικασία, καθώς ο ενδιαφερόμενος καταθέτει την αίτησή του και τα δικαιολογητικά αυτοπροσώπως στο Δήμο κατοικίας του. Η αίτηση πρέπει να απευθύνεται στον Υπουργό Δικαιοσύνης. Κατόπιν έρευνας, το Δημοτικό Συμβούλιο εκδίδει αιτιολογημένη γνώμη, την οποία μεταβιβάζει μαζί με τον φάκελο της υπόθεσης στο Συμβούλιο της Επικρατείας (Conseil d'Etat) προς γνωμοδότηση. Στη συνέχεια,

οι γνωμοδοτήσεις και ο φάκελος περιέρχονται στο Κοινοβούλιο (Chambre des Deputés), το οποίο είναι αρμόδιο να αποφασίσει. Η απόφαση αυτή επικυρώνεται με νόμο που εκδίδεται από τον Μέγα Δούκα του Λουξεμβούργου (Grand-Duc), ο οποίος νόμος επιφέρει την πολιτογράφηση (www.mj.public.lu).

Από την άλλη πλευρά, το Ηνωμένο Βασίλειο επιλέγει οι ενδιαφερόμενοι να αποστέλλουν τις αιτήσεις τους ταχυδρομικά στην αντίστοιχη υπηρεσία του τόπου διαμονής τους, οι οποίες στη συνέχεια προωθούνται στο Υπουργείο Εσωτερικών (Home Office) προς επεξεργασία. Όσοι ενδιαφερόμενοι πληρούν την προϋπόθεση γνώσης της αγγλικής γλώσσας (ESOL Entry Level 3) οφείλουν να δώσουν και γραπτές εξετάσεις (Life in the UK test, www.lifeintheuktest.gov.uk). Ο Υπουργός Εσωτερικών (Home Secretary) είναι ο καθ' ύλην αρμόδιος να αποφασίσει επί του θέματος (www.ind.homeoffice.gov.uk).

Η Αυστραλία ακολουθεί και αυτή το παράδειγμα του Ηνωμένου Βασιλείου. Δίνει τη δυνατότητα στους ενδιαφερόμενους να υποβάλλουν την αίτησή τους ταχυδρομικά ή ηλεκτρονικά στην αρμόδια υπηρεσία (Department of Immigration and Citizenship), ή ακόμα και να καλέσουν τηλεφωνικά για να κλείσουν ραντεβού για συνέντευξη. Στην τελευταία περίπτωση, ο ενδιαφερόμενος θα πρέπει να φέρει όλα τα απαραίτητα έγγραφα και το παράβολο την ημέρα της συνέντευξης. Μετά την επεξεργασία της αίτησης, ο ενδιαφερόμενος καλείται σε συνέντευξη από το Υπουργείο Μετανάστευσης και Υπηκοότητας (Department of Immigration and Citizenship). Ο αρμόδιος Υπουργός αποφασίζει τελικά για την έκβαση της διαδικασίας (www.citizenship.gov.au).

Ο Καναδάς εφαρμόζει περίπου την ίδια διαδικασία με το Ηνωμένο Βασίλειο. Ο ενδιαφερόμενος αποστέλλει την αίτησή του ταχυδρομικά μαζί με όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά στην αρμόδια κεντρική υπηρεσία του Υπουργείου Υπηκοότητας και Μετανάστευσης, η οποία επεξεργάζεται τον φάκελο της υπόθεσης. Στη συνέχεια, η υπηρεσία καλεί τον ενδιαφερόμενο σε προφορική ή σε γραπτή δοκιμασία (citizenship test). Στην προφορική δοκιμασία, ο ενδιαφερόμενος εξετάζεται από έναν ειδικό δικαστή (citizenship judge). Εφόσον ο ενδιαφερόμενος περάσει επιτυχώς τη δοκιμασία, καλείται σε ορκωμοσία (www.cic.gc.ca).

Παρατηρούμε, συνεπώς, ότι αρκετές χώρες έχουν παραχωρήσει αρμοδιότητες στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, κυρίως αναφορικά με την κατάθεση της αίτησης και των έλεγχων των δικαιολογητικών. Μόνο το Λουξεμβούργο αποτελεί εξαίρεση, καθώς το Δημοτικό Συμβούλιο καλείται να εκδώσει αιτιολογημένη γνώμη για κάθε υπόθεση πολιτογράφησης. Φυσικά,

υπάρχει και η άλλη πλευρά του νομίσματος, όπου η αίτηση αποστέλλεται ηλεκτρονικά ή ταχυδρομικά απευθείας στην αρμόδια κεντρική υπηρεσία, η οποία αναλαμβάνει να επεξεργαστεί τις αιτήσεις, αποφεύγοντας έτσι την γραφειοκρατία. Μάλιστα, σε αυτές τις περιπτώσεις έχουν ιδρυθεί Υπουργεία και Τμήματα ειδικά για τα θέματα της υπηκοότητας.

6. ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗΣ (CASE-STUDIES)

Κατά τη διάρκεια εκπόνησης της εργασίας, επιχειρήθηκε η διεξαγωγή συνεντεύξεων ώστε να σχηματιστεί μία ενδεικτική άποψη από την πλευρά των ενδιαφερομένων αναφορικά με τη λειτουργία των ελληνικών δημοσίων υπηρεσιών που εμπλέκονται στη διαδικασία της πολιτογράφησης. Το δείγμα είναι σαφώς πολύ μικρότερο από το αναμενόμενο, καθώς ο χρόνος που δόθηκε δεν στάθηκε αρκετός για να συγκεντρωθεί ο απαραίτητος αριθμός ερωτηματολογίων. Κατά συνέπεια, τα αποτελέσματα και τα τυχόν συμπεράσματα, καθώς και οι προτάσεις που θα εξαχθούν περιορίζονται στην εικόνα που δόθηκε από αυτό το δείγμα. Ωστόσο, είναι χρήσιμα για να διαπιστώσει κανείς πώς βιώνουν οι αλλοδαποί την μεταχείριση από τις δημόσιες υπηρεσίες και ποιες δυσκολίες αντιμετωπίζουν.

Το δείγμα αποτελείται από πέντε άτομα, τρεις άνδρες και δύο γυναίκες. Οι δύο άνδρες και η μία γυναίκα ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα των 35-45, ενώ ο τρίτος άνδρας ανήκει σε αυτήν των 45-55 και η δεύτερη γυναίκα σε αυτήν των 25-35. Δύο από τους άνδρες είναι πρόσφυγες από την Τουρκία, ενώ οι υπόλοιποι τρεις είναι οικονομικοί μετανάστες. Οι τρεις από τους πέντε ερωτηθέντες εισήλθαν στην Ελλάδα παράνομα. Μόνο ο ένας άνδρας είχε εκδώσει πράσινη κάρτα με δικαίωμα εργασίας και μία από τις γυναίκες ήρθε στη χώρα με πρόσκληση. Το επίπεδο εκπαίδευσης ποικίλλει, καθώς οι δύο άνδρες έχουν ολοκληρώσει την πρωτοβάθμια εκπαίδευση μόνο, ο τρίτος άνδρας και η μία γυναίκα έχουν ολοκληρώσει τη δευτεροβάθμια και η δεύτερη γυναίκα έχει ολοκληρώσει και την τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Παρατηρείται αναφορικά με την απασχόληση πως οι δύο από τους ερωτηθέντες εργάζονται στην ίδια θέση εργασίας με αυτήν που είχαν στην χώρα προέλευσης, ο τρίτος άνδρας όμως έχει ιδρύσει τη δική του επιχείρηση φασόν. Η μία γυναίκα δεν είχε προηγούμενη εργασιακή εμπειρία λόγω του νεαρού της ηλικίας της όταν εισήλθε στην Ελλάδα, ενώ η άλλη εργαζόταν ως νοσοκόμα στη χώρα καταγωγής. Οι λόγοι που οδήγησαν στην πολιτογράφηση επίσης ποικίλλουν. Οι δύο γυναίκες υπέβαλαν αίτηση για να πολιτογραφηθούν ως σύζυγοι Έλλνων, ενώ οι τρεις άνδρες θεώρησαν ότι η ελληνική υπηκοότητα θα τους ανακούφιζε από τη γραφειοκρατία σε κάθε συναλλαγή τους με τη Δημόσια Διοίκηση και θα τους έδινε τη δυνατότητα εισόδου και εξόδου από τη χώρα χωρίς την έκδοση θεώρησης εισόδου (VISA).

Η διαδικασία της πολιτογράφησης περιγράφεται από τους ερωτηθέντες ως μία υπερβολικά γραφειοκρατική διαδικασία, ωστόσο όλοι συμφωνούν στο γεγονός ότι οι υπάλληλοι των υπηρεσιών είναι αρκετά εξυπηρετικοί και δεν είχαν δημιουργηθεί εντάσεις με κανέναν από αυτούς. Μάλιστα, η μία από τις ερωτηθείσες γυναίκες έτυχε σωστής ενημέρωσης από τους υπαλλήλους του Δήμου όπου κατέθεσε την αίτηση, καθώς την πληροφόρησαν ότι δεν μπορεί να πολιτογραφηθεί ως σύζυγος Έλληνα από τη στιγμή που δεν είχε αποκτήσει τέκνο μαζί του, μπορούσε ωστόσο να πολιτογραφηθεί όπως κάθε άλλος αλλοδαπός, αφού συμπλήρωνε δέκα χρόνια νόμιμης συνολικής διαμονής στη χώρα. Η υπόδειξη αυτή ήταν κρίσιμης σημασίας, επειδή η αίτηση θα μπορούσε να απορριφθεί από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας λόγω έλλειψης τυπικών προϋποθέσεων. Επιπλέον, η συνέντευξη ενώπιον της Επιτροπής Πολιτογράφησης χαρακτηρίστηκε ως μια απλή διαδικασία.

Σύμφωνα με τις απαντήσεις που δόθηκαν, το μεγαλύτερο πρόβλημα που παρουσιάζει η διαδικασία, εκτός από τη γραφειοκρατία, είναι ο χρόνος απάντησης στην αίτηση. Για τους δύο ερωτηθέντες άνδρες, ο χρόνος απάντησης άγγιξε τα δέκα χρόνια, ενώ ο τρίτος έλαβε απάντηση σε πέντε χρόνια. Για τις ερωτηθείσες γυναίκες δεν είναι γνωστός ακόμα ο χρόνος απάντησης (χρόνος κατάθεσης της αίτησης 2000 και 2005). Όλοι οι ερωτηθέντες συμφωνούν στο γεγονός ότι πρέπει να μειωθεί ο χρόνος απάντησης της υπηρεσίας, ο οποίος προφανώς ξεπερνά ακόμα και τα λογικά πλαίσια. Θα πρέπει να σημειωθεί ακόμη ότι αρκετοί από τους ερωτηθέντες θεώρησαν ότι ο όγκος των απαιτούμενων δικαιολογητικών καθυστερεί την επεξεργασία της αίτησης, ενώ το ύψος του παραβόλου είναι εξωφρενικό σε σχέση με άλλες χώρες, κάτι το οποίο ενισχύει την τάση των αλλοδαπών να μην μπαίνουν εύκολα στη διαδικασία πολιτογράφησης.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η μελέτη περιπτώσεων υποβοήθησε την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με τα προβλήματα που παρουσιάζει συγκεκριμένα η διαδικασία της πολιτογράφησης. Η γενικότερη πεποίθηση είναι ότι οι εμπλεκόμενοι υπάλληλοι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και της Περιφέρειας δεν φέρονται να προξένησαν προβλήματα στη ροή της διαδικασίας. Ωστόσο, η διαδικασία χαρακτηρίζεται από γραφειοκρατία, η οποία συντελεί και στην τελική διόγκωση του χρόνου αναμονής για απάντηση από τον Υπουργό ΕΣΔΔΑ.

Η ανάλυση της νομοθεσίας μαζί με την εξέταση της πρακτικής των άλλων χωρών αναφορικά με την αρμοδιότητα μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι παρόλο που η Τοπική Αυτοδιοίκηση στην Ελλάδα παίζει δευτερεύοντα ρόλο στη διαδικασία πολιτογράφησης, διαφαίνεται ότι το ίδιο ισχύει και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αυτού αποτελούν το Βέλγιο και η Γαλλία. Εντούτοις, θα πρέπει να τονίσουμε τον ισχυρότατο ρόλο του Δημοτικού Συμβουλίου στο Λουξεμβούργο, το οποίο εκδίδει αιτιολογημένη γνώμη επί των υποθέσεων.

Το θέμα της γραφειοκρατίας πιθανότατα να ξεκινάει από το γεγονός ότι η έναρξη της διαδικασίας γίνεται με την υποβολή της αίτησης και των δικαιολογητικών στο Δήμο/ Κοινότητα. Αυτή η κίνηση θέτει σε λειτουργία τον μηχανισμό της γραφειοκρατίας, καθώς οι αιτήσεις πρέπει να πρωτοκολληθούν, να ελεγχθούν και κατόπιν να προωθηθούν πάλι μέσω του Γραφείου Πρωτοκόλλου στην επόμενη αρμόδια υπηρεσία.

Η πρακτική των κρατών, όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, ο Καναδάς και η Αυστραλία, είναι εντελώς διαφορετική, καθώς η Τοπική Αυτοδιοίκηση δεν παίζει κανέναν ρόλο στη διαδικασία – η αίτηση με τα έγγραφα αποστέλλεται ηλεκτρονικά ή ταχυδρομικά. Η ίδρυση υπουργείων ειδικά για το θέμα της υπηκοότητας (Αυστραλία, Καναδάς) καταδεικνύει τη σημασία την οποία αποδίδουν στο θέμα της υπηκοότητας αυτές οι χώρες. Μία κεντρική υπηρεσία, η οποία ασχολείται αποκλειστικά με τις αιτήσεις και τα ζητήματα περί ιθαγένειας, είναι πιθανότατα αποτελεσματικότερος τρόπος διαχείρισης της διαδικασίας. Άλλωστε, δίνει και τη δυνατότητα της τυποποίησης και της άμεσης ολοκλήρωσης των διαδικασιών με τη χρήση των νέων τεχνολογιών.

Στη χώρα μας, η ίδρυση μιας νέας υπηρεσίας, ή ακόμη και η ίδρυση ενός αυτοτελούς Υπουργείου, πιθανότατα να μην τελεσφορήσει εάν δεν αντιμετωπιστεί πρώτα η πολυδιάσπαση των αρμοδιοτήτων περί θεμάτων ιθαγένειας. Μια τέτοια υπηρεσία θα πρέπει να είναι πραγματικά αυτοτελής και όχι κατ' όνομα, ώστε να μην υφίστανται τα κλασικά γραφειοκρατικά εμπόδια στην επικοινωνία των εμπλεκόμενων φορέων. Φυσικά, η ταχυδρομική ή ηλεκτρονική αίτηση απαιτεί την εξ ολοκλήρου αναδόμηση της υπηρεσίας και όχι την αναβάθμιση μόνο στα χαρτιά μιας υπάρχουσας υπηρεσίας. Η δημιουργία εκ του μηδενός αυτής της νέας υπηρεσίας απαιτεί σωστό σχεδιασμό και εύλογο χρόνο υλοποίησης. Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να τονίσουμε ότι ταυτόχρονα θα πρέπει να αναβαθμιστούν και όλες οι υπόλοιπες εμπλεκόμενες δημόσιες υπηρεσίες, όπως το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, ώστε να χρησιμοποιείται πλέον το ηλεκτρονικό πρωτόκολλο μεταξύ των υπηρεσιών για γρηγορότερη διεκπεραίωση των υποθέσεων.

Διαπιστώνεται, επομένως, ότι για την εφαρμογή του δεύτερου προτύπου, η χώρα μας θα πρέπει να επενδύσει χρόνο και χρήμα στην αναδιάρθρωση των δημοσίων υπηρεσιών. Σαφέστατα με αυτήν την αλλαγή της διαδικασίας, η Τοπική Αυτοδιοίκηση και η Περιφέρεια θα χάσουν τις αρμοδιότητές τους. Το βασικό ζητούμενο, όμως, είναι η αποτελεσματική Δημόσια Διοίκηση και η εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος. Συνεπώς, έως τώρα οι καθυστερήσεις και η απασχόληση μεγαλύτερου ποσοστού του προσωπικού για τη διεκπεραίωση της διαδικασίας πολιτογράφησης αποβαίνει εις βάρος της Διοίκησης, αφού το προσωπικό θα μπορούσε να απασχοληθεί με άλλες διαδικασίες που αποτελούν βασική προτεραιότητα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και της Περιφέρειας. Μία αυτοτελής υπηρεσία σωστά οργανωμένη θα απέδιδε πολύ περισσότερο από ότι το τωρινό σύστημα, υπό τις προϋποθέσεις που αναφέρθηκαν παραπάνω.

Η μείωση του φαινομένου της γραφειοκρατίας συνεπάγεται και τη μείωση του χρόνου απάντησης στους ενδιαφερόμενους. Η μελέτη περιπτώσεων απέδειξε ότι όλοι οι ερωτηθέντες αναγκάστηκαν να περιμένουν πολύ καιρό για να λάβουν απάντηση, χωρίς να γνωρίζουν την τελική έκβαση και χωρίς ενδιάμεση ενημέρωση. Η τυποποίηση της διαδικασίας και η εισαγωγή της χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών θα διευκόλυνε τη διαδικασία και τους υπαλλήλους, ακόμα και αν δεν δημιουργούνταν μια αυτοτελής υπηρεσία. Και σε αυτήν την περίπτωση, όμως, προκύπτει η ανάγκη αναβάθμισης των δημοσίων υπηρεσιών και η κατάρτιση όλου του προσωπικού, ώστε να εξοικειωθεί με τις νέες τεχνολογίες. Η μείωση του χρόνου επεξεργασίας και απάντησης σίγουρα θα είχε ως αποτέλεσμα και τη μείωση του λειτουργικού κόστους και άρα του ύψους του παραβόλου, το οποίο καλούνται να καταθέσουν

οι ενδιαφερόμενοι. Το παράβολο είναι αναμφίβολα πολύ υψηλό, λαμβάνοντας υπόψη και το γεγονός ότι πολλοί αλλοδαποί αμείβονται με τον βασικό μισθό. Κατά συνέπεια, ο εκσυγχρονισμός της διαδικασίας θα μείωνε και το ύψος του παραβόλου.

Συνοψίζοντας, θα ήταν εύλογο κάποιος να προτείνει εναλλακτικά δύο επιλογές για τη βελτίωση της διαδικασίας, όσα δηλαδή είναι και τα υπάρχοντα μοντέλα στη διεθνή πρακτική. Το πρώτο είναι η Ελλάδα να διατηρήσει το ρόλο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και της Περιφέρειας στη διαδικασία, προσφέροντας παράλληλα νέα υλικοτεχνική υποδομή και κατάρτιση στις νέες τεχνολογίες, ώστε να αναδιαρθρωθεί ο δημόσιος τομέας με τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών και εφαρμογών. Το δεύτερο είναι η δημιουργία μίας αυτοτελούς υπηρεσίας, η οποία να έχει αποκλειστική αρμοδιότητα για τα θέματα ιθαγένειας, κατά το πρότυπο λ.χ. του Καναδά, και η οποία να έχει στη διάθεσή της την απαραίτητη υλικοτεχνική υποδομή, ενώ ταυτόχρονα θα επιχειρηθεί και ο εκσυγχρονισμός των υπολοίπων έμμεσα εμπλεκόμενων υπηρεσιών, λ.χ. του Υπουργείου Δημοσίας Τάξεως, ώστε να διευκολύνεται η ηλεκτρονική επικοινωνία μεταξύ αυτών. Λύσεις υπάρχουν πολλές, οι οποίες είναι συχνά αντικρουόμενες, και προϋποθέτουν ένα διάλογο των αρμοδίων υπηρεσιών, καθώς και μία πολιτική βούληση από την αιρετή εξουσία. Σίγουρα όμως οι εμπλεκόμενοι φορείς ομόφωνα θα πρέπει να θέσουν στις προτεραιότητές τους τον εκσυγχρονισμό και την απλούστευση της διαδικασίας.

8. ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ : ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΥΠΕΡΕΘΝΙΚΗ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ;

Είναι γενικά παραδεκτό ότι στη σύγχρονη εποχή ο θεσμός της ιθαγένειας διέρχεται κρίση. Η κατακόρυφη αύξηση των μεταναστευτικών ροών, είτε για οικονομικούς λόγους είτε εξαιτίας εμφυλίων πολέμων, έχει συντελέσει στη μετατόπιση μεγάλου όγκου αλλοδαπών πολιτών σε αναπτυγμένες χώρες, όπως είναι τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η διάκριση των πολιτών σε αλλοδαπούς και ημεδαπούς δυσχεραίνει τη συμβίωση των πολιτών, καθώς οι πρώτοι στερούνται ορισμένων δικαιωμάτων, τα οποία απονέμονται μαζί με την ιθαγένεια, ενώ παράλληλα υπόκεινται και σε διαφορετικό δίκαιο για τη ρύθμιση ορισμένων θεμάτων τους.

Ωστόσο, η μετανάστευση δεν είναι η μοναδική αιτία για την κρίση του θεσμού. Στο κατώφλι του 21^{ου} αιώνα, οι διεθνείς εξελίξεις έχουν οδηγήσει στη σύμπραξη των κρατών για τη δημιουργία υπερεθνικών ενώσεων, όπως είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Ε.Ε. ξεκίνησε ως οικονομική ένωση για να καταλήξει να αποτελεί έναν οργανισμό εθνών εντός του οποίου επιτρέπεται η ελεύθερη μετακίνηση αγαθών, υπηρεσιών, εργαζομένων και κεφαλαίου. Αυτές οι εξελίξεις οδήγησαν στην καθιέρωση του θεσμού της *ευρωπαϊκής ιθαγένειας*, ή πιο σωστά της *ιθαγένειας της Ένωσης*. Συγκεκριμένα, η διάταξη του άρθρου 17 Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα (ΣυνθΕΚ) ορίζει ότι : «1. Θεσπίζεται ιθαγένεια της Ένωσης. Πολίτης της Ένωσης είναι κάθε πρόσωπο που έχει την υπηκοότητα ενός κράτους μέλους. Η ιθαγένεια της Ένωσης συμπληρώνει και δεν αντικαθιστά την εθνική ιθαγένεια. 2. Οι πολίτες της Ένωσης έχουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που προβλέπονται από την παρούσα Συνθήκη».

Άμεση απόρροια αυτής της ρύθμισης είναι το γεγονός ότι οι πολίτες των κρατών-μελών της Ε.Ε. διατηρούν το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής στο έδαφος κράτους-μέλους διαφορετικού από αυτό του οποίου έχουν την ιθαγένεια. Η ιδιότητα του πολίτη της Ένωσης παρέχει το δικαίωμα της διπλωματικής και προξενικής προστασίας στο έδαφος τρίτων χωρών από κάθε κράτος-μέλος, εφόσον το κράτος-μέλος την υπηκοότητα του οποίου έχει ο ενδιαφερόμενος δεν αντιπροσωπεύεται.

Παρά λοιπόν την καινοτόμο αυτή ρύθμιση, οι πολίτες των κρατών-μελών της Ε.Ε. στερούνται και αυτοί, όπως οι αλλοδαποί πολίτες, των πολιτικών δικαιωμάτων, καθώς έχουν το δικαίωμα ψήφου μόνο στις δημοτικές και νομαρχιακές εκλογές του κράτους-μέλους κατοικίας, καθώς και στις ευρωεκλογές. Επιπλέον, δεν μπορούν να καταλάβουν θέσεις για άσκηση δημόσιας εξουσίας ή να ασκήσουν ορισμένα επαγγέλματα, όπως η ιατρική. Καθώς επιχειρείται η επίτευξη της σύγκλισης μεταξύ των κρατών-μελών της Ε.Ε., κρίθηκε απαραίτητο να διενεργηθούν ορισμένες αλλαγές προς την εξάλειψη των εθνικών αντιλήψεων που ενυπάρχουν στις εθνικές νομοθεσίες περί ιθαγένειας ή την εναρμόνιση αυτών, ώστε να καθιερωθεί μελλοντικά ο θεσμός της υπεριθαγένειας της Ε.Ε.

Η αλλαγή των εθνικών νομοθετικών πλαισίων περί ιθαγένειας –παρά το ότι θεωρείται κρίσιμη για το μέλλον της Ε.Ε.- θεωρείται ακόμα μη πρόσφορη, κατά πρώτο λόγο επειδή η ιθαγένεια ανήκει στα κυριαρχικά δικαιώματα κάθε κράτους-μέλους ξεχωριστά. Αυτό είναι εμφανές από το άρθρο 17 της ΣυνθΕΚ, το οποίο ουσιαστικά αναγνωρίζει και επίσημα την εξουσία κάθε κράτους-μέλους να ρυθμίζει με δική του πρωτοβουλία τα θέματα περί ιθαγένειας. Κατά συνέπεια, μόνο το κράτος-μέλος ορίζει τους όρους υπό τους οποίους ένα πρόσωπο θα αποκτήσει την ιθαγένεια αυτού και, από ό,τι φαίνεται μέχρι σήμερα, κανένα κράτος-μέλος δεν φαίνεται διατεθειμένο να παραιτηθεί αυτού του σημαντικού δικαιώματος για να αναλάβει στη θέση του μια ένωση κρατών που δεν έχει κλείσει ακόμα έναν αιώνα ζωής. Κατά δεύτερο λόγο, η Ε.Ε. δεν έχει διέλθει των αναλόγων σταδίων ζύμωσης των διαφορετικών λαών της, όπως έγινε με τις Η.Π.Α. Ας μην ξεχνούμε ότι οι τελευταίες διευρύνσεις είναι εντελώς πρόσφατες και το γεγονός ότι οι πρόσφατα ενταγμένες χώρες υπέφεραν κατά το ιστορικό παρελθόν τους από την επιρροή της Ρωσίας, τις οδηγεί αναπόφευκτα σε μια λογική επιφυλακτικότητας μπροστά στην επιρροή των ισχυρών ιδρυτικών κρατών-μελών και σε οποιαδήποτε ιδέα ομοσπονδιοποίησης.

Οι Η.Π.Α. αποτελούν μία πολυπολιτισμική κοινωνία, η οποία παραμένει ενωμένη υπό την ίδια πολιτική κουλτούρα και την ίδια γλώσσα. Αντίθετα, η Ε.Ε., εάν συνεχίσει κατά αυτόν τον τρόπο, θα μεταμορφωθεί σε ένα πολύγλωσσο κράτος αποτελούμενο από διαφορετικά έθνη ή σε μία χαλαρή ομοσπονδία ημιαυτόνομων κρατών, καθώς τα έθνη-κράτη θα συνεχίσουν να ασκούν ισχυρές πιέσεις για την εξυπηρέτηση των δικών τους συμφερόντων.

Το βασικό πρόβλημα, όμως, για την ολοκλήρωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν φαίνεται να είναι η επιμονή των εθνών-κρατών στα κυριαρχικά τους δικαιώματα, αλλά το

γεγονός ότι οι δημοκρατικές διαδικασίες λειτουργούσαν έως τώρα εντός των εθνικών συνόρων. Προς το παρόν, η άσκηση των πολιτικών δικαιωμάτων των υπηκόων των κρατών-μελών περιορίζεται εντός των εθνικών συνόρων, με αποτέλεσμα οι υπήκοοι να μην μπορούν να ασκήσουν επιρροή στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων ή να συμμετάσχουν σε δημόσιο διάλογο σχετικά με αποφάσεις ευρωπαϊκού επιπέδου. Ουσιαστικά δεν υπάρχει άμεση σχέση του πολίτη με την Ένωση, κατά αντιστοιχία με αυτήν του υπηκόου με το κράτος-μέλος και άρα εύλογα θα μπορούσαμε να υποθέσουμε πως δεν υπάρχει ευρωπαϊκή κοινή γνώμη. Κατά συνέπεια, ανακύπτει το ερώτημα του εάν τελικά είναι εφικτός ο θεσμός της ευρωπαϊκής ιθαγένειας, υπό την έννοια της δημιουργίας κοινής συνείδησης προς το ευρωπαϊκό πλέον συμφέρον. Η αντικατάσταση στην ευρωπαϊκή ορολογία του *Ευρωσυντάγματος* με την *Ευρωσυνθήκη* αποτελεί οϊωνό του ευρωσκεπτικιστικού κλίματος που διέπει τους Ευρωπαίους πολίτες.

Όπως είναι λογικό, το θέμα της ευρωπαϊκής ιθαγένειας αποτέλεσε το καινούργιο επίκεντρο για τους θεωρητικούς της ιθαγένειας εν γένει. Αρκετοί από αυτούς επικρίνουν τη νέα αυτή έννοια, αμφισβητώντας την εφικτότητα αυτής, με βασικό παράδειγμα τον Raymond Aron, ο οποίος διατείνεται ότι δεν υπάρχουν Ευρωπαίοι πολίτες. Για τον Aron, η ευρωπαϊκή ιθαγένεια αποτελεί ένα απίθανο ενδεχόμενο, το οποίο τελικά θα παραμείνει όνειρο. Η άποψή του θεμελιώνεται σε τέσσερις άξονες (Meehan, 1993).

Κατά πρώτον, η ευρωπαϊκή και η εθνική νομοθεσία κάθε χώρας διαφέρουν ως προς την ιεράρχηση των δικαιωμάτων, τα οποία απονέμουν στους πολίτες. Κατά δεύτερον, η ευρωπαϊκή υπηκοότητα θα συντελούσε στη μεταφορά νομοθετικών και πολιτικών εξουσιών από το εθνικό επίπεδο στο ευρωπαϊκό. Ο τρίτος άξονας αφορά την απαίτηση των πολιτών από το έθνος-κράτος να σέβεται τα δικαιώματά τους, επειδή το έθνος-κράτος απαιτεί από αυτούς να εκπληρώνουν το καθήκον υπεράσπισης αυτού. Δεν υφίσταται καμία πολυεθνική πολιτεία, η οποία να δύναται να απαιτήσει κάτι ανάλογο. Ο τελευταίος άξονας συνίσταται στην έλλειψη κοινής θέλησης για τη δημιουργία μιας ευρωπαϊκής ομοσπονδίας, η οποία να επεκτείνει τη σφαίρα ευθύνης της εκτός από τη ρύθμιση οικονομικών θεμάτων και στον νομικό και πολιτικό τομέα, ώστε να μην αποτελεί μια απλή οικονομική και τελωνειακή ένωση, αλλά έναν διεθνή πολιτικό οργανισμό (Meehan, 1993).

Ο Aron εκπόνησε τη θεωρία του σε μία περίοδο που η Ευρωπαϊκή Ένωση έκανε ακόμα τα πρώτα της βήματα. Κανείς δεν αμφισβητεί τη σημασία της επικύρωσης της Συνθήκης του Μάαστριχτ, η οποία αποτελεί ένα σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση της

ουσιαστικής ένωσης των κρατών-μελών. Ας μην ξεχνούμε πως χώρες, όπως η Γαλλία, χρειάστηκαν στο παρελθόν να προσφύγουν σε δημοψήφισμα αλλά και γνωμοδότηση του συνταγματικού δικαστηρίου, ώστε να επιτραπεί η ενσωμάτωση των ευρωπαϊκών συνθηκών στην εσωτερική έννομη τάξη. Ωστόσο, μία βασική υπόδειξη του Agon παραμένει επίκαιρη. Οι εθνικές κυβερνήσεις των κρατών-μελών παραμένουν οι βασικοί πρωταγωνιστές στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, ενώ επιμένουν στη διατήρηση των δικών τους παραδόσεων και πρακτικών αναφορικά με την απονομή της υπηκοότητας.

Τελικά, υπάρχει ενδεχόμενο να καθιερωθεί η ευρωπαϊκή ιθαγένεια ως θεσμός εφάμιλλος της εθνικής ή θα παραμείνει μία ιδιότητα, η οποία θα υποδεικνύει τη συμμετοχή σε μια απλή ένωση; Σύμφωνα με την Elizabeth Meehan (1993), υπάρχουν δύο ενδεχόμενα. Το πρώτο είναι η ευρωπαϊκή ιθαγένεια να συνεχίσει να έχει εθνική χροιά, εμπλουτισμένη με μια ευρωπαϊκή διάσταση, ενώ το δεύτερο είναι η ευρωπαϊκή ιθαγένεια να εξελιχθεί όπως η υπηκοότητα της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, της οποίας οι υπήκοοι είχαν τη δυνατότητα να επικαλεστούν περισσότερες της μιας δέσμης εφαρμόσιμων μέτρων όταν διεκδικούσαν τα δικαιώματά τους. Όπως και να έχει, οι βασικοί δρώντες στο ζήτημα της καθιέρωσης της ευρωπαϊκής ιθαγένειας είναι τα κράτη-μέλη, τα οποία θα κληθούν τελικά να αποφασίσουν αν η Ε.Ε. είναι έτοιμη να περάσει στο άλλο επίπεδο, αυτό της πραγματικής ένωσης. Ευελπιστούμε ότι το συγκεκριμένο ζήτημα θα αποτελέσει αντικείμενο των εργασιών της «Επιτροπής Σοφών», την ίδρυση της οποίας πρότειναν πρόσφατα ο Πρόεδρος της Γαλλίας, Ν. Σαρκοζί, και η Καγκελάριος της Γερμανίας, Α. Μέρκελ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Α. ΕΠΙΣΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

1. Σύνταγμα της Ελλάδος 1975/ 1986/ 2001
2. Αστικός Κώδικας
3. Ν.Δ. 3370/ 1955 «Περί κυρώσεως του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας»
4. Ν. 139/ 1975 (ΦΕΚ Α' 176) «Περί της κυρώσεως της Διεθνούς Συμβάσεως για τη Νομική Κατάσταση των Αιθαγενών της 28^{ης} Σεπτεμβρίου 1954»
5. Ν. 2077/ 1992 (ΦΕΚ Α'/136/1992) «Περί κυρώσεως της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Μάαστριχτ 7/2/1992)
6. Ν. 2462/ 1997 «Περί κυρώσεως του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα»
7. Ν. 2647/ 1998 (ΦΕΚ Α' 237) «Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στις Περιφέρειες και την Αυτοδιοίκηση και άλλες διατάξεις»
8. Ν. 2691/ 1999 (ΦΕΚ Α'/235/1999) «Περί κυρώσεως της Συνθήκης του Άμστερνταμ που τροποποιεί την Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τις Συνθήκες των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και ορισμένες σχετικές πράξεις (Άμστερνταμ, 2/10/1997)»
9. Ν. 3284/ 2004 (ΦΕΚ Α' 217/ 10.11.2004) «Περί κυρώσεως του Κώδικα της Ελληνικής Ιθαγένειας»
10. Εγκύκλιος υπ' αριθμ. 6 με Φ. 102744/2709/28.1.2005

Β. ΒΙΒΛΙΑ

1. **Καραγιάννης Τριαντάφυλλος (2005)**, *Ο Νέος Κώδικας Ελληνικής Ιθαγένειας*, **Αθήνα, ΚΑΡΑΝΑΣΤΑΣΗΣ**
2. **Παπασιώπη-Πασιά Ζωή (2004)**, *Δίκαιο Ιθαγένειας*, **Αθήνα, ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ**
3. **Marshall T.H. and Bottomore T. (1992)**, *Citizenship and Social Class*, **London, PLUTO PRESS**, πρώτη έκδοση T.H. Marshall (1950) *Citizenship and Social Class and Other Essays*, **Cambridge, CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS**
4. **Meehan Elizabeth (1993)**, *Citizenship and the European Community*, **London, SAGE**

5. **Oliver Dawn and Heater Derek (1994)**, *The Foundations of Citizenship*, **New York, HARVESTER WHEATSHEAF**
6. **Oommen T.K. (1997)**, *Citizenship and National Identity: From Colonialism to Globalism*, **New Delhi, SAGE PUBLICATIONS**

Γ. ΙΣΤΟΤΟΠΟΙ

1. *La Déclaration des Droits de l'Homme et du Citoyen de 1789*, <http://www.textes.justice.gouv.fr/index.php?rubrique=10086&ssrubrique=10087&article=10116> (επίσημη ιστοσελίδα του γαλλικού Υπουργείου Δικαιοσύνης, τελευταία επίσκεψη 9 Σεπτεμβρίου 2007)
2. **Mill John Stuart (1861)**, *Considerations on Representative Government*, <http://www.mtholyoke.edu/acad/polit/damy/articles/jsmill.htm> (ιστοσελίδα του Mount Holyoke College, Massachusetts, τελευταία επίσκεψη 10 Σεπτεμβρίου 2007)
3. **Montesquieu Charles-Louis (1759)**, *L'Esprit des Lois*, http://www.voltaire-integral.com/Esprit_des_Lois/Table.htm (ιστοσελίδα με τα έργα του Βολταίρου και σύγχρονών του φιλοσόφων)
4. Για τη διαδικασία πολιτογράφησης στη Γαλλία, <http://sos-net.eu.org/etrangers/interne/natidx.htm> (βάση νομικών δεδομένων της οργάνωσης Droit pour Tous, τελευταία επίσκεψη 10 Σεπτεμβρίου 2007)
5. Για τη διαδικασία πολιτογράφησης στο Βέλγιο http://www.justlanded.com/english/belgium/tools/just_landed_guide/visas_permits/citizenship (ιστοσελίδα που παρέχει πληροφορίες για διάφορες χώρες για όσους σκοπεύουν να μετακινηθούν σε αυτές, τελευταία επίσκεψη 10 Σεπτεμβρίου 2007)
6. Για τη διαδικασία πολιτογράφησης στο Λουξεμβούργο, http://www.mj.public.lu/services_citoyens/nationalite/index.html (επίσημη ιστοσελίδα του Υπουργείου Δικαιοσύνης του Λουξεμβούργου, τελευταία επίσκεψη 10 Σεπτεμβρίου 2007)
7. Για τη διαδικασία πολιτογράφησης στο Ηνωμένο Βασίλειο, <http://www.ind.homeoffice.gov.uk/applying/nationality/> (επίσημη ιστοσελίδα του Υπουργείου Εσωτερικών του Ηνωμένου Βασιλείου, τελευταία επίσκεψη 10 Σεπτεμβρίου 2007)

8. Για τη διαδικασία πολιτογράφησης στην Αυστραλία, <http://www.citizenship.gov.au/applying/index.htm> (επίσημη ιστοσελίδα του Υπουργείου Μετανάστευσης και Υπηκοότητας της Αυστραλίας, τελευταία επίσκεψη 10 Σεπτεμβρίου 2007)
9. Για τη διαδικασία πολιτογράφησης στον Καναδά, <http://www.cic.gc.ca/english/citizenship/index.asp> (επίσημη ιστοσελίδα του Υπουργείου Υπηκοότητας και Μετανάστευσης του Καναδά, τελευταία επίσκεψη 10 Σεπτεμβρίου 2007)

Α. ΣΧΕΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. **Νικολετοπούλου Έλλη (1965), *Η Ιθαγένεια – Γενική Θεωρία, Συγκριτικό Δίκαιο, Αθήνα, ANT. N. ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ***
2. **Παρασκευόπουλος Χρήστος και Sassen Saskia (2003), *Χωρίς έλεγχο: η εθνική κυριαρχία, η μετανάστευση και η ιδιότητα του πολίτη την εποχή της παγκοσμιοποίησης, μετάφραση Παπανδρέου Περικλής, Αθήνα, ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ***
3. **Aleinikoff Alexander T. and Klusmeyer Douglas (2000), *From Migrants to Citizens: Membership in a Changing World, Washington D.C., CARNEGIE ENDOWMENT FOR INTERNATIONAL PEACE***
4. **Beiner Ronald (1995), *Theorizing Citizenship, Albany N.Y., STATE UNIVERSITY OF NEW YORK PRESS***
5. **Birtek Faruk and Dragonas Thalia (2005), *Citizenship and the Nation-State in Greece and Turkey, London, ROUTLEDGE***
6. **Cesarani David and Fulbrook Mary (1996), *Citizenship, Nationality and Migration in Europe, London, ROUTLEDGE***
7. **Heater Derek (1999), *What is Citizenship?, Cambridge, POLITY PRESS***
8. **Isin Engin F. and Wood Patricia K. (1999), *Citizenship and Identity, London, SAGE***
9. **Kastoryano Riva (2002), *Negotiating Identities: States and Immigrants in France and Germany, Princeton, PRINCETON UNIVERSITY PRESS***
10. **Kymlicka Will and Norman Wayne (2000), *Citizenship in Diverse Societies, Oxford, OXFORD UNIVERSITY PRESS***
11. **Menjucq Michel (2001), *Droit International et Européen de Sociétés, Paris, MONTCHRESTIEN***

12. **Schierup Carl-Ulrick (2006)**, *Migration, Citizenship and the European Welfare State: a European Dilemma*, Oxford, **OXFORD UNIVERSITY PRESS**
13. **Turner Bryan S. (1993)**, *Citizenship and Social Theory*, London, **SAGE**
14. **Van Steenbergen Bart (1994)**, *The Condition of Citizenship*, London, **SAGE**

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ 1975/1986/2001

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ - Ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα

Άρθρο 4 - (Ισότητα των Ελλήνων)

1. Οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου.
2. Οι Έλληνες και οι Ελληνίδες έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις.
3. Έλληνες πολίτες είναι όσοι έχουν τα προσόντα που ορίζει ο νόμος. Επιτρέπεται να αφαιρεθεί η ελληνική ιθαγένεια μόνο σε περίπτωση που κάποιος απέκτησε εκούσια άλλη ιθαγένεια ή που ανέλαβε σε ξένη χώρα υπηρεσία αντίθετη προς τα εθνικά συμφέροντα, με τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία που προβλέπει ειδικότερα ο νόμος.
4. Μόνο Έλληνες πολίτες είναι δεκτοί σε όλες τις δημόσιες λειτουργίες, εκτός από τις εξαιρέσεις που εισάγονται με ειδικούς νόμους.
5. Οι Έλληνες πολίτες συνεισφέρουν χωρίς διακρίσεις στα δημόσια βάρη, ανάλογα με τις δυνάμεις τους.
6. Κάθε Έλληνας που μπορεί να φέρει όπλα είναι υποχρεωμένος να συντελεί στην άμυνα της Πατρίδας, σύμφωνα με τους ορισμούς των νόμων.
7. Τίτλοι ευγένειας ή διάκρισης ούτε απονέμονται ούτε αναγνωρίζονται σε Έλληνες πολίτες.

** Ερμηνευτική δήλωση: Η διάταξη της παραγράφου 6 δεν αποκλείει να προβλέπεται με νόμο η υποχρεωτική προσφορά άλλων υπηρεσιών, εντός ή εκτός των ενόπλων δυνάμεων (εναλλακτική θητεία), από όσους έχουν τεκμηριωμένη αντίρρηση συνείδησης για την εκτέλεση ένοπλης ή γενικά στρατιωτικής υπηρεσίας

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ - Ειδικές Τελικές και Μεταβατικές Διατάξεις

ΤΜΗΜΑ Α' - Ειδικές διατάξεις

Άρθρο 108 - (Απόδημος ελληνισμός)

1. Το Κράτος μεριμνά για τη ζωή του απόδημου ελληνισμού και τη διατήρηση των δεσμών του με τη μητέρα Πατρίδα. Επίσης μεριμνά για την παιδεία και την κοινωνική και επαγγελματική προαγωγή των Ελλήνων που εργάζονται έξω από την επικράτεια

2. ΑΣΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ

Άρθρο 20

Οι σχέσεις πατέρα και τέκνου που γεννήθηκε χωρίς γάμο των γονέων του ρυθμίζονται κατά σειρά: 1. από το δικαίο της τελευταίας κοινής ιθαγένειάς τους. 2. από το δικαίο της τελευταίας κοινής συνήθους διανομής τους. 3. από το δικαίο της ιθαγένειας του πατέρα.

Άρθρο 23

Υιοθεσία

Οι ουσιαστικές προϋποθέσεις για τη σύσταση και τη λύση της υιοθεσίας ρυθμίζονται από το δικαίο της ιθαγένειας του κάθε μέρους.

Οι σχέσεις μεταξύ του ή των θετών γονέων και του θετού τέκνου ρυθμίζονται κατά σειρά: 1. από το δικαίο της τελευταίας κοινής τους ιθαγένειας κατά τη διάρκεια της υιοθεσίας. 2. από το δικαίο της τελευταίας κοινής συνήθους διαμονής τους κατά τη διάρκεια της υιοθεσίας. 3. από το δικαίο της ιθαγένειας την οποία είχε ο θετός γονέας κατά την τέλεση της υιοθεσίας και, σε περίπτωση υιοθεσίας από συζύγους, από το δικαίο που διέπει τις προσωπικές τους σχέσεις.

Άρθρο 1479

Η μητέρα έχει δικαίωμα να ζητήσει με αγωγή την αναγνώριση της πατρότητας του τέκνου της που γεννήθηκε χωρίς γάμο της με τον πατέρα του. Το ίδιο δικαίωμα έχει και το τέκνο. Όταν η μητέρα αρνείται την προβλεπόμενη από την πρώτη παράγραφο του άρθρου 1475 συναίνεσή της, δικαίωμα δικαστικής αναγνώρισης έχουν επίσης ο πατέρας και, στην περίπτωση της τρίτης παραγράφου του άρθρου 1475, ο παππούς ή η γιαγιά της πατρικής γραμμής. Αν διενεργηθεί τεχνητή γονιμοποίηση με γεννητικό υλικό τρίτου δότη, η δικαστική αναγνώριση της πατρότητας αποκλείεται, έστω και αν η ταυτότητά του είναι ή γίνει εκ των υστέρων γνωστή.

**3. Ν.3284/2004 (ΦΕΚ Α' 217/ 10.11.2004) «Περί κυρώσεως του Κώδικα της Ελληνικής
Ιθαγένειας»**

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ Αρ. Φύλλου 217

10 Νοεμβρίου 2004

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3284

Περί κυρώσεως του Κώδικα της Ελληνικής Ιθαγένειας.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

Άρθρο πρώτο

Κυρώνεται ο Κώδικας της Ελληνικής Ιθαγένειας, όπως καταρτίστηκε από την Επιτροπή του άρθρου 18 παρ. 22 εδάφιο δ' του Ν. 2503/1997 (ΦΕΚ 107/Α'), που συγκροτήθηκε με την υπ' αριθμ. 1529/14.1.2003 απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του οποίου το κείμενο έχει ως ακολούθως:

ΚΩΔΙΚΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΚΤΗΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ

Ι. Με τη γέννηση.

Άρθρο 1

1. Το τέκνο Έλληνα ή Ελληνίδας αποκτά από τη γέννησή του την Ελληνική Ιθαγένεια.
2. Την Ελληνική Ιθαγένεια αποκτά από τη γέννησή του και όποιος γεννιέται σε ελληνικό έδαφος, εφόσον δεν αποκτά με τη γέννησή του αλλοδαπή ιθαγένεια ή είναι άγνωστης ιθαγένειας.

II. Με αναγνώριση.

Άρθρο 2

Αλλοδαπός που γεννήθηκε χωρίς γάμο των γονέων του και αναγνωρίστηκε νόμιμα ως τέκνο Έλληνα, έτσι ώστε να εξομοιώνεται πλήρως με γνήσιο τέκνο του πατέρα του, γίνεται Έλληνας από την αναγνώριση, αν κατά το χρόνο αυτόν είναι ανήλικος.

III. Με υιοθεσία.

Άρθρο 3

Αλλοδαπός, που υιοθετήθηκε πριν την ενηλικίωσή του ως τέκνο Έλληνα ή Ελληνίδας, γίνεται Έλληνας από το χρόνο της υιοθεσίας.

IV. Με κατάταξη στις ένοπλες δυνάμεις.

Άρθρο 4

1. Ομογενείς αλλοδαποί εισαγόμενοι στις στρατιωτικές σχολές αξιωματικών ή υπαξιωματικών των ενόπλων δυνάμεων ή κατατασσόμενοι στις ένοπλες δυνάμεις ως εθελοντές, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, αποκτούν αυτοδίκαια την Ελληνική Ιθαγένεια από την εισαγωγή τους στις σχολές ή από την κατάταξή τους.
2. Ομογενείς αλλοδαποί κατατασσόμενοι ως εθελοντές σε καιρό επιστράτευσης ή πολέμου σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία μπορούν να αποκτήσουν την Ελληνική Ιθαγένεια με αίτησή τους στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας χωρίς άλλη διατύπωση.
3. Όσοι από τους αναφερόμενους στην προηγούμενη παράγραφο αποκτούν βαθμό αξιωματικού, μονίμου ή εφέδρου, αποκτούν αυτοδίκαια την Ελληνική Ιθαγένεια.
4. Ο στρατιωτικός όρκος που δίδεται από τους ομογενείς των παραγράφων 1, 2 και 3 αναπληρώνει τον όρκο του Έλληνα πολίτη.
5. Τα τέκνα των ομογενών που αποκτούν την Ελληνική Ιθαγένεια σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους γίνονται Έλληνες από το ίδιο χρονικό σημείο, ύστερα από αίτηση του γονέα τους προς τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, αν κατά το χρόνο υποβολής της εν λόγω αίτησης είναι ανήλικα και άγαμα.

V. Με πολιτογράφηση.

Άρθρο 5

Προϋποθέσεις πολιτογράφησης.

1. Για τον αλλοδαπό, που επιθυμεί να αποκτήσει την Ελληνική Ιθαγένεια με πολιτογράφηση, απαιτείται να:

α. Είναι ενήλικος κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης πολιτογράφησης.

β. Μην έχει καταδικασθεί τελεσίδικα, κατά την τελευταία δεκαετία πριν από την υποβολή της αίτησης πολιτογράφησης, σε ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον ενός έτους ή, ανεξαρτήτως ποινής και χρόνου έκδοσης της καταδικαστικής απόφασης, για εγκλήματα προσβολών του πολιτεύματος, προδοσίας της χώρας, ανθρωποκτονίας από πρόθεση και επικίνδυνης σωματικής βλάβης, εγκλήματα σχετικά με την εμπορία και διακίνηση ναρκωτικών, τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, διεθνή οικονομικά εγκλήματα, εγκλήματα με χρήση μέσων υψηλής τεχνολογίας, εγκλήματα περί το νόμισμα, αντίστασης κατά της αρχής, αρπαγής ανηλίκων, κατά της γενετήσιας ελευθερίας και οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής, κλοπής, απάτης, υπεξαίρεσης, εκβίασης, τοκογλυφίας, του νόμου περί μεσαζόντων, πλαστογραφίας, ψευδούς βεβαίωσης, συκοφαντικής δυσφήμισης, λαθρεμπορίας, εγκλήματα που αφορούν τα όπλα, αρχαιότητες, την προώθηση λαθρομεταναστών στο εσωτερικό της χώρας ή τη διευκόλυνση μεταφοράς ή προώθησής τους ή της εξασφάλισης καταλύματος σε αυτούς για απόκρυψη ή για παραβάσεις της νομοθεσίας για την εγκατάσταση και κίνηση αλλοδαπών στην Ελλάδα.

γ. Μην εκκρεμεί σε βάρος του απόφαση απέλασης.

2. Για τον αλλοδαπό που είναι αλλογενής απαιτείται επιπλέον να:

α. Διαμένει νόμιμα στην Ελλάδα δέκα συνολικά έτη την τελευταία δωδεκαετία πριν από την υποβολή της αίτησης πολιτογράφησης. Για τον ανιθαγενή αλλοδαπό ή για τον αλλοδαπό που έχει αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας αρκεί διαμονή στην Ελλάδα πέντε ετών μέσα στην τελευταία δωδεκαετία πριν από την υποβολή της αίτησης. Στον ανωτέρω κατά περίπτωση απαιτούμενο χρόνο δεν προσμετράται ο χρόνος που διάνυσε ο αλλοδαπός στην Ελλάδα ως διπλωματικός ή διοικητικός υπάλληλος ξένης χώρας. Η χρονική προϋπόθεση της δεκαετούς διαμονής δεν απαιτείται γι' αυτόν που είναι σύζυγος Έλληνα ή Ελληνίδας, διαμένει τουλάχιστον επί μία τριετία στην Ελλάδα και έχει αποκτήσει τέκνο, καθώς και για εκείνον που έχει γεννηθεί και κατοικεί συνεχώς στην Ελλάδα. Για τους συζύγους Ελλήνων διπλωματικών υπαλλήλων που έχουν συμπληρώσει, οποτεδήποτε, ένα έτος διαμονής στην Ελλάδα και υπηρετούν στο εξωτερικό, προσμετράται για τη συμπλήρωση του παραπάνω χρόνου και ο χρόνος παραμονής τους στο εξωτερικό λόγω της υπηρεσίας των Ελλήνων συζύγων τους.

β. Έχει επαρκή γνώση της ελληνικής γλώσσας, της ελληνικής ιστορίας και γενικά του ελληνικού πολιτισμού.

3. Αθλητές Ολυμπιακών αθλημάτων που έχουν συμπληρώσει πενταετή νόμιμη παραμονή στην Ελλάδα κατά την τελευταία δωδεκαετία, μπορούν να αποκτήσουν την Ελληνική Ιθαγένεια, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 5 έως 9 του παρόντος Κώδικα, εφόσον έχουν δικαίωμα να αγωνιστούν στην αντίστοιχη ελληνική εθνική ομάδα, σύμφωνα με τους διεθνείς κανονισμούς του οικείου αθλήματος, μετά από εισήγηση της οικείας εθνικής ομοσπονδίας και σύμφωνη γνώμη της Ελληνικής Ολυμπιακής Επιτροπής.

Άρθρο 6

Δικαιολογητικά.

Ο αλλοδαπός που επιθυμεί να πολιτογραφηθεί ως Έλληνας, υποβάλλει στο Δήμο ή την Κοινότητα του τόπου διαμονής του αίτηση πολιτογράφησης, που απευθύνεται προς τον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και συνοδεύεται από:

α. Δήλωση πολιτογράφησης. Η δήλωση αυτή γίνεται ενώπιον του Δημάρχου ή Προέδρου της Κοινότητας με την παρουσία δύο Ελλήνων πολιτών ως μαρτύρων.

β. Παράβολο, όπως τούτο καθορίζεται από την ισχύουσα, κάθε φορά, νομοθεσία. Οι ομογενείς δεν υποχρεούνται στην καταβολή παραβόλου.

γ. Αντίγραφο διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου.

δ. Άδεια διαμονής ή άλλο αποδεικτικό έγγραφο νόμιμης διαμονής στη χώρα.

ε. Πιστοποιητικό γέννησης ή, σε περίπτωση ανυπαρξίας τούτου, πιστοποιητικό βάπτισης. Αν ο αλλοδαπός είναι πρόσφυγας και αδυνατεί να προσκομίσει πιστοποιητικό γέννησης, αρκεί η προσκόμιση της απόφασης χορήγησης σε αυτόν πολιτικού ασύλου και

στ. Εκκαθαριστικό σημείωμα ή αντίγραφο δήλωσης φορολογίας εισοδήματος του τελευταίου οικονομικού έτους.

Άρθρο 7

Διαδικασία πολιτογράφησης.

1. Ο Δήμος ή η Κοινότητα εξετάζει την πληρότητα των δικαιολογητικών και διαβιβάζει την αίτηση μαζί με τα δικαιολογητικά στην αρμόδια για θέματα ιθαγένειας υπηρεσία της Περιφέρειας, η οποία εξετάζει, εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις των παραγράφων 1 περ. α' και 2 περ. α' του άρθρου 5 για την περαιτέρω εξέταση της αίτησης από τον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Αν δεν συντρέχουν οι πιο πάνω προϋποθέσεις, ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας απορρίπτει την αίτηση.

2. Αν πληρούνται οι προϋποθέσεις αυτές, η αρμόδια υπηρεσία της Περιφέρειας ζητεί την προσκόμιση από τον αιτούντα πιστοποιητικού ποινικού μητρώου για δικαστική χρήση, πιστοποιητικού μη απέλασης και επιπλέον όσα στοιχεία κρίνει η ίδια ή ο ενδιαφερόμενος χρήσιμα για τη διαμόρφωση άποψης για τη γνώση της ελληνικής γλώσσας, ιστορίας και του ελληνικού πολιτισμού, καθώς και για το ήθος και την προσωπικότητά του. Στη συνέχεια ο φάκελος της υπόθεσης διαβιβάζεται στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μαζί με τα σχετικά δικαιολογητικά και τη γνώμη της αρμόδιας αστυνομικής αρχής του τόπου διαμονής του αλλοδαπού για θέματα που αφορούν στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας.

3. Μετά από την εξέταση του φακέλου η αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης καλεί τον αλλοδαπό σε συνέντευξη, σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο, ενώπιον της Επιτροπής Πολιτογράφησης του άρθρου 12, προκειμένου η Επιτροπή να διατυπώσει γνώμη προς τον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης σχετικά με την επαρκή γνώση της ελληνικής γλώσσας, ιστορίας και του ελληνικού πολιτισμού, καθώς και για το ήθος και την προσωπικότητά του. Η κλήση του αλλοδαπού σε συνέντευξη γίνεται με απόδειξη. Μη εμφάνιση του αλλοδαπού δικαιολογείται μόνο για λόγους ανωτέρας βίας. Σε περίπτωση αδικαιολόγητης μη εμφάνισης η αίτηση πολιτογράφησης απορρίπτεται από τον Υπουργό.

Άρθρο 8

Απόφαση πολιτογράφησης.

1. Η πολιτογράφηση γίνεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

2. Η απόφαση που απορρίπτει αίτημα πολιτογράφησης δεν αιτιολογείται. Υποβολή νέας αίτησης για πολιτογράφηση επιτρέπεται μετά την παρέλευση έτους από την απόρριψη της προηγούμενης.

Άρθρο 9

Ορκωμοσία.

1. Η Ελληνική Ιθαγένεια αποκτάται με την ορκωμοσία του αλλοδαπού, που πρέπει να γίνει μέσα σε ένα έτος από τη δημοσίευση της απόφασης πολιτογράφησης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η απόφαση πολιτογράφησης ανακαλείται, αν ο όρκος δεν δοθεί μέσα στην ετήσια προθεσμία.

2. Ο όρκος που δίδεται έχει ως εξής: «Ορκίζομαι να φυλάττω πίστη στην Πατρίδα, υπακοή στο Σύνταγμα και τους νόμους του κράτους και να εκπληρώνω ευσυνείδητα τα καθήκοντά μου ως Έλληνας πολίτης».

3. Ο όρκος δίδεται ενώπιον του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης μπορεί να ορίζεται ότι ο όρκος δίδεται ενώπιον άλλου οργάνου. Για την ορκωμοσία συντάσσεται σχετικό πρωτόκολλο.

Άρθρο 10

Πολιτογράφηση ομογενών που διαμένουν στο εξωτερικό.

1. Η αίτηση πολιτογράφησης ομογενών που διαμένουν στο εξωτερικό υποβάλλεται στον Έλληνα Πρόξενο του τόπου κατοικίας τους, ο οποίος τη διαβιβάζει στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης με έκθεσή του, στην οποία περιλαμβάνονται απαραίτητως στοιχεία που τεκμηριώνουν την ιδιότητα του αιτούντος ως ομογενούς. Μαζί με την αίτηση υποβάλλονται και τα εξής:

α. Δήλωση πολιτογράφησης, η οποία γίνεται ενώπιον του Προξένου, παρουσία δύο Ελλήνων πολιτών ως μαρτύρων.

β. Αντίγραφο διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου.

γ. Πιστοποιητικό γέννησης ή, σε περίπτωση ανυπαρξίας τούτου, πιστοποιητικό βάπτισης και

δ. Πιστοποιητικό ποινικού μητρώου των αλλοδαπών αρχών.

2. Η αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ύστερα από εξέταση των στοιχείων του φακέλου του ομογενούς και τη γνώμη του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης για θέματα που αφορούν τη δημόσια τάξη και ασφάλεια, εισηγείται στον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης την αποδοχή ή μη του αιτήματος για πολιτογράφηση.

3. Οι διατάξεις των άρθρων 8 και 9 εφαρμόζονται και για την πολιτογράφηση του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 11

Κτήση Ελληνικής Ιθαγένειας από τέκνα πολιτογραφημένου.

Τα τέκνα του αλλοδαπού ή της αλλοδαπής που πολιτογραφείται γίνονται Έλληνες, χωρίς άλλη διατύπωση, αν κατά την πολιτογράφηση είναι ανήλικα και άγαμα.

Άρθρο 12

Επιτροπή Πολιτογράφησης.

1. Στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης συνιστάται πενταμελής Επιτροπή Πολιτογράφησης, η οποία αποτελείται από:

α) Τον προϊστάμενο της Γενικής Διεύθυνσης Διοικητικής Υποστήριξης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ως Πρόεδρο,

β) ένα μέλος Δ.Ε.Π., στο γνωστικό αντικείμενο της Κοινωνιολογίας, Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος, που προτείνεται από τον Πρόεδρο του οικείου Τμήματος με τον αναπληρωτή του,

γ) ένα μέλος Δ.Ε.Π., στο γνωστικό αντικείμενο της Ψυχολογίας, Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος, που προτείνεται από τον Πρόεδρο του οικείου Τμήματος με τον αναπληρωτή του,

δ) τον προϊστάμενο της Διεύθυνσης Αστικής και Δημοτικής Κατάστασης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και

ε) τον προϊστάμενο του οικείου Τμήματος Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

2. Η Επιτροπή συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Με την ίδια απόφαση ορίζονται οι αναπληρωτές του Προέδρου και των μελών της Επιτροπής. Χρήν γραμματέα της Επιτροπής Πολιτογράφησης ασκεί υπάλληλος του κλάδου ΠΕ Διοικητικού που υπηρετεί στη Διεύθυνση Αστικής και Δημοτικής Κατάστασης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που ορίζεται μαζί με τον αναπληρωτή του με την ίδια ανωτέρω απόφαση. Στην Επιτροπή Πολιτογράφησης συμμετέχει ως εισηγητής, χωρίς δικαίωμα ψήφου, ο υπάλληλος που χειρίζεται την υπόθεση.

3. Η θητεία των μελών της Επιτροπής Πολιτογράφησης είναι διετής.

4. Με απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης καθορίζεται η αμοιβή των μελών της Επιτροπής, του γραμματέα και του εισηγητή.

Άρθρο 13

Τιμητική πολιτογράφηση.

Με Προεδρικό Διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από αιτιολογημένη πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μπορεί να πολιτογραφηθεί Έλληνας, χωρίς να συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παραγράφου 2 του άρθρου 5 και των άρθρων 6, 7 και 8, αλλοδαπός που προσέφερε στην Ελλάδα εξαιρετικές υπηρεσίες ή του οποίου η πολιτογράφηση μπορεί να εξυπηρετήσει εξαιρετικό συμφέρον της χώρας.

VI. Ειδικές περιπτώσεις κτήσης ιθαγένειας.

Άρθρο 14

1. Τέκνο που γεννήθηκε πριν από την 8.5.1984 από μητέρα Ελληνίδα κατά το χρόνο του τοκετού ή της τέλεσης του γάμου από τον οποίο γεννήθηκε το τέκνο, γίνεται Έλληνας, αν δηλώσει τη σχετική βούλησή του στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας ή στην Ελληνική Προξενική Αρχή του τόπου της κατοικίας του ή της διαμονής του.
2. Τέκνο που γεννήθηκε από Έλληνα πατέρα και αλλοδαπή μητέρα πριν από την ισχύ του Ν. 1250/1982 (16.7.1982), εφόσον θεωρείται γνήσιο σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 7 παράγραφος 3 του ανωτέρω νόμου, γίνεται Έλληνας, αν δηλώσει τη σχετική βούλησή του στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας ή στην Ελληνική Προξενική Αρχή του τόπου της κατοικίας του ή της διαμονής του.
3. Η κτήση της Ελληνικής Ιθαγένειας στις περιπτώσεις των προηγούμενων παραγράφων διαπιστώνεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας.
4. Τα τέκνα αυτών που αποκτούν την Ελληνική Ιθαγένεια, σύμφωνα με το παρόν άρθρο, γίνονται Έλληνες χωρίς άλλη διατύπωση, αν κατά την ημερομηνία της δήλωσης είναι ανήλικα και άγαμα.

Άρθρο 15

1. Ομογενείς που κατοικούν σε χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης μπορούν να αποκτήσουν την Ελληνική Ιθαγένεια μετά από σχετική αίτηση προς την Ελληνική Προξενική Αρχή του τόπου κατοικίας τους εφόσον: α) Είναι ενήλικοι και β) Δεν μπορεί να διαπιστωθεί η Ελληνική τους Ιθαγένεια βάσει των Συνθηκών Άγκυρας και Λωζάννης.
2. Την Ελληνική Ιθαγένεια αποκτά ο ομογενής, εφόσον δεν συντρέχουν οι αρνητικές προϋποθέσεις της περ. β' της παραγράφου 1 του άρθρου 5 του παρόντος νόμου, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Για την ιδιότητά του ως ομογενούς γνωμοδοτεί τριμελής επιτροπή, η οποία αποτελείται από τον Έλληνα Πρόξενο, ως πρόεδρο, και δύο μέλη. Με απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εξωτερικών ορίζονται τα μέλη κάθε επιτροπής και η αμοιβή τους. Οι οριζόμενοι ως μέλη της επιτροπής πρέπει να είναι Έλληνες πολίτες.
Για τη διακρίβωση της ιδιότητας του ομογενούς η ανωτέρω επιτροπή καλεί τον ενδιαφερόμενο σε συνέντευξη και συνεκτιμά οποιαδήποτε στοιχεία προσκομίσει ο τελευταίος, από τα οποία μπορεί να συναχθεί η ιδιότητά του αυτή.
3. Η αίτηση με τα υποβληθέντα στοιχεία και τη γνωμο- δότηση της Επιτροπής της προηγούμενης παραγράφου για την ιδιότητα του αιτούντος ως ομογενούς διαβιβάζονται από την αρμόδια Προξενική Αρχή στην οικεία Περιφέρεια, προκειμένου να εκδοθεί η απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας. Πριν από την έκδοση της απόφασης του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας για τη χορήγηση της Ελληνικής Ιθαγένειας, γνωμοδοτούν ειδικές

επιτροπές που συγκροτούνται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών και Δημόσιας Τάξης, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Με την ίδια κοινή υπουργική απόφαση καθορίζεται ο αριθμός των επιτροπών, η αμοιβή των μελών τους και του γραμματέα τους, η τοπική αρμοδιότητα και ο τρόπος λειτουργίας τους. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μετά από πρόταση των συναρμοδίων Υπουργείων, ορίζονται τα μέλη των ειδικών επιτροπών. Ένα από τα μέλη για κάθε ειδική επιτροπή ορίζεται υποχρεωτικά από την αντιπροσωπευτικότερη οργάνωση των ομογενών της Περιφέρειας. Σε περίπτωση αδυναμίας προσδιορισμού της αντιπροσωπευτικότερης οργάνωσης ορίζεται ως μέλος της Επιτροπής εκπρόσωπος που προτείνεται από το Προεδρείο του Συμβουλίου Απόδημου Ελληνισμού.

Έργο των ανωτέρω ειδικών επιτροπών είναι, με βάση τα διαβιβασθέντα στοιχεία από την οικεία Προξενική Αρχή, η πρόσθετη γνωμοδότηση για την ιδιότητα ως ομογενών αυτών που ζητούν την Ελληνική Ιθαγένεια. Για τη διαμόρφωση της γνώμης τους οι εν λόγω επιτροπές συνεκτιμούν και τη συνέντευξη που δόθηκε στην τριμελή επιτροπή της προηγούμενης παραγράφου.

4. Η Ελληνική Ιθαγένεια αποκτάται με τη δόση του όρκου από τον ομογενή. Ο όρκος δίδεται εντός έτους από τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της απόφασης του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, ενώπιον του Έλληνα Προξένου ή του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας. Ο τύπος του όρκου έχει ως εξής: «Ορκίζομαι να φυλάττω πίστη στην Πατρίδα, υπακοή στο Σύνταγμα και στους νόμους και να εκπληρώνω ευσυνείδητα τα καθήκοντά μου ως Έλληνας πολίτης». Για την ορκωμοσία συντάσσεται σχετικό πρωτόκολλο.

Μετά τη δόση του όρκου από τον ομογενή, τα ανήλικα και άγαμα τέκνα του γίνονται Έλληνες από το ίδιο χρονικό σημείο και μαζί με το γονέα τους εγγράφονται στα μητρώα αρρένων και τα δημοτολόγια δήμου ή κοινότητας που επιθυμεί ο γονέας, με βάση τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στην ανωτέρω απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας. Όσα από τα στοιχεία αυτά δεν καλύπτονται από την παραπάνω απόφαση συμπληρώνονται με την προσκόμιση οποιουδήποτε πρόσφορου αποδεικτικού στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΑΠΩΛΕΙΑ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ

Ι. Λόγω κτήσης αλλοδαπής ιθαγένειας.

Άρθρο 16

1. Αποβάλλει την Ελληνική Ιθαγένεια, μετά από άδεια του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, όποιος: α) Απέκτησε με τη βούλησή του αλλοδαπή ιθαγένεια, ή β) Ανέλαβε δημόσια υπηρεσία σε αλλοδαπό κράτος, εφόσον η ανάληψη της υπηρεσίας

αυτής συνεπάγεται κτήση της ιθαγένειας του εν λόγω κράτους. Η άδεια δύναται για εξαιρετικούς λόγους να παρέχεται και μετά την κτήση της αλλοδαπής ιθαγένειας, οπότε η αποβολή της Ελληνικής Ιθαγένειας επέρχεται από την παροχή της άδειας.

2. Αποβάλλει επίσης την Ελληνική Ιθαγένεια όποιος έχει αποκτήσει και αλλοδαπή ιθαγένεια, εφόσον γίνει δεκτή από τον πιο πάνω Υπουργό αίτησή του περί αποβολής της Ελληνικής Ιθαγένειας. Στην περίπτωση αυτή η αποβολή της Ελληνικής Ιθαγένειας επέρχεται από την αποδοχή της αίτησης.

3. Η κατά την παρ. 1 άδεια παρέχεται και η κατά την παρ.2 αποδοχή της αιτήσεως γίνεται μετά από γνώμη του Συμβουλίου Ιθαγένειας. Δεν δύναται να παρασχεθεί η άδεια ή να γίνει δεκτή αίτηση, εάν ο αιτών υπέχει ή καθυστερεί στρατιωτική υποχρέωση ή διώκεται για κακούργημα ή πλημμέλημα.

II. Λόγω εκπτώσεως.

Άρθρο 17

1. Μπορεί να κηρυχθεί έκπτωτος της ελληνικής ιθαγένειας:

α. Όποιος ανέλαβε δημόσια υπηρεσία σε αλλοδαπό κράτος και, μετά από πρόσκληση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης προς αυτόν να απόσχει εντός οριζόμενης προθεσμίας από την υπηρεσία αυτή, ως αντίθετη προς τα συμφέροντα της χώρας, εμμένει σε αυτή, και

β. Όποιος κατά τη διαμονή του στην αλλοδαπή ενήργησε προς όφελος αλλοδαπού κράτους πράξεις ασυμβίβαστες προς την ιδιότητα του Έλληνα και αντίθετες προς τα συμφέροντα της Ελλάδας.

2. Η κατά την προηγούμενη παράγραφο έκπτωση απαγγέλλεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μετά από αιτιολογημένη σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου Ιθαγένειας, η δε απώλεια της ιθαγένειας επέρχεται από τη δημοσίευση της απόφασης αυτής στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

3. Η κατά το άρθρο αυτό κήρυξη κάποιου ως εκπτώτου της Ελληνικής Ιθαγένειας ενεργεί ατομικά και δεν επηρεάζει την ιθαγένειά του, της συζύγου και των ανήλικων ή ενήλικων τέκνων του.

III. Λόγω δήλωσης αποποίησης.

Άρθρο 18

Επιτρέπεται η αποποίηση της ελληνικής ιθαγένειας, εφόσον ο ενδιαφερόμενος είναι ενήλικος, δηλώνει ότι έχει παύσει να υφίσταται πλέον γνήσιος δεσμός του με τη Χώρα και διαμένει στην αλλοδαπή. Για την αποποίηση υποβάλλονται δήλωση ενώπιον του Έλληνα προξένου

του τόπου διαμονής του ενδιαφερομένου και αίτηση προς τον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Η αποδοχή της αίτησης γίνεται ύστερα από σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου Ιθαγένειας, με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Ο χρόνος απώλειας της ιθαγένειας ανατρέχει στο χρόνο αποδοχής της αίτησης.

IV. Απώλεια της Ελληνικής Ιθαγένειας τέκνων πολιτογραφηθέντων Ελλήνων.

Άρθρο 19

1. Τα τέκνα πολιτογραφηθέντων Ελλήνων, τα οποία έγιναν Έλληνες σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 11, μπορούν να αποβάλουν την ελληνική ιθαγένεια, αν:

α) Είναι αλλογενή.

β) Διατηρούν την ιθαγένεια που είχαν κατά την πολιτογράφηση του γονέα τους και

γ) Δηλώσουν τη θέλησή τους για αποβολή της Ελληνικής Ιθαγένειας στο Δήμαρχο ή στον Πρόεδρο της Κοινότητας ή στην Ελληνική Προξενική Αρχή του τόπου κατοικίας τους ή της διαμονής τους, μέσα σε ένα έτος από την ενηλικίωσή τους. Αντίγραφο της δήλωσης υποβάλλεται αμέσως από τις παραπάνω αρχές στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

2. Για την αποβολή της Ελληνικής Ιθαγένειας εκδίδεται απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

V. Λόγω υιοθεσίας από αλλοδαπό.

Άρθρο 20

Έλληνας που υιοθετήθηκε πριν από την ενηλικίωσή του ως τέκνο αλλοδαπού, δύναται μετά από αίτηση του υιοθετησαντος, εάν αποκτά την ιθαγένεια αυτού, να αποβάλει την Ελληνική ιθαγένεια με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ο οποίος εκτιμά τις ειδικές συνθήκες, μετά από γνώμη του Συμβουλίου Ιθαγένειας. Η αίτηση δεν μπορεί να γίνει δεκτή, εάν ο υιοθετηθείς υπέχει ή καθυστερεί στρατιωτική υποχρέωση ή διώκεται για κακούργημα ή πλημμέλημα.

VI. Απώλεια με δήλωση λόγω γάμου με Έλληνα.

Άρθρο 21

Αλλοδαπή που απέκτησε την Ελληνική ιθαγένεια λόγω του γάμου της με Έλληνα και διατηρεί αλλοδαπή ιθαγένεια, αποβάλλει την Ελληνική ιθαγένεια, αν δηλώσει τη σχετική βούλησή της στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας ή στην Ελληνική Προξενική Αρχή του τόπου της κατοικίας της ή της διαμονής της. Για την αποβολή της Ελληνικής ιθαγένειας εκδίδεται διαπιστωτική απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

ΑΝΑΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ

Άρθρο 22

Ελληνίδα που απέβαλε την Ελληνική ιθαγένεια λόγω του γάμου της με αλλοδαπό την ανακτά, αν δηλώσει τη σχετική βούλησή της στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας ή στην Ελληνική Προξενική Αρχή του τόπου της κατοικίας της ή της διαμονής της.

Άρθρο 23

Τέκνο που γεννήθηκε από Ελληνίδα μητέρα και απώλεσε την Ελληνική ιθαγένεια, λόγω νομιμοποίησης ή αναγνώρισης από αλλοδαπό πατέρα, την ανακτά, αν δηλώσει τη σχετική βούλησή του στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας ή στην Ελληνική Προξενική Αρχή του τόπου κατοικίας του ή διαμονής του. Τα τέκνα αυτών που αποκτούν την Ελληνική ιθαγένεια, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου αυτού, γίνονται Έλληνες, αν κατά την ημερομηνία της δήλωσης είναι ανήλικα και άγαμα

Άρθρο 24

Η ανάκτηση της Ελληνικής ιθαγένειας στις περιπτώσεις των προηγούμενων άρθρων διαπιστώνεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ ΕΠΙ ΘΕΜΑΤΩΝ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ

Άρθρο 25

Αρμόδια όργανα.

1. Όλα τα θέματα της ιθαγένειας υπάγονται στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.
2. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας διαπιστώνεται η κτήση ή μη της Ελληνικής ιθαγένειας προσώπων που ζητούν να καθορισθεί η ιθαγένειά τους, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος Κώδικα, καθώς και με τις προΐσχύουσες αυτού σχετικές διατάξεις και τις διεθνείς συμβάσεις και συνθήκες.

Άρθρο 26

Δικαιοδοσία επί αμφισβητήσεων ιθαγένειας.

Ο Υπουργός Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης είναι αποκλειστικά αρμόδιος να αποφαινεται για κάθε αμφισβήτηση ιθαγένειας, μετά από αιτιολογημένη σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου Ιθαγένειας. Η απόφαση δημοσιεύεται σε περίληψη στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο.

Άρθρο 27

Πιστοποιητικά Ελληνικής Ιθαγένειας.

1. Ο Δήμαρχος και ο Πρόεδρος Κοινότητας εκδίδουν πιστοποιητικά της Ελληνικής ιθαγένειας των δημοτών βάσει του δημοτολογίου, στα οποία αναφέρεται και η νομική βάση κτήσης της ιθαγένειας.
2. Τα ανωτέρω πιστοποιητικά αποδεικνύουν την Ελληνική Ιθαγένεια μέχρι να αποδειχθεί το αντίθετο.

Άρθρο 28

Συμβούλιο Ιθαγένειας.

1. Το Συμβούλιο Ιθαγένειας γνωμοδοτεί για θέματα ιθαγένειας κατά τις κείμενες διατάξεις.
2. Το Συμβούλιο Ιθαγένειας αποτελείται από:

α) Τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ως Πρόεδρο.

β) Έναν Νομικό Σύμβουλο του Κράτους.

γ) Έναν καθηγητή ή αναπληρωτή καθηγητή του Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου, καθώς και έναν καθηγητή ή αναπληρωτή καθηγητή του Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου, ημεδαπού πανεπιστημίου.

δ) Τον αρμόδιο Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, και

ε) Τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Αστικής και Δημοτικής Κατάστασης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

Τα μέλη του Συμβουλίου που απουσιάζουν ή κωλύονται αναπληρώνονται από τους οριζόμενους ή τους νόμιμους αναπληρωτές τους.

3. Στο Συμβούλιο μετέχει χωρίς ψήφο και ο Προϊστάμενος του αρμόδιου Τμήματος της Διεύθυνσης Αστικής και Δημοτικής Κατάστασης, που εισηγείται τα προς συζήτηση θέματα, τον οποίο αναπληρώνει ο νόμιμος αναπληρωτής του.

4. Για τη λειτουργία του Συμβουλίου Ιθαγένειας εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 13-15 του Ν. 2690/1999 «Κύρωση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 45 Α΄).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 29

Όπου στη νομοθεσία γίνεται χρήση του όρου «αλλοδαπός», ως αλλοδαπός θεωρείται, εφόσον δεν προκύπτει το αντίθετο και ο ανιθαγενής.

Άρθρο 30

Ο γάμος δεν έχει ως συνέπεια κτήση ή απώλεια της Ελληνικής Ιθαγένειας.

Άρθρο 31

Οι προθεσμίες του άρθρου 4 του Ν. 2690/1999 δεν ισχύουν για υποθέσεις που αφορούν κτήση, αναγνώριση, απώλεια και ανάκτηση της Ελληνικής Ιθαγένειας.

Άρθρο 32

Με Προεδρικά Διατάγματα καθορίζονται:

1. α) Τα σχετικά με την απόδειξη των λόγων έκπτωσης της Ελληνικής Ιθαγένειας κατά τις διατάξεις του άρθρου 17 και η αντίστοιχη διαδικασία.

β) Κάθε αναγκαία για την εκτέλεση αυτού του Κώδικα λεπτομέρεια.

2. Προϋφιστάμενα διατάγματα εξακολουθούν να ισχύουν μέχρι την έκδοση των διαταγμάτων της προηγούμενης παραγράφου, εφόσον το περιεχόμενό τους δεν αντιβαίνει στις διατάξεις του παρόντος.

Άρθρο 33

Εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του Κώδικα αυτού αιτήσεις πολιτογράφησης που συνοδεύονται από τα προβλεπόμενα δικαιολογητικά εξετάζονται σύμφωνα με τις προϊσχύουσες διατάξεις.

Άρθρο 34

Καταργούμενες διατάξεις.

Καταργείται το Ν.Δ. 3370/1955 «Περί κυρώσεως του Κώδικος Ελληνικής Ιθαγένειας» (ΦΕΚ 258/Α'), όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε μεταγενέστερα, καθώς και κάθε άλλη διάταξη της ισχύουσας νομοθεσίας, η οποία είτε είναι αντίθετη με τις διατάξεις του Κώδικα αυτού είτε αφορά σε θέμα που ρυθμίζεται από αυτόν

Άρθρο 35

Διατηρούμενες διατάξεις.

Διατηρούνται σε ισχύ: α) Το άρθρο 40 του Ν. 1832/1989 «Τροποποίηση και συμπλήρωση της νομοθεσίας για την τοπική αυτοδιοίκηση, την αποκέντρωση και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 54/Α'), β) Η παρ. 11 του άρθρου 1 του Ν. 2790/2000 «Αποκατάσταση των παλιννοστούντων ομογενών από την τέως Σοβιετική Ένωση και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 24 Α'), γ) Τα άρθρα 59 παρ. 1 περ. β' και 76 παρ. 6 του Ν. 2910/2001 «Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών στην Ελληνική Επικράτεια. Κτήση της ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 91/Α'), και δ) Το άρθρο 8 παρ. 5 του Ν. 3146/2003 «Οργάνωση και άσκηση εκλογικού δικαιώματος των ετεροδημοτών και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 125 Α').

Άρθρο δεύτερο

Η ισχύς του παρόντος αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 9 Νοεμβρίου 2004

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΚΑΙ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Π. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ Γ. ΑΛΟΓΟΣΚΟΥΦΗΣ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ

Π. ΜΟΛΥΒΙΑΤΗΣ Γ. ΒΟΥΛΓΑΡΑΚΗΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους

Αθήνα, 9 Νοεμβρίου 2004

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Α. ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ

4. ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 6 Φ. 102744/2709/28.1.2005

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΔΗΜ. ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΔΙΟΙΚ.ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΑΣΤΙΚΗΣ & ΔΗΜ. ΚΑΤ/ΣΗΣ**

ΝΕΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ

Σας γνωρίζουμε ότι στο Φ.Ε.Κ. 217/10-11-2004 τεύχος Α΄ δημοσιεύθηκε και ισχύει από την ως άνω ημερομηνία δημοσίευσής του ο Ν. 3284/2004 «Περί κυρώσεως του Κώδικα της Ελληνικής Ιθαγένειας».

Με τον ανωτέρω νόμο κυρώθηκε ο Νέος Κώδικας Ελληνικής Ιθαγένειας που συντάχθηκε από Ειδική Επιτροπή η οποία συγκροτήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 18 παρ. 22 εδάφ. δ΄ του Ν. 2503/1997 κατά τη προβλεπόμενη με το άρθρο 76 παρ. 6 του Συντάγματος, διαδικασία.

Με το νέο Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας κωδικοποιείται ολόκληρη η σχετική με την Ιθαγένεια νομοθεσία, επιχειρείται δε με την απάλειψη ή τροποποίηση ορισμένων διατάξεων καθώς και προσθήκη νέων να καλυφθούν νομικές ασάφειες και κενά που είχαν διαπιστωθεί κατά την αντιμετώπιση των αντίστοιχων θεμάτων και να προσαρμοστούν οι σχετικές ρυθμίσεις στις απαιτήσεις του σύγχρονου δημοκρατικού Κράτους Δικαίου.

Το παρόν κείμενο του Κώδικα περιλαμβάνει πέντε (5) κεφάλαια και συνολικά τριάντα πέντε (35) άρθρα.

Το πρώτο κεφάλαιο με τίτλο Κτήση της Ελληνικής Ιθαγένειας, περιλαμβάνει 15 άρθρα.

Το δεύτερο κεφάλαιο με τίτλο Απώλεια Ιθαγένειας, περιλαμβάνει 6 άρθρα.

Το τρίτο κεφάλαιο με τίτλο Ανάκτηση της Ελληνικής Ιθαγένειας περιλαμβάνει 3 άρθρα.

Το τέταρτο κεφάλαιο με τίτλο Αρμοδιότητες επί θεμάτων Ιθαγένειας και απόδειξη της Ελληνικής Ιθαγένειας, περιλαμβάνει 4 άρθρα.

Το πέμπτο κεφάλαιο με τίτλο Μεταβατικές και Τελικές Διατάξεις, περιλαμβάνει 7 άρθρα.

Με την παρούσα εγκύκλιο παρέχονται κατ' άρθρο οδηγίες και διευκρινήσεις προς ενημέρωσή σας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

«Κτήση της Ελληνικής Ιθαγένειας»

I. Με τη γέννηση

Άρθρο 1

Το άρθρο 1 του νέου Κώδικα επαναλαμβάνει ακριβώς το πρώτο άρθρο του παλαιότερου Κώδικα της Ελληνικής Ιθαγένειας όπως είχε τροποποιηθεί από το άρθρο 1 του Ν. 1438/1984, με τον οποίο και επήλθε η εφαρμογή στη πράξη της συνταγματικής επιταγής περί ισότητας των δύο φύλων.

Ως βασική αρχή κτήσης της Ελληνικής Ιθαγένειας παραμένει κατά τη διάταξη της παραγρ. 1 του παρόντος άρθρου, η αρχή του αίματος (Jus Sanguinis), σύμφωνα με την οποία κάθε άτομο που γεννιέται από Έλληνα πατέρα ή Ελληνίδα μητέρα αποκτά με τη γέννησή του την Ελληνική Ιθαγένεια. Δεδομένου δε ότι με τη διάταξη αυτή δεν τίθεται καμμία επιφύλαξη ως προς τη δυνατότητα συνύπαρξης της Ελληνικής Ιθαγένειας με άλλη Ιθαγένεια, δεν

αποκλείεται η πιθανότητα το τέκνο από μικτό γάμο Έλληνα ή Ελληνίδας να αποκτά με τη γέννησή του και αλλοδαπή Ιθαγένεια, εφόσον αυτό επιτρέπεται από το δίκαιο της χώρας προέλευσης του αλλοδαπού γονέα.

Κατά τη διάταξη της παραγρ. 2 του άρθρου αυτού, σύμφωνα με την οποία Έλληνας γίνεται από τη γέννησή του και όποιος γεννιέται σε ελληνικό έδαφος ή είναι άγνωστης Ιθαγένειας, υιοθετείται επικουρικά η αρχή του εδάφους (Jus Soli) προκειμένου να περιοριστεί το φαινόμενο δημιουργίας ανιθαγενών ατόμων. Επισημαίνεται ότι, το γεννημένο σε ελληνικό έδαφος, τέκνο άγνωστης Ιθαγένειας, ενδέχεται να έχει γεννηθεί :

- από γονείς χωρίς Ιθαγένεια (ανιθαγενείς ή απόλιδες ή απάτριδες)
- από γονείς που έχουν αλλοδαπή Ιθαγένεια αλλά εξ' αιτίας των κανόνων δικαίου της Ιθαγένειας της χώρας προέλευσής τους να μην επιτρέπεται στο τέκνο τους που γεννιέται σε ξένος έδαφος, εν προκειμένω το ελληνικό, να αποκτήσει την αλλοδαπή Ιθαγένεια των γονέων του.
- από άγνωστους γονείς (έκθετα βρέφη)

II. Με αναγνώριση

Άρθρο 2

Το άρθρο 2 επαναλαμβάνει τη ρύθμιση του άρθρου 2 του Ν. 1438/1984 που είχε αντικαταστήσει τα άρθρα 2 και 3 του παλαιότερου Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, με μόνη διαφορά ότι η παρούσα διάταξη αναφέρεται σε αναγνώριση μόνο από τον Έλληνα με απάλειψη της αναφοράς σε αναγνώριση από την Ελληνίδα μητέρα που προφανώς εκ παραδρομής συμπεριλαμβανόταν στην αντιστοίχως ομοία προγενέστερη διάταξη, εφόσον η συγγένεια του τέκνου με τη μητέρα του συνάγεται από τη γέννησή του και δεν υπόκειται σε προσβολή.

Κρίσιμος χρόνος για τη πρόσδοση της Ελληνικής Ιθαγένειας στο αλλοδαπό τέκνο που γεννήθηκε χωρίς γάμο των γονέων του, κατά τη διάταξη αυτή, είναι η ημερομηνία αναγνώρισής του από τον πατέρα του που είναι προφανές ότι πρέπει να είναι Έλληνας κατά το χρόνο της αναγνώρισης, το δε τέκνο να είναι ανήλικο. Η Ελληνική δε ιθαγένεια στη περίπτωση αυτή προσδίδεται αυτοδίκαια στο αναγνωριζόμενο τέκνο και δεν απαιτείται η έκδοση διαπιστωτικής απόφασης του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας.

Σημειώνεται ότι η εγκυρότητα της πράξης αναγνώρισης ρυθμίζεται από τις διατάξεις των άρθρων 1473, 1475 (εκούσια αναγνώριση), 1479 (δικαστική αναγνώριση) του ισχύοντος Αστικού Κώδικα

III. Με υιοθεσία

Άρθρο 3

Η διάταξη του άρθρου 3 επαναλαμβάνει τη ρύθμιση της πρώτης παραγράφου του άρθρου 27 του παλαιότερου Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, όπως είχε τροποποιηθεί μεταγενέστερα, ορίζοντας όμως για πρώτη φορά ότι η Ελληνική Ιθαγένεια αποκτάται από αλλοδαπό που δεν έχει συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του, εφόσον υιοθετηθεί όχι μόνο από Έλληνα αλλά και από Ελληνίδα.

Επισημαίνεται ότι η Ελληνική Ιθαγένεια, κατά τη παρούσα διάταξη, προσδίδεται, αυτοδίκαια στον υιοθετούμενο αλλοδαπό από την ημερομηνία κατά την οποία έχει καταστεί τελεσίδικος η περί υιοθεσίας σχετική δικαστική απόφαση, όπως αυτό προκύπτει από τη προσκόμιση του σχετικού πιστοποιητικού χωρίς να απαιτείται η έκδοση διαπιστωτικής απόφασης του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας

Η εγκυρότητα της πράξης της υιοθεσίας ρυθμίζεται από τη διάταξη του άρθρου 23 του Αστικού Κώδικα.

IV. Με κατάταξη στις ένοπλες δυνάμεις

Άρθρο 4

Οι διατάξεις του άρθρου 4 κωδικοποιούν τις μέχρι σήμερα υφιστάμενες διατάξεις των άρθρων 12 και 13 του παλαιότερου Κώδικα εισάγοντας νέα ρύθμιση με τη διάταξη της παραγρ. 5 σχετικά με τη δυνατότητα απόκτησης της Ελληνικής Ιθαγένειας από τα τέκνα των ομογενών αλλοδαπών που αποκτούν την Ελληνική Ιθαγένεια με τις διατάξεις της παραγρ. 1, 2 και 3 του παρόντος άρθρου .

Υπενθυμίζεται ότι με τη διάταξη της παραγρ. 1 που αναφέρεται στους ομογενείς αλλοδαπούς που εισάγονται στις στρατιωτικές σχολές καθώς και σ' αυτούς που κατατάσσονται στις Ένοπλες Δυνάμεις ως εθελοντές σε καιρό ειρήνης η απόκτηση της Ελληνικής Ιθαγένειας επέρχεται από την ημερομηνία δόσης του στρατιωτικού όρκου που ισοδυναμεί με τον όρκο του Έλληνα πολίτη.

Σύμφωνα δε με τη διάταξη της παραγρ. 2 οι ομογενείς αλλοδαποί που κατατάσσονται στις Ένοπλες Δυνάμεις ως εθελοντές σε καιρό επιστράτευσης ή πολέμου δύνανται να αποκτήσουν την Ελληνική Ιθαγένεια εφόσον υποβάλουν σχετική δήλωση ενώπιον του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας και δώσουν τον σχετικό στρατιωτικό όρκο.

Ο δυνητικός χαρακτήρας της ανωτέρω διάταξης αναιρείται στη περίπτωση που άτομα της προαναφερόμενης κατηγορίας αποκτήσουν το βαθμό αξιωματικού μονίμου ή εφέδρου. Στη περίπτωση αυτή όπως προβλέπεται από τη διάταξη της παραγρ. 3 του παρόντος άρθρου, τα άτομα αυτά αποκτούν αυτοδίκαια την Ελληνική Ιθαγένεια από την ημερομηνία κτήσης αυτού του βαθμού.

Η αρχή της ενότητας της Ιθαγένειας γονέων και τέκνων υπαγόρευσε την ανάγκη θέσπισης της δυνητικής διάταξης της παραγρ. 5 σύμφωνα με την οποία τα τέκνα των ατόμων των προαναφερόμενων κατηγοριών μπορούν να αποκτήσουν την Ελληνική Ιθαγένεια εάν εκδηλωθεί εκ μέρους του γονέα τους σχετικό ενδιαφέρον υποβάλλοντας προς τούτο αίτηση ενώπιον του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας εφόσον κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης αυτής είναι ανήλικα και άγαμα. Η κτήση της Ελληνικής Ιθαγένειας διαπιστώνεται με απόφαση του Γεν. Γραμματέα της Περιφέρειας και επέρχεται από την ίδια ημερομηνία που απέκτησε την Ελληνική Ιθαγένεια και ο γονέας τους.

V. Με πολιτογράφηση

Άρθρο 5

Προϋποθέσεις πολιτογράφησης

Οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 5 έχουν ληφθεί από το άρθρο 58 του Ν.2910/2001. Η δε παράγραφος 3 λήφθηκε από το άρθρο 8 παράγραφος 13 του Ν.3207/2003.

Με το άρθρο 5 παρ. 1 καθορίζονται οι προϋποθέσεις που απαιτούνται για την κτήση της ελληνικής ιθαγένειας και αφορούν τόσο τους ομογενείς αλλοδαπούς (Κύπριους, ομογενείς από την Αλβανία, ομογενείς από την Κωνσταντινούπολη, την Ίμβρο και την Τένεδο, άλλους Έλληνες της διασποράς κλπ.), όσο και τους αλλογενείς αλλοδαπούς. Οι προϋποθέσεις αυτές είναι:

1. ο αλλοδαπός να έχει συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης πολιτογράφησης
2. να μην έχει καταδικασθεί για κάποιο από τα αδικήματα τα οποία περιγράφονται στην παρ.1 εδαφ.β του άρθρου 5
3. να μην έχει διαταχθεί η απέλασή του από τη χώρα

Στην παρ.2 του άρθρου 5, καθορίζονται επιπλέον προϋποθέσεις που αφορούν τους αλλογενείς αλλοδαπούς. Αυτές είναι οι ακόλουθες:

Ο αλλογενής αλλοδαπός, πρέπει να πληροί απαραίτητα και τις χρονικές προϋποθέσεις που προβλέπονται από την παρ. 2 εδαφ. α του ίδιου άρθρου, δηλαδή: να διαμένει νόμιμα στην Ελλάδα (κατοχή από μέρους του άδειας παραμονής ή άλλου ισοδύναμου εγγράφου) δέκα συνολικά έτη κατά την τελευταία δωδεκαετία πριν από την υποβολή της αίτησης

πολιτογράφησης.

Εάν ο αλλοδαπός είναι αναγνωρισμένος πρόσφυγας ή ανιθαγενής αρκεί πενταετής διαμονή του στην Ελλάδα κατά την τελευταία δωδεκαετία πριν την υποβολή της αίτησης. Καίτοι δεν αναφέρεται ρητά στο νόμο, η διαμονή αυτή πρέπει να είναι και νόμιμη κατ' αντιστοιχία με ό,τι ισχύει και για τους υπόλοιπους αλλοδαπούς.

Με το νέο νόμο αλλάζουν οι προϋποθέσεις για τον αλλοδαπό που είναι σύζυγος Έλληνα ή Ελληνίδας και έχει αποκτήσει μαζί του τέκνο.

Εάν ο αλλοδαπός είναι σύζυγος Έλληνα ή Ελληνίδας και έχει αποκτήσει μαζί του/της τέκνο, πρέπει να διαμένει στην Ελλάδα τουλάχιστον επί μία τριετία.

Σημειώνεται ότι η νόμιμη τριετής αυτή διαμονή προσμετράται από την ημερομηνία τέλεσης του γάμου με Έλληνα ή Ελληνίδα, από τον οποίο γάμο έχει αποκτηθεί τέκνο.

Επισημαίνεται ότι: α) Έλληνας πολίτης είναι και αυτός που δεν έχει την Ελληνική ιθαγένεια από γεννήσεως, αλλά την απέκτησε είτε με πολιτογράφηση, είτε με απόφαση του Γ.Γρ.

Περιφέρειας και β) στην ανωτέρω περίπτωση, τέκνο θεωρείται και το από κοινού υιοθετημένο τέκνο, καθώς και το υιοθετημένο από τον Έλληνα σύζυγο τέκνο του αλλοδαπού από προηγούμενο γάμο του, και αυτό που έχει αναγνωρισθεί.

Στον ανωτέρω κατά περίπτωση απαιτούμενο χρόνο (δεκαετία, πενταετία ή τριετία) δεν προσμετράται ο χρόνος που διήνυσε ο αλλοδαπός στην Ελλάδα ως διπλωματικός ή διοικητικός υπάλληλος ξένης χώρας. Αυτό διαπιστώνεται με ερώτηση για την ιδιότητά του στη Διεύθυνση Εθιμοτυπίας του Υπουργείου Εξωτερικών.

Η χρονική προϋπόθεση δεν απαιτείται για τον αλλοδαπό που γεννήθηκε και κατοικεί συνεχώς στην Ελλάδα.

Για τον σύζυγο Έλληνα διπλωματικού υπαλλήλου που υπηρετεί στο εξωτερικό, προσμετράται για τη συμπλήρωση του απαιτούμενου χρόνου και ο χρόνος παραμονής του στο εξωτερικό λόγω της υπηρεσίας του Έλληνα συζύγου του, αρκεί να έχει κατοικήσει οποτεδήποτε για χρονικό διάστημα ενός έτους στην Ελλάδα (για το προαναφερθέν χρονικό διάστημα, θα πρέπει να είναι απαραίτητα και κάτοχος νόμιμου τίτλου διαμονής).

Τέλος, οι αλλογενείς αλλοδαποί θα πρέπει να έχουν επαρκή γνώση της ελληνικής γλώσσας, της ελληνικής ιστορίας και γενικά του ελληνικού πολιτισμού. Η πλήρωση της προϋπόθεσης αυτής ελέγχεται από την Επιτροπή Πολιτογράφησης.

Επίσης στην παρούσα κωδικοποίηση συμπεριλήφθηκε και το άρθρο 8 παρ. 13 του Ν. 3207/2003 ως έχει. Σύμφωνα με αυτό, απαραίτητη χρονική προϋπόθεση για τους αθλητές Ολυμπιακών αθλημάτων, είναι να διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα, πέντε συνολικά έτη κατά την τελευταία δωδεκαετία πριν την υποβολή της αίτησης πολιτογράφησης.

Άρθρο 6

Δικαιολογητικά

Το άρθρο 6 έχει ληφθεί από το άρθρο 59 του Ν.2910/2001 όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 21 παρ. 3 του Ν.3013/2003 και το άρθρο 8 παρ. 13 του Ν.3146/2003.

Στο άρθρο 6 περιγράφονται λεπτομερώς τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την πολιτογράφηση ομογενών και αλλογενών αλλοδαπών. Ιδιαίτερα τονίζεται ότι κάθε δήλωση ή αίτηση πολιτογράφησης, ανεξάρτητα από το εάν οι αιτούντες πληρούν τις προϋποθέσεις για την πολιτογράφηση τους είναι αποδεκτή. Ταυτόχρονα όμως θα πρέπει να ενημερώνονται απαραίτητως οι ενδιαφερόμενοι, πριν υποβάλουν αίτημα πολιτογράφησης, για τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν ώστε να εξετασθεί το αίτημα τους.

Σύμφωνα με το άρθρο 6, ο αλλοδαπός (ομογενής ή αλλογενής) που επιθυμεί να πολιτογραφηθεί ως Έλληνας, υποβάλλει στο Δήμο ή την Κοινότητα του τόπου διαμονής του αίτηση πολιτογράφησης που απευθύνεται στον Υπουργό ΕΣ.Δ.Δ.Α.

Η αίτηση πρέπει να συμπληρώνεται από τον ίδιο τον αιτούντα, να είναι πλήρης, έτσι ώστε να

παρέχει όσο το δυνατό περισσότερες πληροφορίες, να υπογράφεται από τον ίδιο και να αναφέρεται η χρονολογία σύνταξής της. Η αίτηση θα πρέπει να πρωτοκολλείται από το Δήμο ή την Κοινότητα.

Η αίτηση θα συνοδεύεται από:

α. Τη δήλωση πολιτογράφησης:

- Η δήλωση πολιτογράφησης πρέπει να γίνεται ενώπιον του Δημάρχου ή εξουσιοδοτημένου από αυτόν υπαλλήλου, παρουσία δύο Ελλήνων πολιτών ως μαρτύρων
- Στη δήλωση πρέπει να αναφέρονται οι αριθμοί των δελτίων αστυνομικής ταυτότητας των δύο μαρτύρων
- Πρέπει να σφραγίζεται κατάλληλα (στρογγυλή σφραγίδα)
- Πρέπει να κρατείται πάντα ένα αντίγραφο στο δήμο, καθώς και να πρωτοκολλείται κατάλληλα
- Πρέπει υποχρεωτικά να φέρει ημερομηνία, χρονολογία και αριθμό πρωτοκόλλου του βιβλίου δηλώσεων

β. Παράβολο:

Παράβολο ύψους 1.467,35 ευρώ. Το παράβολο θα προμηθεύονται οι αιτούντες από το Δημόσιο Ταμείο.

Διατηρείται σε ισχύ το άρθρο 8, παρ. 5 του Ν. 3146/2003, σύμφωνα με το οποίο το παράβολο που συνοδεύει νέες αιτήσεις για πολιτογράφηση, οι οποίες υποβάλλονται ύστερα από την απόρριψη προηγούμενης αίτησης από τον

Υπουργό ΕΣ.Δ.Δ.Α., η οποία έχει κριθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου, ή του Ν.2910/01, μειώνεται στο ήμισυ του αρχικού παραβόλου, και ανέρχεται σε 733,67 ευρώ.

Σημειώνεται ότι οι ομογενείς δεν υποχρεούνται στην καταβολή παραβόλου.

γ. Αντίγραφο διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου

δ. Επικυρωμένο αντίγραφο ισχύουσας άδειας διαμονής ή άλλου αποδεικτικού εγγράφου νόμιμης παραμονής στη Ελλάδα (ειδικό δελτίο ταυτότητας ομογενούς, δελτίο ταυτότητας ανιθαγενούς, δελτίο πολιτικού πρόσφυγα).

ε. Πιστοποιητικό γέννησης του ενδιαφερόμενου:

Επειδή είναι το σημαντικότερο έγγραφο από το οποίο αντλούμε στοιχεία για τον ενδιαφερόμενο, πρέπει τα πιστοποιητικά γέννησης που εκδίδονται από αλλοδαπές αρχές να είναι επικυρωμένα ως εξής.

Τα πιστοποιητικά που εκδίδονται στις χώρες που έχουν προσχωρήσει στη Σύμβαση της Χάγης, πρέπει να έχουν την επισημείωση της Σύμβασης της Χάγης APPOSTILLE από την αρμόδια αλλοδαπή αρχή επί του πρωτοτύπου.

Τα πιστοποιητικά που εκδίδονται στις χώρες που δεν έχουν προσχωρήσει στη Σύμβαση της Χάγης, θα πρέπει να είναι επικυρωμένα από τις ελληνικές προξενικές αρχές στην αλλοδαπή ή από το ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών. Η επικύρωση και σε αυτή την περίπτωση γίνεται στο πρωτότυπο και όχι σε φωτοτυπία.

Και στις δύο περιπτώσεις, εάν τα πιστοποιητικά είναι επικυρωμένα κατά τη διαδικασία που προαναφέρθηκε, γίνεται δεκτό νόμιμα επικυρωμένο φωτοαντίγραφο τους.

Τα πιστοποιητικά γέννησης θα πρέπει να είναι επίσημα μεταφρασμένα από τη μεταφραστική υπηρεσία του ελληνικού Υπουργείου Εξωτερικών, ή την αντίστοιχη ελληνική προξενική αρχή της χώρας έκδοσης του πιστοποιητικού, ή από Έλληνα δικηγόρο, ή από πτυχιούχο μεταφραστή του τμήματος Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας του Ιονίου Πανεπιστημίου. Πάντως σε καμιά περίπτωση από μεταφραστικά γραφεία.

Σε περίπτωση που αποδεδειγμένα δεν υπάρχει δυνατότητα έκδοσης Πιστοποιητικού γεννήσεως από την αρμόδια αρχή, ο αλλοδαπός μπορεί να προσκομίσει πιστοποιητικό βαπτίσεώς του.

Εάν ο αλλοδαπός είναι πρόσφυγας και αδυνατεί να προσκομίσει πιστοποιητικό γέννησης ή βάπτισης, αρκεί η προσκόμιση της απόφασης του Υπουργού Δημόσιας Τάξης με την οποία αναγνωρίζεται ως πολιτικός πρόσφυγας.

στ. Επικυρωμένο αντίγραφο εκκαθαριστικού σημειώματος ή αντίγραφο Δήλωσης Φορολογίας Εισοδήματος του τελευταίου οικονομικού έτους.

Στην περίπτωση που ο αιτών δεν υποβάλλει δήλωση φορολογίας εισοδήματος θα πρέπει να καταθέσει στην υπηρεσία σας δήλωση φορολογίας του συζύγου του ή του γονέα του. Εάν δεν υπάρχουν ούτε τέτοιες δηλώσεις τότε θα πρέπει να υποβάλει Υπεύθυνη Δήλωση του Ν.1599/86, στην οποία θα αναγράφει ότι δεν υποβάλλει δήλωση στην Εφορία.

Στα απαραίτητα δικαιολογητικά, δεν συμπεριλαμβάνεται το σημείωμα δακτυλοσκόπησης.

Άρθρο 7

Διαδικασία Πολιτογράφησης

Η διαδικασία της πολιτογράφησης διαρθρώνεται σε στάδια. Το πρώτο, που έχει χαρακτήρα προελέγχου, γίνεται από τον οικείο Ο.Τ.Α.

Ο Ο.Τ.Α. λοιπόν, αφού εξετάσει την πληρότητα των δικαιολογητικών, τα διαβιβάζει υπηρεσιακά μαζί με την αίτηση και τη δήλωση στην αρμόδια διεύθυνση της οικείας Περιφέρειας.

Στο δεύτερο στάδιο η αρμόδια διεύθυνση της Περιφέρειας, εξετάζει εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις των παρ. 1 εδαφ. α, και παρ. 2 εδαφ.α, ή παρ 3 του άρθρου 5, δηλ. εάν ο αιτών αλλοδαπός είναι ενήλικος και εάν συμπληρώνει τον απαιτούμενο χρόνο διαμονής στην Ελλάδα.

• Εάν προκύπτει ότι ο αιτών-αλλογενής αλλοδαπός γεννήθηκε στην Ελλάδα, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν κατοικεί συνεχώς στη χώρα, θα πρέπει να ζητηθούν:

Βεβαιώσεις φοίτησής του στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, τυχόν τίτλος/οι σπουδών του, βεβαίωση εργοδότη και ασφαλιστικού φορέα στην περίπτωση που εργάζεται.

• Εάν προκύπτει ότι ο αιτών είναι σύζυγος Έλληνα ή Ελληνίδας και έχει αποκτήσει τέκνο, θα πρέπει να ζητηθούν επιπλέον:

- Ληξιαρχική πράξη γάμου

- Πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης, πρόσφατης έκδοσης

- Σε περίπτωση που το τέκνο έχει γεννηθεί πριν το γάμο, και ληξιαρχική πράξη αναγνώρισης του τέκνου.

Εάν προκύπτει ότι ο αιτών είναι σύζυγος Έλληνα διπλωματικού υπαλλήλου, θα πρέπει να ζητηθεί εκτός από τα ανωτέρω, και έγγραφο του Ελληνικού Υπουργείου Εξωτερικών, από το οποίο θα προκύπτει η διπλωματική ιδιότητα του συζύγου, καθώς και ο χρόνος που αυτός υπηρετεί ως διπλωματικός υπάλληλος στο εξωτερικό.

Εάν ο αιτών επιθυμεί να υπαχθεί στις διατάξεις που αφορούν αθλητές Ολυμπιακών αθλημάτων, θα πρέπει επιπρόσθετα να προσκομίσει:

- Βεβαίωση της Εθνικής ομοσπονδίας του οικείου αθλήματος ότι έχει το δικαίωμα να αγωνιστεί στην αντίστοιχη εθνική ομάδα, σύμφωνα με τους διεθνείς κανονισμούς

- Εισήγηση της οικείας εθνικής ομοσπονδίας

- Σύμφωνη γνώμη της Ελληνικής Ολυμπιακής Επιτροπής

Η πλήρωση των χρονικών προϋποθέσεων σε όλες τις περιπτώσεις (δεκαετία, πενταετία, τριετία ή ένα έτος) ελέγχεται με την προσκόμιση των διαβατηρίων. Εάν ο αλλοδαπός δεν μπορεί να προσκομίσει διαβατήρια, τότε θα ζητηθούν από αυτόν πρόσθετα στοιχεία όπως βιβλιάρια ενσήμων ή βεβαίωση του ασφαλιστικού του φορέα, από τα οποία θα προκύπτει ο χρόνος απασχόλησης-εργασίας του για το διάστημα που μας αφορά. Προκειμένου δε για αλλοδαπό που φοίτησε στην πρωτοβάθμια ή δευτεροβάθμια εκπαίδευση κατά το διάστημα που ερευνάται, οι βεβαιώσεις φοίτησής του αποτελούν αποδεικτικό για τον υπολογισμό του χρόνου παραμονής του στην Ελλάδα, για όσο διάστημα διαρκεί η φοίτηση.

Εάν ο αλλοδαπός είναι πολίτης κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ως εκ τούτου τα διαβατήριά του για ταξίδια εντός των ορίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν σφραγίζονται, για να ελεγχθεί η παραμονή του στη χώρα, στην περίπτωση που αυτός δεν εργάζεται, θα ζητηθεί Υπεύθυνη Δήλωση του Ν.1599/86 στην οποία θα αναγράφονται τα διαστήματα των τυχόν απουσιών του από την Ελλάδα. Η συνδρομή της ανωτέρω προϋπόθεσης εξετάζεται από την αρμόδια υπηρεσία της Περιφέρειας και αναφέρεται στο διαβιβαστικό έγγραφό της προς το ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α.

Η νομιμότητα της παραμονής αποδεικνύεται με την κατοχή από τον αλλοδαπό, ή εφόσον αυτός για κάποιο από το ελεγχόμενο διάστημα ήταν ανήλικος από αυτόν που ασκεί τη γονική μέριμνα, της άδειας παραμονής, ή όποιου άλλου εγγράφου έχει ισοδύναμη με αυτή ισχύ (ειδικό δελτίο ταυτότητας ομογενούς, δελτίο ταυτότητας ανιθαγενούς, δελτίο πολιτικού πρόσφυγα).

Εάν αυτές οι προϋποθέσεις δεν πληρούνται, ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας απορρίπτει την αίτηση.

Από το νόμο δεν προβλέπεται επιστροφή του παραβόλου. Στις περιπτώσεις που οι αιτήσεις απορριφθούν από το Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας λόγω έλλειψης των παραπάνω τυπικών προϋποθέσεων, δεν απαιτείται η εκ νέου καταβολή του παραβόλου όταν ο αιτών επανέλθει με νέα αίτησή του.

Εάν ο αλλοδαπός δεν επιθυμεί τη συνέχιση της διαδικασίας πολιτογράφησης του, είναι απαραίτητο να υποβάλει στην αρμόδια υπηρεσία της Περιφέρειας υπεύθυνη δήλωση του Ν.1599/86 που θα δηλώνει ότι δεν επιθυμεί να πολιτογραφηθεί. Επίσης μπορεί με αίτησή του να ζητήσει να του επιστραφούν τα δικαιολογητικά που έχει καταθέσει, εκτός του παραβόλου, το οποίο δεν επιστρέφεται. Η παραίτηση του αλλοδαπού από το αίτημα πολιτογράφησης δεν συνεπάγεται την επιστροφή του παραβόλου, εφόσον η σχετική διαδικασία δεν ολοκληρώνεται, με υπαιτιότητα του αιτούντος. Το δε παράβολο αποτελεί αναγκαία τυπική προϋπόθεση για την υποβολή της σχετικής αίτησης.

Εάν από τον έλεγχο που θα διενεργηθεί κατά τον τρόπο που προαναφέρθηκε προκύψει ότι ο αλλοδαπός συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις των παρ. 1 εδαφ. α, και παρ. 2 εδαφ. α, ή της παρ 3 του άρθρου 5, τότε η υπηρεσία της Περιφέρειας απευθύνει ερώτημα στην αστυνομική αρχή του τόπου διαμονής του αλλοδαπού, προκειμένου αυτή να γνωμοδοτήσει για τυχόν στοιχεία που αφορούν στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας.

Μόλις περιέλθει στην αρμόδια υπηρεσία της Περιφέρειας η απάντηση της αστυνομικής αρχής και ανεξάρτητα από το περιεχόμενό της (θετικό ή αρνητικό για τον αλλοδαπό), ζητούνται από τον αλλοδαπό τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

- 1.-Πιστοποιητικό Ποινικού Μητρώου για δικαστική χρήση, που εκδίδεται από την Εισαγγελία Πρωτοδικών του τόπου γέννησης του αλλοδαπού εφόσον γεννήθηκε στην Ελλάδα, ή από το Ελληνικό Υπουργείο Δικαιοσύνης -Υπηρεσία Ποινικού Μητρώου (Μεσογείων 96 ,Αθήνα)- εάν γεννήθηκε στο εξωτερικό
- 2.-Πιστοποιητικό ότι δεν έχει εκδοθεί απόφαση για την απέλασή του που εκδίδεται από την υπηρεσία αλλοδαπών του τόπου κατοικίας του.
- 3.-Όσα ενδεχομένως, κατά περίπτωση, στοιχεία κρίνονται απαραίτητα, ή κρίνει ο αιτών χρήσιμα, για το σχηματισμό άποψης ως προς τη γνώση της γλώσσας, της ελληνικής ιστορίας και την προσωπικότητά του (αυτά μπορεί να είναι επί παραδείγματι πιστοποιητικό παρακολούθησης μαθημάτων εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας, η πιστοποιητικά φοίτησης σε ελληνικό σχολείο οποιασδήποτε βαθμίδας).

Στη συνέχεια ολόκληρος ο φάκελος, σε πρωτότυπη μορφή, διαβιβάζεται μαζί με τη γνώμη της αστυνομικής αρχής στη Διεύθυνση Αστικής και Δημοτικής Κατάστασης/Τμήμα Ιθαγένειας Β΄ του ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α. (Σταδίου 31) για την περαιτέρω εξέταση της υπόθεσης. Σημειώνεται ότι η παραπάνω ενέργεια πρέπει να γίνεται το συντομότερο δυνατό, έτσι ώστε τα πιστοποιητικά ποινικού μητρώου και μη απέλασης, τα οποία ως γνωστό είναι

πιστοποιητικά που έχουν ορισμένη διάρκεια ισχύος, να μην έχουν εκδοθεί δύο ή και περισσότερους μήνες προγενέστερα, από τότε που θα περιέλθει ο φάκελος στο ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α. Επιπρόσθετα, είναι απαραίτητο να αναγράφεται στο διαβιβαστικό έγγραφο της αρμόδιας Περιφέρειας, εάν για τον ενδιαφερόμενο αλλοδαπό πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται από το νόμο ήτοι: α) η νόμιμη παραμονή, όπως τεκμαίρεται από τις άδειες διαμονής του και β) η συνολική παραμονή, όπως αποδεικνύεται από τον έλεγχο των σφραγίσεων επί των διαβατηρίων του ή από άλλα επίσημα στοιχεία, όπως αυτά αναφέρονται στην παρούσα.

Άρθρα 8 και 9

Απόφαση πολιτογράφησης και ορκωμοσία

Τα άρθρα 8 και 9 έχουν ληφθεί από τα άρθρα 61 και 62 του Ν.2910/2001. Η διοικητική διαδικασία της πολιτογράφησης τερματίζεται με την έκδοση σχετικής απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, περίληψη της οποίας δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης και την ορκωμοσία του πολιτογραφούμενου. Μετά τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Υπουργικής απόφασης για την αποδοχή του αιτήματος πολιτογράφησης, η αρμόδια υπηρεσία της οικείας Περιφέρειας, που ενημερώνεται από το Υπουργείο για την ολοκλήρωση της διαδικασίας της πολιτογράφησης, καλεί τον αλλοδαπό να δώσει τον όρκο του Έλληνα πολίτη μέσα σε αποκλειστική προθεσμία ενός έτους από τη δημοσίευση της απόφασης στο Φ.Ε.Κ.

Ο τύπος του όρκου περιγράφεται στο άρθρο 9 και δίδεται ενώπιον του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας. Για την ορκωμοσία συντάσσεται σχετικό πρωτόκολλο.

Μετά την ορκωμοσία του αλλοδαπού η αρμόδια διεύθυνση της Περιφέρειας αποστέλλει στο Υπουργείο αντίγραφο του πρακτικού ορκωμοσίας.

Τονίζεται ότι εάν δεν δοθεί ο όρκος εντός της ετήσιας αυτής προθεσμίας, η πολιτογράφηση δεν θεωρείται ότι έχει ολοκληρωθεί και ο αλλοδαπός δεν αποκτά την ελληνική ιθαγένεια. Το ίδιο συμβαίνει και εάν ο όρκος δοθεί μετά την παρέλευση του έτους, διότι η προθεσμία αυτή είναι αποκλειστική. Σε περίπτωση μη έγκαιρης ή εκπρόθεσμης ορκωμοσίας, η αρμόδια υπηρεσία της οικείας Περιφέρειας ενημερώνει αμέσως το ΥΠΕΣΔΔΑ, ώστε να ανακληθεί η πράξη της πολιτογράφησης.

Επισημαίνεται ότι επειδή τίθεται στον ενδιαφερόμενο αποκλειστική προθεσμία για να δώσει τον όρκο του Έλληνα πολίτη, η πρόσκληση για ορκωμοσία θα πρέπει να επιδίδεται στον ενδιαφερόμενο «επί αποδείξει», το δε αποδεικτικό επίδοσης να τίθεται στον οικείο φάκελο.

Άρθρο 10

Πολιτογράφηση ομογενών αλλοδαπών που διαμένουν στο εξωτερικό

Με το άρθρο 10 με το οποίο επαναλαμβάνονται κατά περιεχόμενο οι ρυθμίσεις του άρθρου 63 του Ν.2910/2001 προβλέπεται η διαδικασία πολιτογράφησης ομογενών που διαμένουν στο εξωτερικό.

Η αίτηση πολιτογράφησης ομογενών αλλοδαπών που διαμένουν στο εξωτερικό, υποβάλλεται στον Έλληνα Πρόξενο του τόπου κατοικίας τους.

Ο Πρόξενος συντάσσει σχετική έκθεση, η οποία αποτελεί το σημαντικότερο στοιχείο στο οποίο θα βασιστεί η κρίση επί του αιτήματος του ενδιαφερόμενου.

Στην εν λόγω έκθεση, πρέπει να περιλαμβάνονται απαραίτητως αναλυτικά στοιχεία τα οποία θα τεκμηριώσουν την ιδιότητα του αιτούντος ως ομογενούς.

Ως προς τεκμηρίωση στοιχεία ομογενειακής ιδιότητας του αιτούντος αναφέρονται τα ακόλουθα :

- Η ελληνική εθνική συνείδηση η οποία αποτελεί και το κύριο κριτήριο
- Η εγγραφή του αιτούντος ή προγόνων του σε Προξενικά Μητρώα
- Η συμμετοχή του σε εθνικές εκδηλώσεις στην αλλοδαπή υπέρ της Ελλάδος, ή σε

γενικότερου εθνικού ενδιαφέροντος θέματα

- Ο βαθμός γνώσης της Ελληνικής γλώσσας
- Η επαφή του με την Ελλάδα (επισκέψεις, ταξίδια)
- Η εγγραφή προγόνων σε Δήμο/ Κοινότητα του Ελληνικού κράτους

Εφόσον ο αιτών κρίνεται ως ομογενής με βάση τα όσα προαναφέρθηκαν, θα πρέπει να αναγράφεται στο κείμενο της εκθέσεως ο χαρακτηρισμός «Ομογενής».

Μαζί με την αίτηση και την έκθεση, θα πρέπει να υποβάλλονται και τα εξής:

α. Δήλωση πολιτογράφησης

Η Δήλωση, συντάσσεται ενώπιον του Προξένου, παρουσία δύο Ελλήνων πολιτών ως μαρτύρων, των οποίων τα ονοματεπωνυμικά στοιχεία καθώς και ο αριθμός του Δελτίου Αστυνομικής Ταυτότητας ή του ελληνικού διαβατηρίου τους, πρέπει να αναγράφονται στη Δήλωση.

Ως μάρτυρες μπορούν να παραστούν στη δήλωση και Έλληνες υπάλληλοι της Προξενικής Αρχής.

β. Αντίγραφο διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου

γ. Πιστοποιητικό γέννησης ή σε περίπτωση ανυπαρξίας τούτου πιστοποιητικό βάπτισης

δ. Πιστοποιητικό ποινικού μητρώου των αλλοδαπών αρχών

Σχετικά με την επικύρωση των πιστοποιητικών που εκδίδονται από αλλοδαπές αρχές, θα πρέπει να εφαρμόζονται όσα αναφέρθηκαν στο άρθρο 6 της παρούσας εγκυκλίου.

Επισημαίνεται ότι αλλογενείς, σύζυγοι ομογενών ή Ελλήνων πολιτών, δεν έχουν δικαίωμα υποβολής αιτήματος πολιτογράφησης ως κάτοικοι εξωτερικού. Προκειμένου να εξετασθεί και να κριθεί αίτημα πολιτογράφησης τους, θα πρέπει να έχουν την κατοικία τους στην Ελλάδα.

Άρθρο 11

Κτήση ελληνικής ιθαγένειας από τέκνα πολιτογραφημένου

Το άρθρο 11 έχει ληφθεί από το άρθρο 5 του Ν.1438 /1984.

Σύμφωνα με το άρθρο αυτό τα τέκνα του αλλοδαπού ή της αλλοδαπής που πολιτογραφείται γίνονται Έλληνες, χωρίς άλλη διατύπωση, αν κατά την πολιτογράφηση είναι ανήλικα και άγαμα. Η απόκτηση της ελληνικής ιθαγένειας γίνεται από την ορκωμοσία του πατέρα ή της μητέρας, ανεξάρτητα αν τα τέκνα είναι ομογενή ή αλλογενή.

Άρθρο 12

Επιτροπή Πολιτογράφησης

Με το άρθρο αυτό επαναλαμβάνονται, κατά βάση, οι ρυθμίσεις του άρθρου 64 του Ν.2910/2001.

Ειδικότερα η σύσταση πενταμελούς επιτροπής αποβλέπει στη διακρίβωση της συνδρομής στο πρόσωπο του αιτούμενου την πολιτογράφηση, των στοιχείων που απαιτούνται κατά το άρθρο 7 παρ. 3, ήτοι της επαρκούς γνώσης της ελληνικής γλώσσας, ιστορίας και του ελληνικού πολιτισμού, κατόπιν συνέντευξης που πραγματοποιείται με τον αλλοδαπό.

Άρθρο 13

Τιμητική πολιτογράφηση

Η τιμητική πολιτογράφηση (σχετικά άρθρα 8 παρ. 2 του Ν.2130/1993 και 1 παρ. 1 του Ν. 2412/1996) συνυφαινεται, αποκλειστικά με αλλοδαπούς που έχουν προσφέρει εξαιρετικές υπηρεσίες προς τη χώρα ή των οποίων η πολιτογράφηση υπαγορεύεται από λόγους δημοσίου συμφέροντος. Για την ανωτέρω πολιτογράφηση δεν απαιτείται να συντρέχουν οι προϋποθέσεις της προηγούμενης για ορισμένο χρόνο διαμονής στη χώρα (άρθρο 5 παρ. 2), ούτε εφαρμόζονται οι διατάξεις οι σχετικές με τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και την

ακολουθητέα για την πολιτογράφηση διαδικασία, (άρθρα 6 και 7).

VI. Ειδικές περιπτώσεις κτήσης Ιθαγένειας

Άρθρο 14

Το άρθρο 14 αποτελεί κωδικοποίηση των μέχρι σήμερα υφιστάμενων διατάξεων των παραγρ. 6 και 7 και 10 του άρθρου 69 του Ν. 2910/2001, όπως η τελευταία παράγραφος προστέθηκε με την παράγραφο 5 εδ. α' του άρθρου 25 του Ν. 3013/2002.

Οι διατάξεις των παραγρ. 1 και 2 αναφέρονται στις ρυθμίσεις που είχαν εισαχθεί με τις διατάξεις του Ν. 2910/2001 άρθρου 69 παραγρ. 6 και 7 με τις οποίες :

- τα παιδιά Ελληνίδας που γεννήθηκαν πριν από την 8-5-1984 από νόμιμο γάμο της με αλλοδαπό και είχαν αποκτήσει ένεκα τούτου την Ιθαγένεια του αλλοδαπού πατέρα τους καθώς και

- τα παιδιά Έλληνα που γεννήθηκαν πριν από την 16-7-1982 από γάμο ανυπόστατο με αλλοδαπή

γίνονται Έλληνες αν δηλώσουν – οποτεδήποτε – τη σχετική τους βούληση στην αρμόδια Ελληνική Προξενική Αρχή εφόσον διαμένουν στο εξωτερικό ή στον αρμόδιο Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας εφόσον κατοικούν στην Ελλάδα.

Κατά τις διατάξεις δε των παραγράφων 3 και 4 του ίδιου άρθρου, τα πρόσωπα που ανήκουν στις προαναφερόμενες περιπτώσεις αποκτούν την Ελληνική Ιθαγένεια με απόφαση που εκδίδει ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας στην οποία και συμπεριλαμβάνονται και τα τέκνα τους εφόσον κατά την ημερομηνία υποβολής της δήλωσής τους είναι ανήλικα και άγαμα.

Η κτήση δε της Ελληνικής τους Ιθαγένειας επέρχεται από την ημερομηνία υποβολής της δήλωσης και όχι από την ημερομηνία έκδοσης της σχετικής απόφασης του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας.

Επισημαίνουμε το δυνητικό χαρακτήρα των προαναφερόμενων διατάξεων των παραγρ. 1 και 2 σύμφωνα με τις οποίες ο νομοθέτης παρέχει τη δυνατότητα κτήσης της Ελληνικής Ιθαγένειας σε όσα ενδιαφερόμενα πρόσωπα αυτών των κατηγοριών θελήσουν να εκδηλώσουν παρόμοια βούληση, χωρίς να τα υποχρεώνει στη περίπτωση που εκπληρώνουν τις προϋποθέσεις του νόμου, να πράξουν σχετικά.

Αντιθέτως, εφόσον κατά την ημερομηνία υποβολής της δήλωσής τους, κατά τα προαναφερθέντα, οι ενδιαφερόμενοι έχουν ανήλικα και άγαμα τέκνα, αυτά υποχρεωτικά αποκτούν την Ελληνική Ιθαγένεια από την ίδια με τον γονέα τους

Σημείωση: 1. ημερομηνία έναρξης ισχύος του Ν. 1438/1984.

2. ημερομηνία έναρξης ισχύος του Ν. 1250/1982 κατά την οποία αναγνωρίστηκαν αναδρομικά ως ισχυροί οι ανυπόστατοι πολιτικοί γάμοι, αναγνωριζομένων ως γνησίων των τέκνων αυτών του Έλληνα πατέρα, χωρίς όμως να επέρχεται μεταβολή στην Ιθαγένειά τους.

ημερομηνία από το χρόνο δηλαδή υποβολής της δήλωσης εκ μέρους του γονέα, παραγγέλλεται δε η εγγραφή αυτών όπως και του γονέα στα δημοτολόγια και Μ.Α., με σχετική κοινοποίηση προς τις αρμόδιες για την εγγραφή αρχές, της διαπιστωτικής πράξης του Γεν. Γραμματέα της Περιφέρειας.

Ως νομική βάση κτήσης της Ε.Ι. στη περίπτωση αυτή, θα αναγράφεται το άρθρο 14 παράγρ. 4 του παρόντος Κ.Ε.Ι.

Άρθρο 15

Με τις διατάξεις του άρθρου 15 κωδικοποιούνται οι διατάξεις του άρθρου 1 του Ν. 2790/2000 και των παρ. 1,2,3,4,5 και 7 του άρθρου 76 του Ν. 2910/2001 που αναφέρονται

στον ειδικό τρόπο κτήσης της Ελληνικής Ιθαγένειας από τους ομογενείς από χώρες της πρώην Σοβιετικής ένωσης με την προϋπόθεση ότι είναι ενήλικοι και ότι δεν μπορεί να διαπιστωθεί η Ελληνική τους Ιθαγένεια με βάση τις διατάξεις των συνθηκών Λωζάνης και Άγκυρας.

Την Ελληνική Ιθαγένεια αποκτά ο ομογενής με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και εκδίδεται μόνο εφόσον ο ομογενής δεν έχει καταδικαστεί τελεσίδικα για τα αδικήματα που μνημονεύονται στη σχετική με την διαδικασία της πολιτογράφησης διάταξης της παραγρ. 1 εδ. β' του άρθρου 5 του παρόντος, κατά ανάλογη δηλαδή ρύθμιση.

Η διερεύνηση για τη διαπίστωση της ιδιότητας του ομογενούς γίνεται σε δύο στάδια. Σε πρώτο στάδιο ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει την αίτησή του στο Προξενείο της Χώρας διαμονής του, στο οποίο λειτουργεί Τριμελής Επιτροπή με Πρόεδρο τον Πρόξενο, ενώπιον της οποίας καλείται σε συνέντευξη προσκομίζοντας οποιαδήποτε στοιχεία προς διακρίβωση της ομογενειακής του ιδιότητας τα οποία και θα συνεκτιμηθούν από την εν λόγω Επιτροπή. Σε δεύτερο στάδιο μετά τη διαβίβαση του φακέλλου της υπόθεσης του αιτούντος μαζί με τη Προξενική γνωμοδότηση στην οικεία Περιφέρεια ακολουθεί πρόσθετη γνωμοδότηση των Ειδικών Επιτροπών που ήδη λειτουργούν σε επίπεδο Περιφέρειας και έχουν συγκροτηθεί με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας & Οικονομικών, Εσωτερικών, Δημ. Διοίκησης και Αποκ/σης, Εξωτερικών & Δημόσιας Τάξης. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και ύστερα από πρόταση των συναρμοδίων Υπουργείων, ορίζονται τα μέλη των εν λόγω Επιτροπών. Οι επιτροπές αυτές γνωμοδοτούν λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία του φακέλου που διαβίβασε το Προξενείο, και την γνώμη της τριμελούς Προξενικής Επιτροπής χωρίς την αυτοπρόσωπη εμφάνιση του αιτούντος.

Μετά την ολοκλήρωση της προαναφερθείσας διαδικασίας εκδίδεται απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας περίληψη της οποίας δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, γίνεται δε σχετική ανακοίνωση στην αρμόδια Προξενική αρχή προκειμένου να δώσει ο ενδιαφερόμενος ενώπιον αυτής τον όρκο του Έλληνα πολίτη, εφόσον ο αιτών συνεχίζει να βρίσκεται εγκατεστημένος σε χώρα της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, ενώ αν έχει ήδη έλθει και διαμένει στην Ελλάδα, η ορκωμοσία πραγματοποιείται στην Υπηρεσία της Περιφέρειας.

Η Ελληνική Ιθαγένεια δηλαδή αποκτάται από τον ομογενή από την ημερομηνία της ορκωμοσίας του κατά το προαναφερθέντα, που πραγματοποιείται εντός της αποκλειστικής προθεσμίας του ενός έτους. Εάν ο ενδιαφερόμενος δεν παρουσιαστεί μέσα στο χρονικό αυτό διάστημα προς ορκωμοσία δεν αποκτά την Ε.Ι.

Τα ανήλικα και άγαμα τέκνα του ομογενούς και μόνο αυτά γίνονται Έλληνες πολίτες από την ημερομηνία ορκωμοσίας του γονέα τους που ανακοινώνεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας. Με την ίδια απόφαση παραγγέλλεται προς τον αρμόδιο Νομάρχη η εγγραφή του γονέα στα Μ.Α. και δημοτολόγια της Χώρας, συμπεριλαμβανομένης και της εντολής για τη δική τους εγγραφή.

Εφιστούμε την προσοχή των αρμοδίων αρχών αναφορικά με την αναγραφή των σχετικών ονοματεπωνυμικών στοιχείων να είναι ταυτόσημα με εκείνα που καταγράφονται στην αρχική απόφαση του Γεν. Γραμματέα της Περιφέρειας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

«Απώλεια Ιθαγένειας»

Ι. Λόγω κτήσης αλλοδαπής Ιθαγένειας

Άρθρο 16

Το άρθρο 16 του Ν. 3284/10-11-2004 έχει ληφθεί εξ' ολοκλήρου από το άρθρο 14 του προϊσχύσαντος ΚΕΙ (Ν.Δ 3370/55).

Στο εν λόγω άρθρο δεν επήλθε καμιά μεταβολή πέραν της γλωσσικής προσαρμογής του στην δημοτική γλώσσα.

Στην παρ. 1 αυτού αναφέρεται στην αποβολή της Ελληνικής Ιθαγένειας μετά από κτήση αλλοδαπής Ιθαγένειας, η οποία κτήση επέρχεται σύμφωνα με τους νόμους της αλλοδαπής πολιτείας, η οποία απαιτεί την προηγούμενη αποβολή της Ελληνικής. Αυτή η τακτική εφαρμόζεται από κάποιες πολιτείες, όπως οι Μπαχάμες, κάποια κρατίδια της Γερμανίας, η Αυστρία, κ.λ.π. Η απώλεια της Ελληνικής Ιθαγένειας, στη περίπτωση που χορηγείται η σχετική άδεια, επέρχεται μόνο μετά τη διατήρηση της αλλοδαπής Ιθαγένειας.

Η δεύτερη παράγραφος του αυτού άρθρου, αφορά τους κατόχους διπλής ιθαγένειας, εκ των οποίων η μία είναι Ελληνική και οι οποίοι ζητούν την αποβολή της για διάφορους λόγους ο καθένας. Αφορά κυρίως Έλληνες των οποίων η επαγγελματική εξέλιξη και η εν γένει διαβίωσή τους στην αλλοδαπή παρακωλύεται σοβαρά από την κτήση της Ελληνικής Ιθαγένειας.

Στις περιπτώσεις που γίνει αποδεκτή η αίτηση για αποβολή της Ελληνικής Ιθαγένειας, η αποβολή επέρχεται από την αποδοχή της αίτησης.

Στην τρίτη παράγραφο του αυτού άρθρου, καθορίζονται οι προϋποθέσεις και η ακολουθητέα διαδικασία. Και στις δύο περιπτώσεις (χορήγηση άδειας κτήσης αλλοδαπής ιθαγένειας και χορήγηση άδειας αποβολής της Ελληνικής Ιθαγένειας), αποφαινεται ο Υπουργός Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μετά από γνώμη του Συμβουλίου Ιθαγένειας.

Η γνώμη του Συμβουλίου Ιθαγένειας, στην προκειμένη περίπτωση ως απλή γνώμη δεν είναι δεσμευτική για τον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

Τόσο στην περίπτωση χορήγησης άδειας, όσο και στην περίπτωση αποδοχής της αίτησης για αποβολή Ελληνικής Ιθαγένειας, ο αιτών δεν πρέπει να υπέχει ή να καθυστερεί στρατιωτική υποχρέωση ή έχει ασκηθεί εις βάρος του ποινική δίωξη για κακούργημα ή πλημμέλημα.

II. Λόγω εκπτώσεως

Άρθρο 17

Το άρθρο 17 του Ν. 3284/10-11-2004 έχει ληφθεί από το άρθρο 20 του Ν.Δ 3370/55.

Αφορά την πιο σοβαρή περίπτωση απώλειας της Ελληνικής Ιθαγένειας και μάλιστα για πράξεις που συνδέονται άμεσα με τα εθνικά μας συμφέροντα. Στο άρθρο αυτό, έχουν επέλθει σοβαρές μεταβολές. Κατ' αρχάς απαλείφθηκε η παράγραφος 4 του άρθρου 20 του προϊσχύοντος ΚΕΙ, που είχε προστεθεί με τη παράγρ. 3 του άρθρου 7 του Α.Ν. 481/68 και αφορούσε στην έκπτωση από την Ελληνική Ιθαγένεια για πράξεις που τελέστηκαν οποτεδήποτε στο παρελθόν. Το περιεχόμενο της εν λόγω διάταξης κρίθηκε μη συμβατό με τις σύγχρονες αντιλήψεις και την έννοια του Κράτους Δικαίου.

Επίσης στο Νέο Κώδικα δεν περιελήφθηκε το εδάφιο α' της πρώτης παραγράφου του άρθρου 20 του Ν.Δ 3370/55 το οποίο αφορούσε στην έκπτωση από την Ελληνική Ιθαγένεια όποιου κατά παράβαση του άρθρου 14 (σημερινού άρθρου 16), απέκτησε με τη βούλησή του αλλοδαπή Ιθαγένεια. Επρόκειτο για άρθρο που είχε, ουσιαστικά, περιέλθει σε αχρησία.

Για την έκπτωση από την Ελληνική Ιθαγένεια πριν από την έκδοση της απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης απαιτείται σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου Ιθαγένειας, η οποία μάλιστα πρέπει απαραίτητα να είναι αιτιολογημένη.

III. Λόγω δήλωσης αποποίησης

Άρθρο 18

Το άρθρο 18 του Ν. 3284/10-11-2004 έχει ληφθεί εξ' ολοκλήρου από το άρθρο 69 παρ. 9 του Ν. 2910/2001 και αναφέρεται στην αποποίηση της Ελληνικής Ιθαγένειας.

Το άρθρο αυτό θεσπίστηκε πρόσφατα, καλύπτει το κενό που υπήρχε στην ελληνική

νομοθεσία περί Ιθαγένειας, συνάδει με τις σύγχρονες αντιλήψεις για σεβασμό στην ατομικότητα και προσωπικότητα του πολίτη.

Οι προϋποθέσεις εφαρμογής του είναι οι εξής :

Ο Έλληνας πολίτης να είναι απαραίτητα κάτοικος του εξωτερικού.

Να είναι ενήλικας.

Να δηλώνει εγγράφως ότι δεν τον συνδέει κανένας δεσμός με την Ελλάδα.

Η υποβολή σχετικής δήλωσης στον Έλληνα Πρόξενο του τόπου κατοικίας του και αίτησή του στον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

Η αποδοχή της αίτησης από τον Υπουργό ΕΣΔΔΑ γίνεται μετά από σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου Ιθαγενείας και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Η απώλεια της Ελληνικής Ιθαγένειας, ανατρέχει στον χρόνο υποβολής της αίτησης.

Σε κάθε περίπτωση παρά το γεγονός ότι δεν ορίζεται ρητά στο νόμο, η διαβίβαση της δήλωσης και της αίτησης αποποίησης της Ελληνικής Ιθαγένειας στον ΥΠΕΣΔΔΑ σκόπιμο είναι, για τη διαμόρφωση της σύμφωνης γνώμης του Συμβουλίου Ιθαγενείας, να συνοδεύεται από έγγραφο της αρμόδιας Ελληνικής Προξενικής Αρχής, στο οποίο θα διατυπώνονται οι απόψεις της επί της υποβληθείσης δηλώσεως.

IV. Απώλεια της Ελληνικής Ιθαγένειας τέκνων πολιτογραφηθέντων Ελλήνων

Άρθρο 19

Έχει ληφθεί από το άρθρο 5 του Ν. 1438/84, και προβλέπει την δυνατότητα αποβολής της Ελληνικής Ιθαγένειας των τέκνων πολιτογραφηθέντων Ελλήνων, τα οποία απέκτησαν την Ελληνική Ιθαγένεια με το άρθρο 11 επειδή κατά την ημερομηνία ορκωμοσίας του πολιτογραφηθέντος γονέα τους ήταν ανήλικα.

Με την παρ. 2 ορίζεται ρητά ότι αρμόδιο όργανο για την έκδοση της απόφασης για την αποβολή της Ελληνικής Ιθαγένειας είναι ο Υπουργός Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

Πρόκειται για διακεκριμένη κατηγορία πολιτών και για λόγους σεβασμού στην προσωπικότητά τους, θεσπίστηκε η δέσμια υποχρέωση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης να αποδεχθεί την αίτησή τους.

Οι προϋποθέσεις εφαρμογής του συγκεκριμένου άρθρου είναι οι εξής :

- Ο αιτών να είναι αλλογενής.
- Να διατηρεί την Ιθαγένεια που είχε κατά την πολιτογράφιση του γονέα του.
- Υποβολή της σχετικής δήλωσης στον Δήμαρχο ή στον Πρόεδρο της Κοινότητας ή στην Ελληνική Προξενική Αρχή του τόπου κατοικίας ή διαμονής τους μέσα σε ρητή προθεσμία ενός έτους από την ενηλικίωσή τους.

Για την αποβολή της Ελληνικής Ιθαγένειας, εκδίδεται απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως

V. Λόγω υιοθεσίας από αλλοδαπό

Άρθρο 20

Έχει ληφθεί από το άρθρο 27 παρ. 2 του Ν. 3370/55. Αφορά ανήλικους Έλληνες υπηκόους υιοθετηθέντες από αλλοδαπούς.

Ο υιοθετούμενος με την υιοθεσία αποκόπτεται από την φυσική του οικογένεια και η αστική του κατάσταση διαμορφώνεται στο πλαίσιο της νέας του θετής οικογένειας. Ως εκ τούτου, θεωρείται φυσικό να παραμείνει η δυνατότητα του αλλοδαπού γονέα να ζητήσει με αίτησή του την απώλεια της Ελληνικής Ιθαγένειας του θετού τέκνου του, το οποίο ο Αστικός Κώδικας εξομοιώνει με τέκνο γεννημένο σε γάμο.

Προϋποθέσεις εφαρμογής του συγκεκριμένου άρθρου είναι οι εξής :

- Ο υιοθετούμενος Έλληνας υπήκοος να είναι ανήλικος.

- Να έχει αποκτήσει την Ιθαγένεια του αλλοδαπού θετού γονέα.
- Να μην υπέχει ή να μην καθυστερεί στρατιωτική υποχρέωση.
- Να μην διώκεται για κακούργημα ή πλημμέλημα.

Για την αποβολή της Ελληνικής Ιθαγένειας απαιτείται απλή γνώμη του Συμβουλίου Ιθαγένειας και εν συνεχεία έκδοση απόφασης από τον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

Η υποχρέωση του Υπουργού δεν είναι δέσμια, αλλά αποδέχεται ή απορρίπτει την σχετική αίτηση μετά από ουσιαστική εκτίμηση των ειδικών συνθηκών της κάθε περίπτωσης.

VI. Απώλεια με δήλωση λόγω γάμου με Έλληνα

Άρθρο 21

Το άρθρο αυτό έχει ληφθεί από το άρθρο 69 παρ. 5 του Ν. 2910/2001 και αποτελεί κατά βάση επαναφορά του άρθρου 7 παρ. 1 του Ν. 1438/84 χωρίς να τίθεται χρονικός περιορισμός στην ημερομηνία υποβολής της σχετικής δήλωσης περί αποβολής της Ελληνικής Ιθαγένειας. Προβλέπει την δυνατότητα αποβολής της Ελληνικής Ιθαγένειας της αλλοδαπής που απέκτησε την Ελληνική Ιθαγένεια κατά το παρελθόν (πριν την τροποποίηση του ΚΕΙ με το Ν. 1438/84) λόγω γάμου με Έλληνα (άρθρο 21 Α.Ν έτους 1856 ή άρθρο 4 του Ν.Δ 3370/55) με μόνη την δήλωση της σχετικής βούλησής της και με μοναδική προϋπόθεση να διατηρεί κάποια άλλη Ιθαγένεια και όχι κατ' ανάγκη όπως όριζε η προϊσχύουσα διάταξη, την Ιθαγένεια που είχε πριν την τέλεση του γάμου της.

Διευκρινίζεται επίσης ότι η αρμοδιότητα για την έκδοση της σχετικής Διοικητικής Πράξης ανήκει στον Γενικό Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

Ανάκτηση της Ελληνικής Ιθαγένειας

Άρθρο 22

Το άρθρο αυτό έχει ληφθεί εξ' ολοκλήρου από το άρθρο 69 παρ. 4 του Ν. 2910/2001 το οποίο επαναλάμβανε την διάταξη του άρθρου 7 παρ. 2 του Ν. 1438/84 καταργώντας μόνο το μεταβατικό της χαρακτήρα, χωρίς αυτή τη φορά να τίθενται χρονικοί περιορισμοί σε ότι αφορά την ημερομηνία υποβολής της δήλωσης ανάκτησης της Ελληνικής Ιθαγένειας την οποία απώλεσε λόγω γάμου με αλλοδαπό πριν την ημερομηνία τροποποίησης του Ν.Δ 3370/55 με το Ν. 1438/84.

Οι Ελληνίδες αυτές έχουν την δυνατότητα με την υποβολή σχετικής δήλωσης στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας ή στην Ελληνική Προξενική Αρχή του τόπου κατοικίας τους να αποκτήσουν την Ελληνική Ιθαγένεια.

Πρόκειται για άρθρο εύχρηστο, λειτουργικό, συμβατό με τις σύγχρονες αντιλήψεις περί Δικαίου και ιδιαίτερα με την αρχή της ισότητας ανδρών και γυναικών (άρθρο 4, παρ. 2 του Συντάγματος).

Διευκρινίζεται ότι αρμόδιο όργανο για την έκδοση της σχετικής διαπιστωτικής πράξης είναι ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας.

Η ανάκτηση της Ελληνικής Ιθαγένειας ανατρέχει στην ημερομηνία υποβολής της δήλωσης. Είναι αυτονόητο ότι κατά το ενδιάμεσο διάστημα οι έννομες σχέσεις των εμπιπτόντων στην αναφερόμενη διάταξη, ρυθμίζονται αποκλειστικά από το αλλοδαπό δίκαιο.

Άρθρο 23

Αποτελεί επανάληψη του άρθρου 69 παρ. 11 του Ν. 2910/2001, όπως προστέθηκε με την παρ. 5 του άρθρου 25 του Ν. 3013/2002.

Αφορά τα τέκνα Ελληνίδας που απέκτησαν από την γέννησή τους την Ελληνική Ιθαγένεια την οποία εν συνεχεία απώλεσαν λόγω νομιμοποίησης ή αναγνώρισης, από τον αλλοδαπό πατέρα τους.

Η διάταξη αυτή κρίθηκε αναγκαία για λόγους ίσης μεταχείρισης όλων των τέκνων που γεννήθηκαν πριν την ισχύ του Ν. 1438/84 με τον οποίο καταργήθηκε το άρθρο 18 του Ν.Δ 3370/55 βάσει του οποίου τα ανωτέρω τέκνα έχαναν την Ελληνική Ιθαγένεια.

Με το εδ. β' του άρθρου αυτού, ο νομοθέτης μεριμνά για τα ανήλικα και άγαμα τέκνα αυτών που ανακτούν την Ελληνική Ιθαγένεια σύμφωνα με το άρθρο αυτό, τα οποία με τη σειρά τους αποκτούν την Ελληνική Ιθαγένεια από την ημερομηνία της υποβολής της δήλωσης του γονέα τους, στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας.

Με τη διάταξη του προαναφερόμενου εδαφίου ευθυγραμμίζεται η ρύθμιση του άρθρου αυτού με εκείνες των άρθρων 11 και 14 παρ. 4 του παρόντος Κώδικα και τα ανήλικα τέκνα αυτών που αποκτούν την Ελληνική Ιθαγένεια με οποιοδήποτε τρόπο αντιμετωπίζονται ισότιμα.

Άρθρο 24

Με τη διάταξη αυτού του άρθρου που αποτελεί προσθήκη νέας διάταξης, καθίσταται σαφές ότι η αρμοδιότητα για τη διαπίστωση της ανάκτησης της Ελληνικής Ιθαγένειας, κατά προαναφερόμενα, ανήκει στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, που εκδίδει σχετική προς τούτο απόφαση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

Αρμοδιότητα επί θεμάτων Ιθαγενείας και απόδειξη της Ελληνικής Ιθαγένειας

Άρθρο 25

Αρμόδια όργανα

Το άρθρο 25 του Ν. 3284/10-11-2004 έχει ληφθεί από το άρθρο 24 του ΚΕΙ και την παρ. 3 του άρθρου 69 του Ν. 2910/2001.

Η πρώτη παράγραφος αποτελεί επανάληψη του άρθρου 24 του Ν.Δ 3370/55 και ορίζει ότι όλα τα θέματα Ιθαγένειας, υπάγονται στην αρμοδιότητα του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

Η δεύτερη παράγραφος αποτελεί μεταφορά της παρ. 3 του άρθρου 69 του Ν. 2910/2001 και προβλέπει ότι ο Γενικός Γραμματέας είναι το αρμόδιο όργανο που διαπιστώνει με απόφασή του την Ελληνική Ιθαγένεια των προσώπων που ζητούν να καθορισθεί η Ιθαγένειά τους, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις.

Άρθρο 26

Δικαιοδοσία επί αμφισβητήσεων Ιθαγένειας

Έχει ληφθεί από το ταυτόριθμο άρθρο του προϊσχύοντος ΚΕΙ (Ν.Δ 3370/55) και ορίζει ότι ο Υπουργός Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης είναι αποκλειστικά αρμόδιος να αποφαινεται για κάθε περίπτωση αμφισβήτησης της Ελληνικής Ιθαγένειας, μετά από αιτιολογημένη σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου Ιθαγενείας. Η απόφασή του δημοσιεύεται στο φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως και κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο.

Αμφισβήτηση Ιθαγένειας υπάρχει όταν:

(α) Γεννάται αμφιβολία εάν ένα πρόσωπο έχει ή όχι την Ελληνική Ιθαγένεια.

(β) Δεν τίθεται αμφιβολία ως προς την Ελληνική Ιθαγένεια ενός προσώπου αλλά γεννάται αμφιβολία ως προς τη νομική βάση κτήσης αυτής.

(γ) Είναι δεδομένο ότι ένα άτομο δεν έχει την Ελληνική Ιθαγένεια αλλά υπάρχει αμφιβολία εάν έχει την Ιθαγένεια της Α΄ και Β΄ πολιτείας ή είναι άνευ Ιθαγένειας.

Σύμφωνα με το άρθρο 29 του Α.Κ «Η απόκτηση και η απώλεια από ένα πρόσωπο της Ιθαγένειας μιας Πολιτείας, ρυθμίζεται από το δίκαιο της Πολιτείας αυτής»

Αίτημα επίλυσης ζητήματος αμφισβήτησης Ελληνικής Ιθαγένειας, μπορεί να τεθεί είτε από τα ενδιαφερόμενα άτομα, είτε από άτομα που έχουν έννομο συμφέρον να επιλυθεί το θέμα Ιθαγένειας κάποιου άλλου, είτε ακόμη και από δημόσιες υπηρεσίες, εφόσον έχουν λόγο να διευκρινίσουν την αστική κατάσταση του συναλλασσόμενου με αυτές και να βεβαιωθούν για το ποιο δίκαιο είναι κάθε φορά εφαρμοστέο.

Για την επίλυση θέματος αμφισβήτησης Ιθαγένειας απαιτείται έκδοση απόφασης από τον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης μετά από αιτιολογημένη σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου Ιθαγένειας σε αντίθεση με την ανάλογη διάταξη του προϊσχύοντος ΚΕΙ που απαιτούσε αιτιολογημένη απόφαση του ΥΠ.ΕΣ.

Η Υπουργική Απόφαση για να ολοκληρωθεί σαν εκτελεστή διοικητική πράξη, πρέπει κατά τα οριζόμενα ρητά στο εν λόγω άρθρο να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και να κοινοποιηθεί στον ενδιαφερόμενο κατά τα οριζόμενα στον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας.

Άρθρο 27

Πιστοποιητικά Ελληνικής Ιθαγένειας

Το άρθρο αυτό έχει ληφθεί από το άρθρο 25 του προϊσχύοντος ΚΕΙ και προβλέπει ότι ο Δήμαρχος ή ο Πρόεδρος της Κοινότητας είναι αρμόδιοι για την έκδοση πιστοποιητικών Ιθαγένειας των δημοτών βάσει του δημοτολογίου.

Τα πιστοποιητικά αυτά στα οποία αναγράφεται απαραίτητα η νομική βάση κτήσης της Ελληνικής Ιθαγένειας, αποτελούν και απόδειξη της Ελληνικής Ιθαγένειας.

Ως πιστοποιητικά Ιθαγένειας εννοούνται τα πιστοποιητικά εγγραφής σε μητρώα αρρένων και δημοτολόγια, είτε ενός μέλους μιας οικογένειας ατομικά, είτε ολόκληρης της οικογένειας (πιστοποιητικό γέννησης και πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης αντίστοιχα).

Τα πιστοποιητικά αυτά, πέραν των άλλων στοιχείων που αναφέρουν όπως ονοματεπώνυμο, πατρώνυμο, μητρώνυμο, πατρικό επώνυμο μητέρας, τόπο και ημερομηνία γέννησης, αναγράφουν απαραίτητα και την σχετική διάταξη του εκάστοτε ισχύοντος νόμου περί Ιθαγένειας, βάσει της οποίας αποκτήθηκε η Ελληνική Ιθαγένεια.

Η εγγραφή ενός ατόμου σε δημοτολόγια, αποτελεί και απόδειξη της Ελληνικής Ιθαγένειας, σύμφωνα επίσης και με το άρθρο 6 παρ. 1 του Ν.Δ 497/91 Κώδικα διαταγμάτων για τα δημοτολόγια. Επιπλέον κατά το άρθρο 1 παρ. 1 του Ν. 2119/93 για την κύρωση Κώδικα διατάξεων «περί μητρώων αρρένων», «σε κάθε Δήμο ή Κοινότητα του Κράτους, τηρείται ειδικό βιβλίο που ονομάζεται μητρώο αρρένων και στο οποίο είναι γραμμένοι οι άρρενες, Έλληνες υπήκοοι».

Το πιστοποιητικό Ιθαγένειας, αποτελεί μαχητό τεκμήριο κτήσης της Ελληνικής Ιθαγένειας ήτοι μέχρι να αποδειχθεί το αντίθετο, όπως αναφέρεται στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου. Η εγγραφή επομένως σε μητρώα αρρένων και δημοτολόγια, Δήμου ή Κοινότητας της Χώρας, αποτελεί μαχητό τεκμήριο απόδειξης της Ελληνικής Ιθαγένειας και τούτο διότι πολλές φορές έχουν γίνει λάθος εγγραφές σε μητρώα αρρένων και δημοτολόγια. Τα λάθη αυτά αφορούν είτε τους ίδιους τους εγγεγραμμένους, είτε τους ανιόντες τους. Εξυπακούεται ότι αν ανακληθεί η Ελληνική Ιθαγένεια του Έλληνα γονέα ή αποδειχθεί ότι η εγγραφή του υπήρξε λανθασμένη, η ανάκληση της Ελληνικής του Ιθαγένειας συμπαρασύρει και την Ελληνική Ιθαγένεια των κατιόντων του.

Άρθρο 28

Συμβούλιο Ιθαγένειας

Το Συμβούλιο Ιθαγένειας συστήθηκε και υπάχθηκε αρχικά στο Υπουργείο Εξωτερικών

σύμφωνα με το άρθρο 2 του Ν. 3138/24. Αργότερα η αρμοδιότητα επί θεμάτων Ιθαγενείας υπάχθηκε στο ΥΠ.ΕΣ. βάσει του άρθρου 37 παρ. 3 του Ν. 4952/31 «περί οργανώσεως Κεντρικής Πρεσβευτικής και Προξενικής υπηρεσίας του επί των Εξωτερικών Υπουργείου» Το Συμβούλιο Ιθαγενείας όμως συνέχισε να λειτουργεί στο ΥΠ.ΕΞ μέχρι και το έτος 1938 όταν το άρθρο 19 του Α.Ν 1488/38 «περί οργανώσεως των Διοικητικών υπηρεσιών του Υπουργείου Εσωτερικών» προέβλεψε την λειτουργία του Συμβουλίου Ιθαγενείας στο Υπουργείο Εσωτερικών.

Η σύνθεση και η λειτουργία του προβλέπεται από το άρθρο 53 του Π.Δ 49/88 που αφορά στον Οργανισμό του ΥΠ.ΕΣ σε συνδυασμό με τη διάταξη του άρθρου 2 του Ν. 2993/2002. Το Συμβούλιο Ιθαγένειας είναι συλλογικό όργανο και γνωμοδοτεί για θέματα απώλειας, ανάκτησης και αμφισβήτησης της Ελληνικής Ιθαγένειας.

Με το παρόν άρθρο καθορίζεται η σύνθεσή του η οποία είναι βμελής και στο οποίο προεδρεύει ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

Αντιμετωπίζεται από πλευράς επιστημονικής ή πολιτικής ιδιότητας των μελών του ως όργανο αυξημένου κύρους με τον σεβασμό και την σοβαρότητα που απορρέει από την 80ετή συνεχή ιστορία του αλλά και από τον τρόπο που έχει επιτελέσει μέχρι σήμερα τον ρόλο του.

Πράγματι, από της ιδρύσεώς του και ως σήμερα, το Συμβούλιο Ιθαγένειας έχει πραγματοποιήσει 2034 συνεδριάσεις, έχει επιλύσει σοβαρά θέματα Ιθαγένειας, η δε νομολογία που έχει δημιουργήσει αποτελεί την αξιολογότερη και πληρέστερη πηγή στην οποία μπορεί να ανατρέξει ο μελετητής και εφαρμοστής των θεμάτων Ιθαγενείας.

Από όσα προαναφέραμε, στις περιπτώσεις των άρθρων 17, 18 και 26 του παρόντος Κώδικα, απαιτείται σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου Ιθαγενείας και άρα δεσμευτική για τον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, υπό την έννοια, ότι ή θα την αποδεχθεί ως είναι διατυπωμένη ή άλλως θα απόσχει της έκδοσης της σχετικής απόφασης. Στις δε περιπτώσεις των άρθρων 16 και 20 του παρόντος Κώδικα απαιτείται απλή, άρα μη δεσμευτική, για τον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης γνώμη του Συμβουλίου Ιθαγενείας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

Μεταβατικές και Τελικές Διατάξεις

Άρθρο 29

Το άρθρο 29 του Ν. 3284/10-11-2004 αποτελεί επανάληψη του άρθρου 26 δις του προϊσχύσαντος ΚΕΙ.

Σύμφωνα με το παρόν άρθρο «όπου στη νομοθεσία γίνεται χρήση του όρου «αλλοδαπός» ως αλλοδαπός θεωρείται, εφόσον δεν προκύπτει το αντίθετο και ο ανιθαγενής».

Ανάλογη διάταξη είχε συμπεριληφθεί και στο άρθρο 1 παρ. 1 εδ. α του Ν. 1975/91 «για την είσοδο-έξοδο, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών προσφύγων», καθώς και στο άρθρο 1 εδ. α του Ν. 2910/2001.

Σημειώνεται ότι ο Έλληνας νομοθέτης είναι πάντα ευαίσθητος σε θέματα ανιθαγενείας, το κράτος μας δε έχει υπογράψει Διεθνείς Συμβάσεις για την καταπολέμηση της ανιθαγενείας, όπως τη Διεθνή Σύμβαση του ΟΗΕ (Ν. Υόρκη 1954) που κυρώθηκε με το Ν. 139/1975.

Για τους ανιθαγενείς που κατοικούν στη Χώρα μας, σύμφωνα με το άρθρο 30 του Αστικού Κώδικα δεδομένου ότι στερούνται Ιθαγενείας, στη θέση του Δικαίου Ιθαγένειας, εφόσον δεν καθιερώνεται με νόμο άλλη ρύθμιση, εφαρμόζεται το δίκαιο της συνήθους διαμονής και αν δεν υφίσταται συνήθης διαμονή, το δίκαιο της απλής διαμονής. Κατά συνέπεια σε όλο το

πλέγμα των εννόμων σχέσεων τους εφαρμόζεται το ημεδαπό δίκαιο, με εξαίρεση τις σχέσεις του με τους Έλληνες πολίτες όπου αντιμετωπίζονται σαν αλλοδαποί.

Άρθρο 30

Το άρθρο 30 του ισχύοντος ΚΕΙ αναφέρει ότι «ο γάμος δεν έχει ως συνέπεια την κτήση ή απώλεια της Ελληνικής Ιθαγένειας».

Αποτελεί επανάληψη του άρθρου 6 του Ν. 1438/84. Σημειώνουμε ότι σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 2 του Συντάγματος του 1975 «οι Έλληνες και οι Ελληνίδες έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις».

Ο Έλληνας νομοθέτης και στον ισχύοντα Κώδικα με την εν λόγω ρητή και απόλυτη διάταξη του αποκαθιστά την ανεξαρτησία της έγγαμης γυναίκας, από πλευράς δικαίου Ιθαγένειας, χωρίς καμιά εξαίρεση ή απόκλιση από την αρχή αυτή.

Άρθρο 31

Το παρόν άρθρο ορίζει ρητά ότι οι προθεσμίες του άρθρου 4 του Ν. 2690/1999 (Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας) όπως αυτές έχουν διαμορφωθεί υπό την ισχύ του Ν. 3242/2004, δεν ισχύουν για υποθέσεις που αφορούν κτήση, αναγνώριση, απώλεια και ανάκτηση της Ελληνικής Ιθαγένειας. Αποτελεί επανάληψη του άρθρου 5 του Ν. 2130/93.

Η αναγκαιότητα της ρύθμισης αυτής είναι φανερή και επιβεβλημένη.

Πράγματι, ο χρόνος που απαιτείται για έρευνα και για την συγκέντρωση όλων των στοιχείων που απαιτούνται για την επίλυση ενός θέματος Ιθαγένειας, είναι όχι μόνο αρκετός, αλλά πολλές φορές και μη προσδιορίσιμος.

Είναι εύλογο, ότι για απλά θέματα Ιθαγένειας, όταν δεν απαιτείται έρευνα και τα δικαιολογητικά είναι στη διάθεση του υπαλλήλου, οι ενέργειες της Διοίκησης θα είναι άμεσες, ο πολίτης θα ενημερώνεται έγκαιρα και δεν θα γίνεται κατάχρηση της εν λόγω διάταξης.

Άρθρο 32

Το άρθρο 32 του Ν. 3284/10-11-2004 αναφέρει τα εξής :

Με Προεδρικά Διατάγματα καθορίζονται :

1. α) Τα σχετικά με την απόδειξη των λόγων έκπτωσης της Ελληνικής Ιθαγένειας κατά τις διατάξεις του άρθρου 17 και η αντίστοιχη διαδικασία.

β) Κάθε αναγκαία για την εκτέλεση αυτού του Κώδικα λεπτομέρεια.

2. Προϋφιστάμενα διατάγματα εξακολουθούν να ισχύουν μέχρι την έκδοση των διαταγμάτων της προηγούμενης παραγράφου, εφόσον το περιεχόμενό τους δεν αντιβαίνει στις διατάξεις του παρόντος.

Άρθρο 33

Για λόγους ασφάλειας δικαίου και κατ' εφαρμογή της βασικής αρχής του Διοικητικού Δικαίου περί της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του πολίτη στο Κράτος, κρίθηκε σκόπιμο ότι οι «εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του Κώδικα αυτού αιτήσεις πολιτογράφησης που συνοδεύονται από τα προβλεπόμενα δικαιολογητικά, εξετάζονται σύμφωνα με τις προϊσχύουσες διατάξεις».

Δεδομένου ότι ο νέος Κώδικας Ελληνικής Ιθαγένειας, ισχύει από την ημέρα δημοσίευσής του

στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (10-11-04) και για να αποφευχθεί αιφνιδιασμός των ενδιαφερομένων από τις νεότερες ρυθμίσεις, κυρίως της διάταξης του άρθρου 5 παρ. 2, κρίθηκε επιβεβλημένη η προσθήκη του εν λόγω άρθρου.

Άρθρο 34

Καταργούμενες διατάξεις

Με το νέο Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, καταργείται το Ν.Δ 3370/55 όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε μεταγενέστερα, καθώς και κάθε άλλη διάταξη της ισχύουσας νομοθεσίας, η οποία είτε είναι αντίθετη με τις διατάξεις του Κώδικα αυτού, είτε αφορά σε θέμα που ρυθμίζεται από αυτόν.

Στο νέο Κώδικα δεν συμπεριλαμβάνονται τα εξής άρθρα του Ν.Δ 3370/55 :

1.- Το άρθρο 28 του Ν.Δ 3370/55

Το άρθρο αυτό που αφορούσε στην ισχύ των περί Ιθαγενείας διατάξεων των Διεθνών Συμβάσεων κρίθηκε περιττό, δεδομένου ότι το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος, προβλέπει ρητά ότι οι Διεθνείς Συμβάσεις, από την επικύρωσή τους με νόμο, υπερισχύουν κάθε άλλης αντίθετης διάταξης νόμου.

2.- Το άρθρο 29 του Ν.Δ 3370/55, που αναφέρεται στην ανάκτηση της Ελληνικής Ιθαγένειας από ομογενείς που την απώλεσαν με το άρθρο 23 του Αστικού Νόμου, έτους 1856 (πριν το έτος 1914), κρίθηκε επίσης περιττό, αφού είναι αδύνατον να βρίσκονται σε ζωή ομογενείς, που απώλεσαν την Ελληνική Ιθαγένεια πριν 90 και πλέον έτη.

3.- Το άρθρο 32 δις του Ν.Δ 3370/55 με το οποίο αναγνωρίζονταν ως έλληνες πολίτες οι εγγεγραμμένοι στα Προξενικά μητρώα της Τουρκίας και της Ενωμένης Αραβικής Δημοκρατίας, μέχρι του έτους 1947 ως Έλληνες πολίτες και αναγνωρίζονταν με αυτή τους την ιδιότητα από τις εκεί Αρχές, μέχρι τις 4-8-1968.

Το άρθρο αυτό, είχε προστεθεί στο Ν.Δ 3370/55 με το άρθρο 11 του Α.Ν 481/68.

Οι λόγοι που οδήγησαν στην κατάργησή του είναι οι εξής :

- Η έρευνα περί εγγραφής στα Προξενικά μητρώα και η διερεύνησή του αν τα εν λόγω άτομα αναγνωρίζονταν από τις επιχώριες Αρχές, ως Έλληνες πολίτες είναι χρονοβόρα και πολλές φορές αναποτελεσματική.
- Η μη σωστή συντήρηση και καταστροφή που έχει επιφέρει ο χρόνος στα Προξενικά μητρώα που τηρούνται από τα Προξενικά γραφεία της Ελλάδος στις εν λόγω χώρες, οι αποσπασματικές εγγραφές, η κατάχρηση κάποιων από τα Προξενικά γραφεία που λειτουργούσαν παλαιότερα (π.χ. Προξενείο της Ελλάδος στο Πόρτ Σάϊντ) επιτείνουν τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι αρμόδιες υπηρεσίες στην αναζήτηση τέτοιων στοιχείων.
- Η σύγχυση που επικρατεί στην διοίκηση για το νομικό καθεστώς που ίσχυσε στις εν λόγω χώρες, μετά την κατάργηση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και έως ότου καταστούν κυρίαρχα και ανεξάρτητα κράτη. Το ιδιότυπο καθεστώς των διεθνών εντολών στο οποίο είχαν υπαχθεί, παρουσίαζε διαβάθμιση και μάλιστα οι μορφές αυτών των εντολών διέφεραν ως προς το πεδίο εφαρμογής τους και ως προς το εντολοδόχο κράτος.

Οι ομογενείς που διαμένουν στο εξωτερικό, κατά συνέπεια και όσοι διαμένουν στην Τουρκία, την Αίγυπτο, το Λίβανο, την Συρία, την Ιορδανία, το Ισραήλ, έχουν την δυνατότητα να αποκτήσουν την Ελληνική Ιθαγένεια με πολύ πιο απλές διαδικασίες και σε συντομότερο χρόνο, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 10 του παρόντος ΚΕΙ.

Άρθρο 35

Διατηρούμενες διατάξεις

Με το άρθρο αυτό διατηρούνται σε ισχύ οι εξής διατάξεις :

1.- Το άρθρο 40 του Ν. 1832/1989

Με το άρθρο 40 του Ν. 1832/89 υπήρξε πρόβλεψη για τα παιδιά που γεννήθηκαν από γάμο Έλληνα με αλλοδαπή ο οποίος κατέστη υποστατός με την παρ. 1 του άρθρου 7 του Ν. 1250/82. Τα παιδιά αυτά εφόσον είχαν γραφτεί σε μητρώα αρρένων και δημοτολόγια, το μεσοδιάστημα 16-7-1982 έως 8-5-1984, με νομική βάση κτήσης της Ελληνικής Ιθαγένειας το άρθρο 1 εδ. α του ΚΕΙ ή το άρθρο 14 εδ. α του Αστικού Νόμου, έτους 1856 (λόγω γέννησης από υποστατό γάμο Έλληνα πατέρα) θεωρήθηκαν ότι απέκτησαν την Ελληνική Ιθαγένεια, από την ημερομηνία εγγραφής τους σε μητρώα αρρένων και δημοτολόγια.

Με το αυτό άρθρο, υπήρξε πρόβλεψη και για τις συζύγους Ελλήνων υπηκόων, οι οποίοι τέλεσαν γάμο που κατέστη υποστατός με τις διατάξεις του άρθρου 7 του Ν. 1250/82 και οι οποίες γράφτηκαν σε δημοτολόγια το μεσοδιάστημα 16-7-1982 έως 8-5-1984, με νομική βάση κτήσης της Ελληνικής τους Ιθαγένειας το άρθρο 4 του ΚΕΙ ή το άρθρο 21 Αστικού Νόμου έτους 1856, (λόγω γάμου με Έλληνα υπήκοο). Τα άτομα αυτά θεωρούνται ότι απέκτησαν την Ελληνική Ιθαγένεια, από την ημερομηνία εγγραφής τους στα δημοτολόγια.

2.- Η διάταξη της παρ. 11 του άρθρου 1 του Ν. 2790/2000 το οποίο αφορά στην απόκτηση Ελληνικής Ιθαγένειας από ομογενείς προερχόμενους από χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, κατοίκους των χωρών αυτών ή της Ελλάδας, και οι οποίοι είναι ήδη κάτοχοι Ειδικού Δελτίου Ταυτότητας Ομογενούς (ΕΔΤΟ) .

Σημειώνεται ότι τα πρόσωπα αυτής της κατηγορίας εφόσον κατέχουν Ειδικό Δελτίο Ταυτότητας Ομογενούς, έχουν κριθεί δηλαδή ως ομογενείς, κατά την προβλεπόμενη από τον νόμο διαδικασία και υποβάλλουν μεταγενέστερα αίτημα κτήσης της Ελληνικής Ιθαγένειας, τότε στη περίπτωση αυτή η σχετική απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας εκδίδεται χωρίς να προηγηθεί εκ νέου κρίση της Ειδικής Επιτροπής η οποία και έχει ήδη αποφανθεί για την ομογενειακή τους ιδιότητα κατά τη διαδικασία χορήγησης σ' αυτούς του ΕΔΤΟ. Η απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας εκδίδεται εφόσον φυσικά δεν συντρέχει η προϋπόθεση του εδαφ. β' της παραγρ. 1 του άρθρου 5 του παρόντος κώδικα. Αυτονόητο είναι ότι η ως άνω απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας πρέπει να κοινοποιείται στην αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης προκειμένου αυτή να μεριμνήσει για την άμεση ανάκληση της σχετικής απόφασης «περί χορήγησης ΕΔΤΟ»

3.- Οι διατάξεις των άρθρων 59 παρ. 1 περίπτωση β του Ν. 2910/2001 και 8 παρ. 5 του Ν. 3146/2003 που αφορούν στον προσδιορισμό του ύψους του παραβόλου για την πολιτογράφηση.

4.- Η διάταξη της παρ. 6 του άρθρου 76 του Ν. 2910/2001 η οποία αφορά στην απόκτηση της Ελληνικής Ιθαγένειας, ή του ΕΔΤΟ από ομογενείς προερχόμενους από την πρώην ΕΣΣΔ οι οποίοι έχουν αφιχθεί στην Χώρα μας, πριν τις 2-5-2001 καθώς και από γονείς ή τέκνα ομογενών που έχουν ήδη αποκτήσει Ελληνική Ιθαγένεια ή ΕΔΤΟ και οι οποίοι έρχονται οποτεδήποτε στην χώρα μας.

Οι πιο πάνω διατάξεις, επειδή περιέχουν ένα ειδικό ρυθμιστικό πεδίο, κρίθηκε σκόπιμο, να μην συμπεριληφθούν στο σώμα του παρόντος Κώδικα, που επιλαμβάνεται αποκλειστικά θεμάτων Ιθαγένειας.

Τέλος, ο Κώδικας ολοκληρώνεται με τη ρητή αναφορά ότι η ισχύς του, αρχίζει από την δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης.

Οι Περιφέρειες παρακαλούνται να μεριμνήσουν για την κοινοποίηση της παρούσας εγκυκλίου στους Δήμους και τις Κοινότητες του χώρου ευθύνης τους.

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΑΘΑΝ. ΝΑΚΟΣ

5. ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

1. Φύλο : Άνδρας Γυναίκα

2. Ηλικία :

- 18-25
- 25-35
- 35-45
- 45-55
- 55 και άνω

3. Εθνικότητα : _____

4. Καταγωγή : _____

5. Λόγοι μετανάστευσης:

- οικονομικοί
- πρόσφυγας/ ανιθαγενής
- λοιποί → προσδιορίστε : _____

6. Επίπεδο εκπαίδευσης

- πρωτοβάθμια
- δευτεροβάθμια
- τριτοβάθμια

7. Θέση απασχόλησης στη χώρα προέλευσης: _____

8. Θέση απασχόλησης στην Ελλάδα: _____

9. Τρόπος εισόδου στην Ελλάδα : _____

10. Ημερομηνία εισόδου στην Ελλάδα: _____

11. Χρόνος διαμονής στην Ελλάδα (συνολικά) _____

12. Λόγος αίτησης για πολιτογράφηση : _____

ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

13. Δήμος στον οποίο κατατέθηκε η αίτηση πολιτογράφησης: _____

14. Ημερομηνία κατάθεσης αίτησης στο Δήμο: _____

15. Η αίτηση έγινε με πλήρη δικαιολογητικά (δήλωση, παράβολο, διαβατήριο, άδεια διαμονής, πιστοποιητικό γέννησης, εκκαθαριστικό εφορίας)

ΝΑΙ ΟΧΙ

16. Κατατέθηκαν στην αρμόδια υπηρεσία της Περιφέρειας στοιχεία χρήσιμα για τη διαμόρφωση άποψης για τη γνώση της ελληνικής γλώσσας και ιστορίας, του ελληνικού πολιτισμού και για το ήθος και την προσωπικότητα του ενδιαφερόμενου;

ΝΑΙ → Αναλυτικά:

ΟΧΙ → Για ποιο λόγο:

17. Κλήθηκε σε συνέντευξη από την Επιτροπή Πολιτογράφησης (κλήση επί αποδείξη);

- ΝΑΙ ΟΧΙ

18. Χρόνος απάντησης της Υπηρεσίας

- _____
 Δεν δόθηκε απάντηση

19. Ο ενδιαφερόμενος υπέβαλε νέα αίτηση (παρέλευση 1 έτους)

- ΝΑΙ
 ΟΧΙ

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ : _____

20. Τρόπος αντιμετώπισης από το Δήμο/ Κοινότητα όπου κατατέθηκε η αίτηση

21. Τρόπος αντιμετώπισης από την αρμόδια υπηρεσία της Περιφέρειας για την κατάθεση επιπλέον στοιχείων:

22. Συνέντευξη στην Επιτροπή Πολιτογράφησης: τρόπος αντιμετώπισης:

23. Προτάσεις για τη βελτίωση της διαδικασίας πολιτογράφησης: _____

